



DDETTEN UZAKTA
Bir Sı ınak Nasıl Kurulur?
Nasıl Yürütölür?

Mor Çatı Yayınları

Kitabın Özgün Adı
Away from Violence

Ik Basım Yeri ve Tarihi
Viyana, 2004

Türkçe Basım
Aralık 2007
Önsöz Matbaacılık Yayıncılık

Yayıma Hazırlayan
Beril Eyübo lu

Çeviri
Zeynep Korkman

Düzelti
Linda Urhan

ISBN
978-975-96190-4-6

Bütün yayın hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dı nda yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

MOR ÇATI KADIN SI INA I VAKFI
Katip Mustafa Çelebi Mah. Anadolu Sok. 23/7 Beyo lu st.
Tel: 0212 292 5232 Faks: 0212 292 52 33
www.morcati.org.tr

Proje Koordinasyonu:

WAVE Koordinasyon Bürosu/Avusturya Kadın Sınıkları A 1,
Bacherplatz 10/4, A-1050 Viyana, Avusturya

Editörler:

Birgit Appelt (WAVE Koordinasyon Bürosu), Verena Kaselitz
(WAVE Koordinasyon Bürosu), Rosa Logar (Eviçi İddet Müdahale
Merkezi Viyana, Avusturya)

Proje Ortakları:

Patricia Lopes (AMCV, Portekiz), Angela Romanin (Casa delle
Donne Bologna, talya), Sirkka Perttu (Ulusal Kadınlar Hattı,
Finlandiya)

Yardımcı Ortaklar:

Sevi Chatzifotiou (University of Heraklion, Yunanistan), Elke
Griemens (Kadın Sınına ı Erftkreis, Almanya), Judit Herman
(NaNE, Macaristan), Sandra Messner (Sınınak Derne i Viyana,
Avusturya), Anamaria Simon (Artemis, Romanya)

Kapak Tasarım:

Eveline Wiebach

İk Basım Yeri ve Tarihi:

Viyana, 2004

Mali Destek:

Avrupa Komisyonu, Daphne Programı, 2003
Finlandiya Sosyal İler ve Sa lık Bakanlığı
Avusturya Federal Sa lık ve Kadın Sorunları Bakanlığı

Ç NDEK LER

Önsöz

Sözlük

1. **Giri**
2. **Kuramsal Arkaplan**
3. **Bir Kadın Sı na ının İkeleri ve Amaçları**
4. **Bir Kadın Sı na ı Kurmak ve Finanse Etmek**
5. **Kadınlar ve Çocuklar için Hizmetler**
6. **Güvenlik Önlemleri**
7. **Sı ınakta Birlikte Ya am**
8. **Halkla İli kiler ve Farkındalık Yaratma**
9. **leti im A ı Olu turma ve birli i**
10. **Kalite Yönetimi, Belgeleme ve De erlendirme**
11. **lave Toplumsal htiyaçlar, Öneriler**

Literatür

Ek 1 Uluslararası Belgeler

Ek 2 Güvenlik Planlaması

ÖNSÖZ

AB Komisyonu'nun (Daphne Programı) mali deste i ve ortak finansörler (Finlandiya Sosyal ler ve Sa lık Bakanlı ı, Avusturya Federal Sa lık ve Kadın Sorunları Bakanlı ı ve Viyana Belediyesi) yıllardır planlanan bir projenin en sonunda gerçekte mesini sa ladı. Bir sı ınak kurmak isteyen, planlama ve i letme konusunda temel bilgilere ihtiyaç duyan kadınlar ve kadın grupları, WAVE Koordinasyon Bürosu/Kadınlara Yönelik iddete Kar ı Avrupa Bilgi Bürosu'na sayısız sorular yönelttiler. Elinizdeki Kılavuz bu ihtiyacı kar ılamak için tasarlanmı tır. “ iddetten Uzakta”, kadınlara yönelik iddetin kuramsal arka planına kısaca de inse de öncelikle sı ınak kuran, i leten ya da sı ınakta çalı an kadınların kar ıla tıkları pratik sorunları ele alır.

Sekiz ülkeden uzmanların olu turdu u bir ekip bu kılavuzdaki belgelere katkıda bulundu. Böylece geni bir deneyim yelpazesini içeren ve Avrupa çapında kullanılabilir eilde tasarlanmı bir yayın hazırlayabildik. Editörler ve proje ortaklarının umudu, bu kılavuzun kısa zamanda, istismara u ramı kadınlar ve çocuklar için azami güvenlik sa layacak sı ınakların açılmasına, aynı zamanda da var olan sı ınakların buradaki bilgilerden yararlanmasına yardımcı olabilmektir. Projenin katılımcıları ilgililerin yorum ve önerilerine açık olup bundan kıvanç duyar.

Görü ve önerileriniz için: (office@wave-network.org).

Yayın Kurulu

SÖZLÜK

Bu kılavuzun okunmasını kolayla tırmak için genelde konuyla do rudan ilgili yayınlarda en sık kar ıla ılan terimler kullanıldıysa da bu terimlerden ne anla ıldı ının açıklanması gerekli görüldü.

sı inak/barınak: 'Sı inak'(ng. *refuge*), Avrupa'nın ngilizce konu ulan ülkelerinde eviçi iddete, genellikle erkek iddetine, maruz kalan kadınlar ve çocuklar için güvenli barınma anlamına gelir. 'Barınak' (ng. *shelter*) ise tamamen aynı ça rı ımlara sahiptir ancak Kuzey Amerika ve Avustralya'da daha sık kullanılır.

eviçi iddet: Kadının yakınları tarafından aile ya da özel ili kiler ba lamında uygulanan iddeti belirtir. Fail neredeyse her vakada kadının e i ya da eski e idir, bazen erkek akrabalar da olabilir. Genellikle kurban kadınlar ve çocuklardır.

kurban: Pasif de il, iddete gö üs germi , iddete ra men hayatta kalmı anlamındadır.

Türkçe Baskıya Önsöz

Türkiye'de feminist hareket 1987'de binlerce kadının feminizmle tanışmasını sağlayan Dayanışma Kararı Kadın Dayanışması Kampanyası sonrasında sınıf talebini gündeme getirdi. Bakırköy ve İstanbul Belediyeleri kadın örgütlerini sınıfın içine karıştırmadan birer sınıfın açtılar. Ankara'da Kadın Dayanışması Vakfı, Altında Belediyesi'nden sağladığı finansal destekle başımsız bir sınıfın çalışması yürütmeye başladı.

Mor Çatı'nın ilk başımsız sınıf faaliyeti 1995 yılına rastlıyor. Kadın dayanışması adına yürütülen ve aile içinde ürettikleri kadınlarla hukuki, sosyal, psikolojik destek sağladığımız merkez ise kurulu umuzdan, yani 1990 yılından bu yana faaliyet sürdürüyor. Sınıfın ve da(ya)nın merkezi çalışmaları, birbirini tamamlayan süreçler. Sınıflar olmadığında, ya da var olanlar yetersiz kaldığında da(ya)nın merkezi faaliyeti yürütmek çok güç. Da(ya)nın Merkezi olmadan da sınıf sonrasında kadınlarla dayanışmayı sürdürmek ya da sınıfta kalmak istemeyen kadınlarla başka tür destekler verebilmek imkansız hale geliyor.

Erkek iddetinin ve bunun karşısında kadın dayanışmasının görünür kılınmasını, iddetle yüz yüze bulunan kadınların can güvenliği ve desteklenmesini sağlayan sınıfların yaygınlaştırılması kadın hareketinin başlıca taleplerinden biri oldu. Kadın örgütlerinin 20 yıl içinde az sayıda sınıf ama birçok dayanışma merkezi deneyimi bulunuyor. Bu yıl 10.'sünü düzenlediğimiz Sınıflar ve Da(ya)nın Merkezleri Kurultayının da katkısıyla kendi aramızda iletişimi ve deneyim paylaşımını gerçekleştirebilmek için yoğun çaba harcadık. Edindiğimiz deneyimleri devletin ürettikleri kadınlarla hizmeti vermekle yükümlü sosyal hizmet kurumlarının aralarında bulunduğu geniş bir kitle ile de paylaşmaya çalıştık, çünkü bize gelen kadınların tanıklıklarından anlıyorduk ki devletin ya da belediyelerin sınıf/danın merkezi faaliyeti feminist analizler içinde gerçekleştiremediği sürece kadınlara istenen yarar sağlanamıyor.

Belediyeler Yasasına 50 bin kişinin ya da bir merkezde sınıfın açılması ile ilgili maddenin girmesi kuşkusuz önemli bir kazanım. 4 Temmuz 2006 yılında çıkarılan genelge Kurultaylar aracılığıyla gündeme getirdiğimiz taleplerin önemli bir bölümünü içeriyor, ancak bütün bu yazılanların nasıl ya da ama geçirileceğine ilişkin o

kadar büyük bir belirsizlik ve uygulamalarda o kadar yava bir ilerleme var ki, amacın sadece feminist sözün arkasına gizlenmek oldu unu dü ünmeden edemiyorsunuz. Yasa ve genelgeyeye ra men u anda var olan sı ınak sayısı 30'u geçmiyor, bunların yatak kapasiteleri 500'den fazla de il. Kadınlara bir çatının ötesinde pek az destek sa lanabiliyor, üstelik bu destek istisnalar dı ında kadından yana bir bakı açısı ile ne yazık ki verilmiyor. Aile birli inin her ko ul altında sürdürölmek istenmesi temel yakla ım. Böyle olunca kadına kendi ayakları üzerinde durabilece i bir ya am biçimi kurabilmesi do rultusunda verilebilecek desteklerin önü açılmıyor. Kadınların sı ınak sonrasında yararlanabilecekleri sosyal politikalar yok, bu durumda özellikle çok çocuklu kadınlar yeni bir ya am kurabilmekte büyük zorluklarla kar ıla ıyorlar, bazen aileye geri dönmek zorunda kalıp daha büyük bir çaresizlik duygusu ya ayabiliyorlar.

Bizler, Eylül 2005'ten bu yana giderlerinin bir bölümü Beyo lu Kaymakamı ı tarafından kar ılanan, politikasının ise Mor Çatı tarafından belirlendi i ba ımsız bir sı ınak faaliyeti yürütüyoruz. Mor Çatı'nın devletle i yapma deneyimi açısından bu bir ilk oldu. Dayanı ma merkezimize ba vuran kadınların sı ınak ihtiyacının ne denli yakıcı oldu unu biliyorduk ve onların bu ihtiyacı kar ılanamadı ında bizim de ya adı ımız çaresizlik duygusundan kurtulmak istiyorduk. Bu çalı ma 2 yıl boyunca daha çok kaymakamların ki sel tutumlarına ba lı olarak sürdürölebildi. Kaymakamlık/devlet, kaynak yarattı ı ve feminist ilkelere dayanan bu çalı manın kurumsal bir nitelik kazanması yönünde bir tutum göstermemekte. Çalı manın kalıcılı ını sa layacak protokol bir türlü imzalanamıyor. Finansal kayna ı projeler aracılı ıyla Mor Çatı'nın bulması isteniyor. Oysa biz, kurultaylarda birçok kez gündeme getirdi imiz gibi bütçe yaratmanın devletin i i oldu unu, biz feministlerin bu alandaki deneyim ve uzmanlı ımız aracılı ıyla sadece bir model olu turabilece imizi, asıl yapmamız gerekenin erkek iddetine kar ı mücadele etmek oldu unu belirtiyoruz.

Sı ına ın gelece ine ili kin belirsizlik sürüyor, ancak Mor Çatı sı ınak faaliyeti yürüttü ü bu 2 yıl içinde feminizm ve kadın dayanı ması adına çok ey biriktirdi. 100'ü a kın kadının ve bundan çok daha fazla çocu un ya amında yarattı ımız de i imlerin ötesinde çıkarmaya çalı tı ımız politik sonuçlar da kadın hareketi açısından önemli diye dü ünüyoruz. Pek çok soru olu tu kafamızda: Çocukları ne ölçüde görebiliyoruz? Gizlilik ya da iddet uygulamama kuralına defalarca uymadıklarında kadınlara

“Sı ınak ı terk etmelisin” nasıl diyece iz? 5 çocukla sı ınakta 1 yılı a kın süre kalmak zorunda olan kadınların devlet tarafından hiç desteklenmedikleri durumlarda ne yapaca ız? Evsiz, sakat kadınlar ne olacak? Bu sorulara yanıt ararken Avrupa’da sı ınaklarda, acil müdahale merkezlerinde çalı an feminist kadınları bir araya getiren WAVE’in (iddete Kar ı Kadınlar-Avrupa) deneyimlerinden çok yararlandık. Viyana’ya birkaç kez giderek çalı maları yakından gördük, ortak toplantılar düzenledik. WAVE tarafından hazırlanmı bu el kitabının sı ınakta çalı an uzmanlara, sı ınak açmayı dü ünen kadın örgütlenmelerine, burada neler olup bitti ini merak eden feministlere yararlı olaca ını dü ünüyoruz.

Kitabın bizi en etkileyen yanı sı ınaklarda feminist analizlerden yararlanmanın ne kadar gerekli oldu u, kolektif ya amının nasıl olu turulabilece ine ili kin vurgusu, bizim de el yordamı ile çözmeye çalı tı ımız sorunlara pratik öneriler getirmesi oldu. ‘Sı ınak yürüten kadın STK’ları’, ‘mali destek bulma’ gibi bölümlerin ise çok tartı malı oldu unu dü ündük, bu konulardaki bakı açısını kendimize oldukça uzak bulduk. Ancak sonuçta bu Avrupa’daki feminist kadınların deneyimleri üzerinden yapılan bir çalı ma. Bize benzeyen ve benzemeyen yanlarının, katıldı ımız ve katılmadı ımız bölümlerin bulunması çok do al. Çalı malarının sonuçlarını bizimle payla an, el kitabını basmamıza olanak sa layan WAVE’deki kadınlara, özellikle Rosa’ya, Alina’ya, Tamar’a ve Kumru’ya te ekkür ediyoruz. Beril Eyübo lu’nun kitabın yayına hazır hale gelmesinde büyük eme i var. Üstelik bütün o özenli çalı masını çok kısa bir süreye sıkı tırmak zorunda kaldı. Ona ve tabi dayanı ma içinde oldu umuz, yeni adımlar attı ımızda heyecanımızı payla an tüm kadınlara te ekkürlerimizle...

Mor Çatı Kolektifi

1. G R

Kadınlara ve çocuklara yönelik iddet dünyada en sık rastlanan insan hakları ihlallerinden biridir. Avrupa da bu açıdan bir istisna değildir. Kadın ve çocuklardaki fiziksel ve psikolojik yaralanmaların başlıca sebebi eviçinde ve özel ilikilerde uygulanan iddettir. Son yıllarda yapılan araştırmalara göre, Avrupalı kadınların dörtte biri ile üçte biri yakın çevrelerindeki bireylerden iddet görmektedir. Çok azı dışında, iddet uygulayan erkektir: sevgililer, kocalar, babalar ve erkek kardeşler. Toplumdaki sosyo-ekonomik koşullar, aile içi iddet gören kadın ve çocukları bu iddetten kaçmak, hayatlarını kurtarmak ve korunmak için evlerini terk etmeye zorlamaktadır. Bunların büyük bölümü kadın sığınaklarına kabul edilmektedir. Sığınaklar kadınlara ve çocuklara yönelik iddetle mücadelede anahtar kurumlardır. 1970'lerde ilk sığınakların kurulmasından itibaren sığınaklar toplumsal gelişmeye önemli katkılarda bulundu. Bu kurumlar kadın ve çocuklara güvenli bir ortam sunmakla kalmadı, aynı zamanda kadınlarla erkekler arasında hak ve fırsat eşitliğini; temel bir insan hakkı olan fiziksel, ruhsal ve zihinsel bütünlük hakkını savundular.

Kadın ve çocuklara yönelik erkek iddeti Avrupa'da 1970'lerin, Doğu Avrupa'da ise 1990'ların başlarına kadar tabu olarak kaldı ve bu toplumsal sorun gündemin kıyasına itildi. Kadınlar için ilk sığınak 1972'de Londra'da açıldı. Britanya Adaları'nda sığınakların yaygınlaşmasından sonra hareket Batı, Orta ve Kuzey Avrupa'ya, sonra Güney Avrupa'ya ve Demir Perde'nin yıkılmasından sonra Doğu ve Güneydoğu Avrupa'ya yayıldı. Bugün Avrupa genelinde yaklaşık 1500 sığınak bulunmaktadır.

Buna rağmen pek çok Avrupa ülkesi, özellikle Doğu ve Güneydoğu Avrupa ülkeleri, halen istismara uğrayan kadın ve çocuklara güvenlik sağlayacak yeterli sayıda sığınakla sahip değildir. Ya adıkları yerde bir sığınak kurmak isteyen kadınlar çoğu zaman almaz engellerle karşılaşır: ulusal ya da yerel yetkililer yeterince mali destek sağlamaz ya da bu konuya eğilmekte isteksiz davranır. Paranın düzensiz aralıklarla gelmesi halinde, kadınlar sığınaklarını kendi olanaklarıyla olabildiğince uzun süre açık tutmaya çalışırlar.

Eviçi iddet kurbanlarına korunma olmaksızın yalnızca barınak sağlamak yeterli değildir. Güç kazandırma, sığınakların istismar edilmiş kadın ve çocuklara sunduğu en önemli olanaktır: Kendi hayatlarının denetimini ellerine almaları için cesaretlendirilir ve özgüvenlerini yükselmek için desteklenirler. Sığınakta yaayan kadın ve çocuklar güvenlik içinde yaşamaya hakkını yeniden kazanmalıdır.

Avrupa Birliği'nin son genel anlaşma aşaması 2004'te tamamlandı. Yeni üye ülkelerin üyelik için yeterlilik kazanmak adına pek çok yasayı ve standardı benimsemeleri gerekti. Buna rağmen, yeni ya da eski, üye ülkelerde sosyal alandaki standartlar özellikle de hassas bir konu olan kadınlara yönelik erkek iddetiyle mücadelede hâlâ büyük farklılıklar gösteriyor.

iddete Karşı Kadınlar-Avrupa (WAVE), Avrupa'da kadınlara yönelik iddetle mücadele eden bir kadın dayanışma örgütleri ağıdır ve kuruluşundan beri Avrupa'yı tekil bir coğrafik bütün olarak görmüştür. Hedefimiz her zaman bilgi ve deneyim paylaşımını sağlamak olmuştur. Avrupa Birliği Komisyonu'nun (Daphne Programı) yardımıyla, WAVE bürosu neredeyse tüm Avrupa ülkelerinde iddetin önlenmesine ilişkin, 2000'den fazla örgütü içeren geniş bir veri tabanı oluşturdu. WAVE 2000 yılında Avrupa genelinde iddet kurbanlarıyla çalışan profesyoneller için bir eğitim programı oluşturdu.

Avrupa Birliği Komisyonu Daphne Programı tarafından mali destek sağlanan bu kılavuz, Avrupa standartlarını netleştirmek ve uygulama sürecine katkıda bulunmak amacıyla oluşturuldu. Biz bu kılavuzu eviçi iddet kurbanlarına profesyonel destek sağlamak konusundaki yöntemleri tanımlayan ve öncü olan 15 Mart 2001 tarihli ceza davalarındaki kurbanların durumuna ilişkin Konsey Çerçeve Kararı'nın (2001/ 220/ JHA) uygulanmasında bir adım olarak görüyoruz.

1.1 AVRUPA'DAKI SİYASİ İNANLARIN FARKLI DURUMLARINA KISA BİR BAKI

Daha fazla kadın sığınma ihtiyacı WAVE tarafından 2001 yılında Daphne projesi çerçevesinde yapılan bir ara tırma ile belgelendi. O tarihte 15 üye ülke ve 12 aday ülkeden uzmanlar var olan sığınanların durumunu inceledi ve sonuçları "Başını Sokacağın Bir Damdan Daha Fazlası" adlı kitapçıkta yayımladılar. Ara tırmanın hareket noktası, Avrupa'daki sığınanların (bir kadınla çocukları olmak üzere) kaç aile barındırabileceğini sorusuydu. Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları ve Fırsat Eşitliği Komisyonu, 1986'da yayımladığı bir öneri ile her 100.000 nüfusa bir sığınak sağlanması gerektiğini belirtti.

Ara tırma sonuçları belirli bir ülkede destek hizmetlerinin ve koruma önlemlerinin ne ölçüde var olduğunu net bir resmini verdi (Fransa, İtalya, İspanya, Kıbrıs, Litvanya ve Letonya için veriler ya eksikti ya da hiç yoktu). Yukarıda önerilen standarda yalnızca Lüksemburg, Hollanda ve Kuzey İrlanda'da erişilirken, İsveç onları yakından takip ediyordu. Ara tırma sırasında aday ülkelerden yalnızca Malta standartlara yaklaşıyordu. Orta sıralarda Danimarka, Almanya, İrlanda, İngiltere, İskoçya ve Galler yer alırken, Avusturya, Belçika ve Finlandiya önerilen sığınak sayısının yaklaşık üçte birine sahiptiler. Slovenya 89 sığınakla onlara yaklaşıyordu. Yunanistan ve Portekiz hayal kırıklığı yarattı. Yukarıda da görüldüğü gibi, Doğu Avrupa ülkelerinde istismarın oranı kadın ve çocuklar için çok az sayıda sığınak vardı. Bu ülkelerdeki sığınaklar az sayıda ve birbirinden uzaktadır, her an kapanma ihtimali ile karşı karşıyadır, üstelik destek ve korunma arayan çok sayıda kadının ihtiyacına cevap verememektedir. Dahası, yakın gelecekte pek az iyileşme umudu olan Doğu Avrupa ülkeleri yoksulluk ve güvensizliğe katlanmak zorundadır. Tam da bu yüzden eviçi şiddeti ve toplumsal şiddet artmaktadır.

Yeni üye olan AB ülkelerinde en azından bir kaç kadın sığınma var ve destek örgütleriyle de son yıllarda sayı ve kapsamca genişlediler. Gürcistan ve Ukrayna'da sorun hâlâ çözümlenemedi. Ekonomik krizler ve politik istikrarsızlık kadınlara yönelik şiddeti artırmakla kalmayıp bu şiddetin yeni biçimlerini de ortaya çıkardı. Engellere rağmen, pek çok ülkede, Doğu Avrupa'da da, kadınlar destek örgütleri kurmaya çalışıyor. Örneğin Rusya'da (ve bu başka

lkeler için de geçerli), yalnızca on yıl içinde kadın örgütleri elliden fazla kadın kriz merkezini kapsayan bir a kurmayı başardı (*ANNA Siddete Hayir Dernegi, eke bkz.*). Elinizdeki kitabın amacı tüm bu girişimlere destek olmaktır.

1.2 BU KILAVUZ NASIL HAZIRLANDI

Sekiz ülkeden, kendi alanlarında deneyimli uzmanlar ve sıınak çalışanları uygulanabilir ve kuramsal bilgilerini bir araya getirerek bu kılavuzun ortaya koyduğu tutarlı ve uygulamaya yönelik yaklaşımı yarattılar. Bir sıınak kurmak sayısız soruya cevap vermeyi içerir: Hangi güvenlik önlemleri alınmalı? Danışmanlık vermek ya da çocuklara bir oyun alanı sağlamak için hangi tesisler gerekir? Adresinin gizli tutulması gereken bir sıınaın varlığını kamuya nasıl duyurursunuz?

Bir kadın sıınaı kurmakla ilgili pratik soruları yanıtlamanın ötesinde, yukarıdaki projeyi uygulayan rgt, İddete Yönelik Kadınlar Avrupa (WAVE) ve proje ortakları (Finli Kadınlar Hattı'ndan Sirkka Perttu, Casa delle Donne per non subire a violenza Bologna'dan Angela Romanin ve Elisa Marchiani, Portekiz AMC'den Patricia Lopes, Frauenhaus/Kadınlarevi Erfkreis'den Elke Griemens, 3. Viyana Kadınlar Evi'nden Sandra Messner, Girit TEI Sosyal Hizmetler besi'nden Sevaste Chatzifotiou, Budape te Nane'den Judit Herman ve Romanya Artemis'ten Anamaria Simon) sıınaklar için kalite standartları oluşturmak için yola ıktılar.

Projenin ilk aşamasında var olan kaynak malzeme derinlemesine incelendi. Bunu Aralık 2003'te yapılan ve katılımcıların kılavuzun içeriğine karar verdikleri ve ayrıntılarıyla tartıııkları ilk atölye çalışması izledi. Katkıda bulunanlar farklı alanlardaki uzmanlıklarına göre kılavuzun farklı bölümlerini hazırlamak için tercihlerini belirtti (katılımcılarla ilgili bilgiler ektedir). Ocak 2004'ten Nisan 2004'e kadar süren ikinci aşamada bölüm taslakları hazırlandı ve bu taslaklar Mayıs ayında yapılan ikinci atölye çalışmasında tartışıldı. Temmuz 2004'n sonunda son düzeltmeler bitirildi.

1.3 KILAVUZUN AMACI VE HEDEF ALDIĞI GRUPLAR

Bu kılavuzun temel amacı sıınak kuranlara pratik yardım sağlamaktır. Sıınak kurmak ve iletmek hakkında ortak bir kılavuz

yayınlanmasının amacı, bir Avrupa ülkesinden ötekine kadın sınıklarının çok farklı standartlarda olmasından hareketle, standartları iyileştirmek, özellikle en acil ihtiyaç duyulan ülkelere dikkat çekmek ve kaliteyi yükseltmenin bir yolu olarak bir uyum süreci başlatmaktır. Kılavuzun asıl hedeflediği grup, sınıkları kurmayı planlayan kadın uzmanlar ve sınıklarda çalışan kadınlardır. Avrupa kadın sınıkları için bir kılavuz yayınlama fikri, özellikle Doğu ve Güneydoğu Avrupa ülkelerinden gelen ve devamlı artan talepten doğdu. Nihai olarak faydalananlar ise şiddete maruz kalan kadın ve çocuklar olacaktır.

Öte yandan, eviçi şiddet kurbanlarına hizmet sunma işi yalnızca kadın örgütlerine bırakılamaz. Sınıklar ve eviçi erkek şiddetiyle mücadele alanında çalışan kadın örgütleri, yıllardan beri sınıklara yeterli devlet finansmanı sağlanmasını talep ediyorlar. Dolayısıyla, bu kılavuzun bir diğer önemli hedef kitlesi politikacılar, devlet yetkilileri, devletin mali organları ve/ya özel sponsorlardır. Bundan başka kılavuz profesyonel grupların temsilcilerine, gazetecilere ve kamuya, kadın sınıklarının toplumdaki rolüne dair daha fazla bilgi sağlamayı amaçlamaktadır.

2. KURAMSAL ARKA PLAN

Kadın sınıklarının temeli, kadına yönelik eviçi şiddetin sebeplerini, aldığı biçimleri ve kurbanlar üzerindeki etkisini anlamaktır. Kadınlara yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet ilişkilerinin tarihsel, politik ve sosyal bağlamı içinde değerlendirilmeli ve incelenmelidir. Kadınlara yönelik şiddeti bireysel bir sorun ya da yolunda gitmeyen bir ilişki meselesi olarak değerlendirmek, kaçınılmaz olarak gerçekliğin gerisinde kalacak ve dolayısıyla değişim sağlamada başarısız olacaktır. Uluslararası organlar, belge ve önerilerinde defalarca ve tekrar tekrar bu perspektifi belirtmiş ve kadınlara yönelik şiddeti bir insan hakları ihlali olarak açıkça kınamışlardır.

2.1 KADINLARA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİ

“Kadınlara yönelik şiddet, erkeklerin kadınlar üzerindeki egemenliğine ve kadınlara yönelik ayrımcılığa sebep olan ve kadınların tam gelişimini engelleyen, kadınlar ve erkekler arasındaki tarihsel ve eşitsiz güç ilişkilerinin bir göstergesidir” (Birleşmiş Milletler 1996, 75).

Tarihsel olarak modern devletin ortaya çıkışı sürecinde aile içinde iktidar yetkisi erkeğe tanınmıştır (Sauer 2002). Zamanla, aile birimi içinde kadınlar üzerinde erkeklerin egemenliği yasalarla, toplumsal modeller ve yapılarda sürekli kılınmıştır. Oy hakkı kadınlara erkeklerden çok sonra verilmiş, kadınlar uzun süre eğitim sisteminden ve politik hayatta aktif rollerden ve pek çok alanda hakları ilik haklarından mahrum bırakılmış, babalarına ya da kocalarına tabi kılınmış ve kendi hayatlarıyla ilgili kararlar almaları engellenmiştir. Bu, kadınların hayatlarının pek çok alanında sınırlamalarla karşılaşmaları ve gelişimlerinin engellendiği anlamına gelir. Çatışma çözümü ve barışla ilgili çalışmaların öncüsü Norveçli Johan Galtung, bunları "iddet yapıları" olarak tanımlar. Galtung, insanlar bedensel ve entelektüel gelişimlerini potansiyel gelişmelerinin altında tutmaya zorlayan dış güçlere maruz kaldığında, "iddetin mutlaka üstün geleceğini iddia eder" (Galtung 1971, 57).

Avrupa'da bile eski ataerkil yapıların çoğu yirminci yüzyılın sonuna kadar yerini korudu. Bazı ülkelerde II. Dünya Savaşı sonrasında kadınlar için oy hakkı verilmedi. 1970'lere kadar çoğu ülkede evlilik yasaları, erkeği ailenin reisi olarak tanımlamaya devam etti ve kadınlar buna itaat etmek zorunda kaldı. Evlilik içi tecavüz günümüzde dahi her Avrupa ülkesinde cezalandırılan bir suç değildir. Yetmişlerin başında kadına yönelik yapısal ve ilişkiler arası "iddet" toplumsal bir sorun olarak yeniden gündeme getiren, "ikinci Dalga Kadın Hareketi" oldu. Kadınlar sistematik olarak sevgililerinden ya da kocalarından "iddet" görüyordu. Pek çok kadın devletin ve adli makamların bu "iddete" karşı mücadele etmekte ilgisiz kaldığını keşfetti. Çoğu kez kocaların ya da sevgililerin uyguladığı "iddet", kadınlar tarafından geçeni açıklama cesareti gösterildiği ve faili yönelik "ikâyette" bulunduğu zaman bile cezasız kaldı. Devlet, eviçi "iddetin" cezalandırılması için çok az şey yaptı, bu durum bir ölçüde hâlâ devam etmekte. Konu eviçi "iddet" olunca, hukuki olarak değilse de, uygulamada konuya özgü yürütme yetkilerinden vazgeçerek, kocanın iktidarına teslim olma eğiliminde oldular. AB'nin ayrımcılık karşıtı politikasının da katkısıyla, yasalarda birçok konuda kadın ve erkek eşitliğini sağlanmış olsa da günlük hayatta pek çok ayrımcılık ve eşitsizlik varlığını korumaktadır. Bu da kadınları "iddet" içeren ilişkiler içinde yaşamaya devam etmek zorunda bırakan ve onların özgürlüklerini engelleyen bir etmendir. Bu nedenle kadınlara yönelik "iddetle" mücadelenin etkili olması ve "iddet" düzeyinin düşürülmesi için yapısal eşitsizlik sorununa odaklanmak arttır.

2.2 KADINLARA YÖNELİK İDDET EYLEMLERİ İNSAN HAKLARI İHLALLERİDİR

Kadınlara yönelik iddet, “özel” ya da “ulusal” bir sorun olarak görülmeksizin ilk kez, Viyana'da belirlenen bir uluslararası kurulu olan BM İnsan Hakları Konferansı'nda tanındı. Dünyanın her köşesinden kadın örgütleri bu ortamı hazırladı ve yarım milyon kişi tarafından imzalandı bir dilekçe kaleme alındı (Bunch/Reilly 1994). Konferansın sonuç belgesi olan Viyana Bildirgesi'nde kadınlara yönelik iddet eylemlerinin, özel alanda gerçekleşenler dahi insan hakları ihlalleri olduğu belirtildi (Birleşmiş Milletler 1993a).

Viyana Bildirgesi'ne göre “Kadınların ve kız çocuklarının insan hakları, evrensel insan haklarının devredilmez, ayrılmaz ve bölünmez bir parçasıdır [...]. Toplumsal cinsiyete dayalı iddet ile cinsel saldırının ve sömürünün tüm biçimleri, kültürel önyargılardan ve uluslararası insan ticaretinden kaynaklananlar da dahil, insan onuru ve değerleriyle bağdaşmaz ve ortadan kaldırılmalıdır” (Birleşmiş Milletler 1993a, 18).

Bu bildiri, iddeti sonlandırma ve kadın vatandaşlarının etkili biçimde korunmasını sağlamak üzere devletlere yükler.

Birleşmiş Milletler, 'Kadınlara Yönelik İddetin Sonlandırılması Bildirgesi'ni yayımladı (bu bildiri ve öteki önemli uluslararası belgelerin özeti için Ek 1'e bkz) ve kadınlara yönelik iddet konusunda özel bir raporör atadı. Kadınlara yönelik iddetin sonlandırılması Pekin'de yapılan 1995 Birleşmiş Milletler Dünya Kadın Konferansı'nın da temel odaklarından biriydi. Sonuç belgesi olan “Eylem Platformu” kadınlara yönelik iddete dair üye ülkelerin uygulamayı vaat ettiği bir dizi önlemleri ayrıntılandırdı (Birleşmiş Milletler, 1995).

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) kadınlara yönelik yapısal ve kişisel iddetle mücadelede anahtar bir belgedir. Bildiri ve önerilerden farklı olarak bu sözleşme, onaylayan bütün ülkeler için bağlayıcıdır ve uygulanmak zorundadır. Nisan 2004'e kadar 117 devlet CEDAW'ı onayladı ve belgeyi Birleşmiş Milletler'e teslim etti.

CEDAW Komitesi 12 ve 19 numaralı Genel Önerileri taraf devletleri

eviçi iddet, tecavüz, cinsel saldırı ve toplumsal cinsiyete ba lı öteki iddet biçimlerinin kurbanlarına yeterli koruyucu ve destek hizmetleri sa lamaya' ça ırır.

1999'da CEDAW'a eklenen bireysel ikâyet yönergesi ile hakları çinen kadınların Birle mi Milletler'e ikâyetlerini bildirmesi mümkün kılındı. ikâyet bildirmeye ili kin kullanı lı bir rehber uluslararası üne sahip Avusturyalı bir hukuk uzmanı tarafından hazırlandı (Frauenbüro der Stadt Wien 2001).

Avrupa'da kadınlara yönelik iddetle mücadele etmek amacıyla önemli giri imlerde bulunuldu. 1950 Avrupa nsan Hakları Sözle mesi, tüm insanların (bu durumda kadınların da) ya am, sa lık ve özgürlük haklarını güvence altına alır ve i kence ile insanlık dı ı ya da a a ılayıcı muameleyi yasaklar. Dolayısıyla bu temel sözleşme imzası bulunan ülkeler kadınlara yönelik iddete kar ı mücadele için harekete geçmek ve tüm kadınları iddetten korumak zorundadır. Son yıllarda Avrupa Konseyi kadınlara yönelik iddet ve eviçi iddet konusunda, en yakını 2002'de olmak üzere (Avrupa Konseyi, 2002), çok sayıda tavsiye yayımladı. Nihai raporunda Avrupa Konseyi Uzmanlar Grubu her 7 500 ki ilik nüfusa bir sı ınak yeri sa lanması tavsiyesinde bulundu (Avrupa Konseyi,1997).

Avrupa Birli i 1997'de kadın ve çocuklara yönelik iddetle mücadele eden uluslar üstü projelere destek sa lamak amacıyla DAPHNE Programı'nı ba lattı. Avusturya'nın AB ba kanlı ı sırasında, Aralık 1998'de, bir Avrupa Uzmanlar Konferansı yapıldı. Kadınlara yönelik iddetle mücadele ve polis konusundaki bu konferans WAVE ile ortakla a örgütlendi (Dearing/Förg,1999). Bu konferansta ve Almanya (Köln) ile Finlandiya (Jyväskylä) ba kanlıkları sırasında yapılan uzmanların izleyen toplantılarında, iddete u rayan kadınların korunması ve desteklenmesine yönelik önlem ve öneriler hazırlandı (Keeler 2001).

Avrupa Parlamentosu Kadın Hakları Komitesi'nin te vikiyle 1999/2000'de Avrupa Birli i'ne üye ülkeler kadınlara yönelik iddete kar ı bir kampanya yürüttü (Avrupa Parlamentosu/Kadın Hakları Komitesi, 1997). Avrupa kampanyası 2000'de Portekiz'de yapılan bir konferansla sona erdi. 2004 yılında iddet kar ıtı projelere ve hareketlere gelecek be yıl süresince destek verecek Daphne II programı kabul edildi. AB'nin geni lemesi, Daphne Programı'nın bütçesinin artırılmasının nedenlerinden sadece biridir.

2.3 SAYILARLA KADINLARA YÖNELİK İDDET

Kadınlara yönelik iddet küresel salgın boyutuna erişmiş bir toplumsal sorundur. Eviçi iddet vakalarının yüzde 90'ını erkekler tarafından kadınlara karşı işlenen suçlar oluşturmaktadır. UNICEF dünyadaki kadınların ve kızların yaklaşık yarısının bir sevgili ya da aile üyesinin fiziksel iddetine maruz kaldığını tahmin etmektedir (UNICEF, 2001). Dünyanın pek çok değişik yerinde yapılan araştırmaların verileri kadınlara yönelik iddetin genellikle aile içinde gerçekleştiğini gösterir.

Britanya'da cinayet kurbanı kadınların yüzde 48'inin eşi tarafından öldürüldüğü tahmin edilirken, cinayet kurbanı erkekler için bu oran yüzde 6'dır (WAFE,ubat 1998,1). İngiltere ve Galler'de haftada ortalama iki kadın sevgilileri ya da eşleri tarafından öldürülüyor (Mirlees-Black, 1995).

Dünya Sağlık Örgütü, geçtiğimiz yıllarda “iddet ve Sağlık” konusunda, kadınlara yönelik iddetin yaygınlığına dair 48 çalışmaya dayanan kapsamlı bir rapor yayımladı. Raporda, (ya adıkları ülkeye bağlı olarak) kadınların hayatları boyunca, yüzde 10 ile yüzde 69 arası değişen bir oranda, kocaları ya da sevgilileri tarafından iddet gördüğünü açıkladı (WHO, 2002). Son yıllarda İsviçre ve pek çok AB ülkesinde, eviçinde olduğu gibi sosyal çevrede de kadınlar ve çocuklar üzerinde kocalar ya da sevgililer tarafından uygulanan iddete ilişkin temsili araştırmalar yapıldı. Bu araştırmalardan çıkan sonuçlar, kadınların ne oranda eşlerinin iddetine maruz kaldığı konusunda yapılan önceki tahminleri doğruladı.

1997'de Portekiz'de yapılan bir araştıрма iddet eylemlerinin yüzde 43'ünün aile içinde gerçekleştiğini ortaya çıkardı. Belçika'da 1998'de yapılan bir araştıрма kadınların yüzde 68'inin fiziksel ya da cinsel iddet kurbanı olduğunu gösterdi (European Women's Lobby, 2000). 18 yaş ve üzeri 1200 kadını kapsayan Yunanistan'ın ilk ulusal ölçekli araştırmalarının verileri, bu kadınların yüzde 36'sının kocaları ya da sevgilileri tarafından fiziksel istismara uğradığını gösterdi (KETHI; 2003). Portekiz'de 1999'da yapılan, 18 yaş ve üzeri 2000 kadınla gerçekleştirilen ilk ulusal ölçekli araştırmaya göre, kadınların yüzde 14,2'si hayatlarında en az bir defa eviçi iddet kurbanı olurken, yüzde 14,2'si tekrar tekrar istismara uğramaktadır (The Lancet, 2000).

iddetin ne derece yaygın oldu u konusunda yapılan büyük ölçekli bir Fransız ara tırması, görü ülen kadınların yüzde10'unun son on iki ay içinde e leri tarafından iddete u radı ını gösterdi. Bu ara tırmaya göre, 20- 24 ya arası genç kadınlar 45 ya üstü hemcinslerine göre iki kat daha sık iddete maruz kalıyordu.

Finlandiya çalı masında görü ülen kadınlardan kocaları ya da sevgilileriyle beraber ya ayanların yüzde 22'si e lerinin fiziksel ya da cinsel istismarına u ramı tı veya istismar tehdidiyle kar ıla mı tı. Dahası bu kadınlardan yüzde 9'u son on iki ay içinde e lerinin iddetine maruz kalmı tı. Hollanda'da yapılan ara tırmada ise e lerinin istismarına u rayan kadınların yüzde 65'i hafif, yüzde 26'sı orta, yüzde 7'si a ır ve yüzde 2'si ise çok a ır iddet gördüklerini belirttiler. Öte yandan bu sayılar önceki ili kilere bakıldı ında önemli oranda de i lik gösterdi. Burada kadınların yüzde 33'ü a ır, yüzde 21'i orta ve yüzde 23'ü hafif istismara u ramı tı. sveç'te on be ya sonrası tecrübeleri hakkında görü ülen kadınların yüzde 46'sı erkek iddetine u ramı tı. Vakaların yüzde 34'ünde iddet türü cinseldi. Görü ülen kadınların yüzde 12'si son on iki ay içinde erkek iddeti ya amı tı.

2003'de Daniela Gloor ile Hanna Meier'in sviçre'de yaptı ı ara tırma yukarıdaki yüksek yüzdeleri do ruladı. Zürihteki bir jinekoloji klini inde yakla ık 1800 hastayla yapılan ara tırmaya göre, her on kadından biri son on iki ay içinde iddet ya amı tı. En sık kar ıla ılan failler, e lerdı (yüzde 7,9). Ara tırmaya katılanların dörtte üçünden fazlası (yüzde 76,8) on be ya ından beri en az bir defa yakın sosyal çevresindeki biri tarafından fiziksel iddete u ramı ya da ki isel özgürlükleri ihlal edilmı ti (Gloor/Meier, 2004).

Kesin rakamlara tercüme edildi inde bu, Avrupa Birli 'inde ya ayan 230 milyon kadından 20 milyonunun iddete maruz kaldı ı anlamına gelir. Bu sayılar, kadınlara ve çocuklara yönelik iddetin vahim bir sosyal sorun oldu unu ve a ır ruhsal hasarların yanında, ekonomi, toplum ve sa lık açısından da büyük zarara sebep oldu unu do rular (Heise, 1995). Hollanda'da yapılan bir ara tırma, kadınlara yönelik iddetin yılda 200 milyon Euro zarara sebep oldu unu gösteriyor. sviçre'de hazırlanan bir raporda, kadınlara yönelik iddetin federasyon, kanton ve belediyelere yakla ık 400 milyon sviçre frankına mal oldu u tahmin ediliyor (Korf, 1997; Godenzi/Yodanis, 1998).

2.4 KADINLARA YÖNELİK İDDET NİBELERİ , ÖRÜNTÜLER VE ETKİLER

Uluslararası yayınlar, kadınların dışarıdan yardım arama ve/veya iddet uygulayan kocalarını terk etme kararlarını yeniden gözden geçirmeleriyle ilgili olarak, toplumsal ve kültürel unsurların ne kadar önemli olduğunu da çok miktarda belgeyi içermektedir (Mahoney, 1994, 60, McWilliams/McKiernan, 1993, 50-55, Dobash/Dobash, 1998, Kirkwood, 1993, Chatzifotiou, 2004). Kadınlara yönelik iddet, hayatta kalmak için ailevi, fiziksel, psikolojik, zihinsel, ailevi, sosyal ve ekonomik bedeller ödeyen çok sayıda bireyi/kurbanı etkiler (Stanko/Crisp/Hale/Lucraft 1997).

Ataerkil/patriarkal toplumlarda geleneksel değerler bir kadının en önemli rolünün eşi ve anne olmak olduğunu vurgular. Bundan başka, Müslüman ve Arap toplumlarında kadınların rollerini tam anlamıyla gerçekleştirmelerinin, ancak evlenmekle mümkün olacağı varsayılır (Boobaid, 2002). Bekleneceği gibi, toplum aile uyumunu koruma yükünü kadının omuzlarına yükler ve dolayısıyla bozulan bir evliliği kadının hatası olarak kabul eder. Kadının maruz kaldığı iddet karışığında sessiz kalmasında, bu iddete katlanmasında ve uzun süre yardım aramamasında bu "adanmışlığı" önemli bir rol oynadığı anlaşılmaktadır (Strube/Barbour 1983, 786). Evliliklerin her ne pahasına olursa olsun aile üzerine sürdürülmesi gerektiği ve bozulan bir kadının damgalanacağı gibi köklemiş fikirler, biten bir evlilikte suçlanacak kadının 'kadın' olduğu fikrini pekiştirir. Tüm bu önyargılar arkadaşlar, akrabalar ve toplumsal kurumların temsilcileri tarafından güçlendirilir. Bu önyargılar, bir kadını dışarıdan yardım aramaktan ve iddet içeren bir ilişkiyi koparmaktan caydırıcı önemli unsurlardır.

Kadınların ve çocukların uygun ve etkin destek alabilmeleri için, iddet davranışının dinamiklerini ve mekanizmalarını anlamak arttır.

2.4.1 İddet Fiziksel Olmayan Biçimler Alabilir

İddet fiziksel davranışlardan ibaret değildir. İddet, güç uygulayarak ve denetim kurarak kurbanın iradesini kırmaya ve onu hâkimiyet altına almaya yönelik bir eylemdir. Amerikalı psikiyatr Judith Herman kadınlara yönelik iddet örüntülerini ikenkede kullanılan tekniklerle karıştırdı (1992). Eşleri tarafından iddet uygulanan pek çok kadın, dışarıdan tecrit edilme, hakaret ve

akılma, tehditler ve gözdağı ya da akılayıcı veya füzuli hareketlere zorlama gibi psikolojik istismarın çeşitli biçimlerine maruz kaldığını ifade eder. İddet uygulayan kişi, iddet gösterdiği devreler ile sevecen olduğu, kadına çiçekler getirdiği ya da onu yemeğe çıkardığı devreler arasında gidip gelebilir. Bu davranış biçimi, kadının, adamın iyi taraflarının da olduğu ünlünlüğünü ve deşebileceğini umudunu taşınmasını sağılar ve kafasının karışmasına neden olabilir. Gerçekte, adam yalnızca kadını kendisiyle kalması ve kendisinden ayrılma düşüncesinden vazgeçmesi için kullanmaktadır. İddet içeren bir ilişki bağlamında erkeğin ara sıra sevecen davranması, uyguladığı iddetin stratejik bir yönü olarak görülmelidir.

2.4.2 Travma Olarak İddet ve Benlik Hissinin Yıkılması

İddet travmatik bir deneyimdir ve açtığı yaralar hiçbir zaman fiziksel yaralanmalardan ibaret değildir. İddet davranışının amacı, kurbanın kendine güvenini yok etmek ve direncini kırmaktır.

İddette uygulamanın sonuçlarından biri, kurbanın sürekli iddet korkusu içinde yaşamasıdır. Çoğu kez, failin bir süre sonra iddet uygulamasına gerek kalmaz: Tehditler ve önceki iddetin anısı, kadının istismarcının taleplerini karşılaması için yeterlidir. Judith Herman aşağıdaki açıklamayı sunar:

“İddet evrensel bir terör yöntemi olduğu halde, iddet uygulayan iddeti nadiren, son çare olarak kullanabilir. Kurbanı sürekli korku içinde tutmak için sık sık iddet uygulamak gerekmez. Ölüm ya da ciddi zarar görme tehdidi, gerçek iddete başvurmadan çok daha sık kullanılır. Başkalarına yönelik tehditler çoğu zaman kurbanın kendisine yönelik tehditler kadar etkilidir. Örneğin, fiziksel iddete uğramayan kadınlar sıklıkla istismarcının, eller kaçmaya kalkarlarsa, çocuklarını, ebeveynlerini ya da sıvdıkları arkadaşlarını öldürmekle tehdit ettiğini belirtirler” (Herman 1992, 77).

Çoğu kadın kendini iddetten korumak için hiç bir yol bulamayabilir; iddetin etkisi, istismarcıdan ayrılma bile uzun yıllar sürebilir. Bazı vakalarda kurban iddet korkusuyla başvurmanın bir yolu olarak bağımlıya yönelir. “Kadın bağımlıların iddet uygulayan bir eşi olması ihtimali, bağımlı olmayan kadınlardan daha fazladır. Onlar daha sık iddete karşı koyar ya da intikam alırlar, bu da daha fazla iddete maruz kalma riski anlamına gelir” (Miller/Downs 1993, Logar in HeXenhaus (ed.) 2002b).

Downs (2001, yukarıdaki gibi Logar tarafından alıntılanmış)

geçti imiz yıllarda iddet ve ba ımlılık arasındaki kar ılıklı ili ki üzerine bir çalı ma yaptı. A a ıda bu çalı manın bazı sonuçlarını bulacaksınız:

*Detoks programlarına kaydolan kadınların ço unlu u, ya çocukken iddete u ramı ya da ebeveynleri arasındaki iddete tanık olmu tu.

*Detoks programlarına kaydolan kadınların ço unlu u, yakın geçmi te e lerinin iddetine maruz kalmı tı.

*Detoks programlarına kaydolan kadınlardan istismara u ramı olanlar, istismara u ramayanlara kıyasla daha ciddi bir ba ımlılık sorunu ya ıyordu.

*Sı ınaklardaki kadınların önemli bir bölümünün ba ımlılık sorunu vardı.

*Sı ınaklardaki kadınlardan ba ımlılık sorunu olanlar daha a ır iddete maruz kalmı tı.

2.4.3 Tutsak Ya amak

“Kocam kendi ba ıma dı arı çıkmamı istemezdi. e giderken bütün anahtarları yanına alırdı, bu yüzden kapıyı kilitleyemezdim. Dı arı çıkacaksam ya kapıyı açık bırakacaktım ya da döndü ümde eve giremeyecektim. Yani içeri kilitletmemi tim, ama yine de dı arı çıkamıyordum” (Laura, Viyana'daki Kadın Sı ına ı Danı ma Merkezi'nde bir tanıklık).

Kocaları ya da sevgililerinin iddetine u rayan kadınlar ço u kez kendi evlerinde tutsaktır. iddeti uygulayan, kadının tüm hareketlerini denetler ve ba ımsız bir hayat sürmesine engel olur. Yukarıdaki örnekte oldu u gibi, hapishane duvarları ço unlukla dı arıdan görülmez. Herman bunu kısa ve etkili bir biçimde anlatır: “Politik tutsaklık genellikle anla ılırken, kadın ve çocukların eviçi tutsaklı ı ço unlukla fark edilmez. Bir erke in evi onun kalesidir; aynı evin kadın ve çocuklar için bir hapishane olabilece i nadiren anla ılır. Eviçi tutsaklıkta, kaçı ı önleyecek fiziksel engeller azdır. Ço u evde, en çok iddet uygulananlarda bile, pencerelerde parmaklıklar, bahçede dikenli tellerden çitler yoktur. Kadınlar ve çocuklar ço unlukla zincire vurulmamı tır; ne var ki aslında bu tahmin edilece inden daha sık olur. Kaçı ın önündeki engeller genellikle görünmezdir. Bununla beraber son derece güçlüdür. Ba ımlı konumları çocukları tutsak kılar. Kadınlar ise ekonomik, sosyal, psikolojik ve hukuki tahakkümün yanı sıra, fiziksel güçle de tutsak kılınır” (Herman, 74).

2.4.4 Saldırganla Özde le me-Stockholm Sendromu

iddete devamlı maruz kalmanın bir sonucu olarak kurbanlar saldırganla özde le meye ve bir hayatta kalma stratejisi olarak onun namına hareket etmeye başlayabilir. Kurbanın iradesinin saldırganla tabi olması gönüllü bir karar değil, iddetin doğrudan sonucudur. Saldırgan yalnızca kadını tahakküm altına almayı değil, aynı zamanda kadının onu sevmesini de ister. Herman şöyle yorumluyor: “ iddet uygulayanın ilk hedefi kurbanı kölele tirmektir ve bu amaca kurbanın hayatının her alanında despotça bir denetim kurarak ulaşır. Ancak salt boyun eğme onu nadiren tatmin eder; suçlarını haklı göstermenin psikolojik ihtiyacı içindedir ve bunun için kurbanın onayına ihtiyaç duyar. Bu yüzden durmaksızın kurbanından saygı, minnet ve hatta sevgi göstermesini talep eder. Saldırganın nihai hedefi gönüllü bir kurban yaratmak gibi görünmektedir” (Herman 1992, 75).

Açıkça umutsuz bir durumda kalmaya yanıt olarak saldırganla özde le meye “Stockholm Sendromu” denir. Bu olgu ilk olarak İsveç’in bankasında meydana gelen bir rehin alma olayında gözlemlendi: Rehineler banka soyguncularıyla birlikte kurmaya başladılar ve bankalar gitgide güçlendi. Sonunda soyguncular yakalanıp tutuklandı. Daha sonra rehin alınanlardan bazıları onları hapisanede ziyaret bile etti. Her insan, ailesindeki dört köşünlüğün var olması halinde, Stockholm Sendromu’na, yani saldırganla özde le meye meyillidir: Kişinin hayatı tehlikededir, kişiyi dünyadan yalıtılmıştır, kaçamaz (ya da kaçamayacağını düşünür) ve saldırgan ona en azından ara sıra arkadaşça davranır. Psikologlar Graham ve Rawlings (1998) bu koşulların genellikle eviçi iddet vakalarında mevcut olduğunu ve kurbanların Stockholm Sendromu geliştirdiklerinin işaretlerini gösterebileceğini belirtirler. Böyle durumlarda kadın saldırganı kırtacak veya öfkeli ederecek herhangi bir şey yapmaktan çok korkar. Onun lütfunu kazanmaya çalışır ve onun müttefiki gibi davranır. Örneğin, kadın yaralanmalarının gerçek sebebini açıklamayı reddederek ya da kendi kendisini incittiğini iddia ederek saldırganı korumaya çalışabilir.

2.4.5 iddet Uygulayanla Kurban Arasındaki Yakın İlişki

Kurbanla iddet uygulayan kişi arasındaki yakın ilişki, kadının erkeğe ekonomik ya da toplumsal bağımlılığı, kadının kendini savunmasını çok zorlaştırır. Aileden birini suçlamak hâlâ ayıplanan

bir davranı oldu undan ve ba ka anla ılır nedenlerden ötürü, kadınlar iddetten açıkça bahsetme ve polis ça ırma konusunda tereddüt eder. Ortalama olarak eviçi iddet vakalarının yalnızca yüzde 25'i polise bildirilmektedir. Kalan yüzde 75 gizli kalır (Avrupa Kadınlar Lobisi, 2000). Kadınların polise ba vurmada n önce yakla ık otuz kez istismar edilmi olabildi i tecrübelerle sabittir.

2.4.6 Göçmen Kadınları iddetten Korumak

iddete maruz kalan göçmen kadınların durumu özellikle zordur. Vizeleri yoksa yerle me izni onları iddet uygulayan e lerine ba lar. Bu da göçmen kadınların istismara u rama riskini yükseltir. Ancak göçmen kadınlara bütün Avrupa ülkelerinde e lerine tabi olmak zorunda kalmayacakları ba ımsız yerle me ve çalı ma izinleri verilirse bu istismarla mücadele edilebilir.

Kendilerine yeni bir ya am kurabilmeleri için göçmen kadınlara yeterli sosyal ve ekonomik destek de sa lanmalıdır. Göçmen kadınların kaynaklara ula ımı kısıtlıdır ve ço u ülkede sosyal yardımlardan faydalanmalarına izin verilmez. Bu yüzden göçmen kadınların sı nıklara kabul edilmesi çok önemlidir. Göçmen kadınlar ve çocukları için sı nık güvende olacakları yegâne mekân olabilir. Örne in Danimarka'da sı nık için ba vuranların yüzde 32'si göçmen kadınlardır (L.O.K.K., 2004). Avusturya'da sı nıklara kabul edilenlerin yarıdan fazlası yabancı kadınlardır.

Kadın sı nıklarında, en azından, sayıca en kalabalık göçmen kadın grubuna ana dillerinde danı manlık sa layacak kaynaklara ihtiyaç vardır. Göçmen kadınlara ihtiyaç duydukları deste i sa lamak için, belgelerin ve di er kaynakların çok dilli olması gerekmektedir.

2.4.7 iddetin Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Çocuklar annelerine yönelik iddetten her zaman etkilenir ve ço u kez onlar da babaları ya da üvey babaları tarafından istismar edilir (Hester/Mullender 2003).

Ara tırmalar çocukların yüzde 90'ının iddet sırasında ya aynı odada ya da yan odada oldu unu göstermi tir. Çocukların üçte biri iddete tanık olur, annelerini korumayı dener ve bu sırada kendileri de iddete u rayabilir (Asyalı Kadınlar ve Eviçi iddet, Danı manlar için Bilgi, 1995, 2 / Tecavüze Kar ı Kadınlar, 1998, 2).

Amerika'da yapılan bir ara tırma kadınların istismar edildi i vakaların yüzde 70'inde çocukların da iddete maruz kaldıklarını göstermiştir (bkz Bowker/Arbitell/McFerron 1988). stismara u rayan kadının harekete geçmesi ve dı arıdan yardım araması halinde durumun daha da kötüle ece i korkusu, iddeti bildirmeme, iddet içeren ili kiyi sürdürme ve yardım aramama kararında önemli bir etkidir.

Dolayısıyla çocuklar sı inakların sa ladı ı güvenli ortama ve deste e en az anneleri kadar muhtaçtır. Kadın sı inakları aynı zamanda çocuk sı inaklarıdır. Avrupa'daki sı inaklarda kalanların yarısından fazlasını çocuklar olu turmaktadır. Babalarının annelerine iddette bulunmasına tanıklık eden çocukların kendilerinin de iddet uygulayıcısı ya da kurbanı olma ihtimali tanık olmayanlara oranla daha yüksektir. O lan çocuklar iddetin uygulayıcısı, kız çocuklar ise iddetin kurbanı olmaya meyillidir (Appelt/Höllriegl/Logar 2001). iddetle ilgili deneyimlerle ba a çıkma konusunda çocuklara yardım ve destek sa lanması arttır.

2.4.8 Güçlenme

iddet bedensel ve ruhsal derin yaralar açar; bireyin özsaygısını ve ba ımsızlı ını yok eder. Ancak unutulmamalıdır ki iddete maruz kalan kadınlar ve çocuklar, bu deneyimlerinin yalnızca pasif kurbanları de ildir. Kadınlar iddeti durdurmak ve kendilerini savunmak için çe itli stratejiler geli tirecek, çocuklar ba ırarak, polis ça ırarak ya da babalarının iddetini durdurmaya çabalayarak annelerine yardım etmeye çalı acaklardır. Kadınlar, ne zaman bir iddet patlamasının ya anabilece ini tahmin etmeye, adam eve açıkça saldırgan bir ruh halinde gelmi se onu sakinle tirmeye çalı acak, güvenli bir yere kaçmak için e lerini dikkatle izleyecek ve dövülmek pahasına çocuklarını ondan koruyacaktır. Bunlar, iddet uygulayan bir e le ya ayan kadınların sıklıkla geli tirdi i hayatta kalma stratejilerinden yalnızca birkaçıdır. Kadınlar durumla ba a çıkmakta uzmanla ır. Bu nedenle hiçbir yönden sadece kurban olarak görülmemelidirler. Güçlerini ve hayatta kalma iradelerini de görmek önemlidir. Bu kadınları zayıf, ba ımsız hareket etme becerisinden yoksun, hatta marazi derecede anormal olarak sınıflandırmaya e ilimi, onlara yarar sa lamadı ı gibi durumlarını daha da güçle tirir.

Her kadın uygun gördü ü ekilde hayatını sürdürme ve bu konuda ba ımsız kararlar alma hakkına sahiptir.

Denetleme ve yönetme e ilimindeki kurumlar kadınların güçlenmesi amacına uygun de ildir. Bu yüzden iddete maruz kalan kadınların ve çocuklarının, planlama ve i letme yakla ımı olan ve bu kılavuzda belirtilen gereksinimlere e ilen sı inaklara ihtiyacı vardır. E er kadınlara yardım ve destekte bulunulacaksa, bu ancak onların güçlerine saygılı, duyarlı, duyguda lık kurabilen ve ihtiyaçlarının farkında olan bir yakla ımla sa lanabilir.

Bundan dolayıdır ki, bir kadın sı ina ndaki çalı maların amacı kadınların ba ımsız olabilmeleri, kendi rotalarını çizerek iddetten uzak bir hayat sürebilmeleri için onları güçlendirmektir.

2.5 KURAMSAL ARKA PLANIN KADIN Sı İNAKLARI VE HİZMETLER AÇISINDAN SONUÇLARI

Artık istismara u ramı kadın ve çocuklara yardımın ayrıntılarına geçelim. Bu bölümde kurbanların ihtiyaç duydu u deste i sa lamak için gereken ortama ve kaynaklara bakaca ız. Aynı zamanda, bu hizmetleri sa lamaktan sorumlu olan hükümetler ve devlet yetkilileri için bir ölçüt olarak, profesyonel ve uygun destek hizmetlerinin olmazsa olmaz gerekliliklerini özetleyece ız.

2.5.1 Kadın Sı İnakları ve Destek Hizmetlerinde Sayısal Gereklilikler

Her ülke yeterli sayıda kadın sı ina ı sa lamalıdır. Kırsal alanlar da dahil olmak üzere her bölgede, kadınları ve çocukları 24 saat kabul edebilecek bir sı inak bulunmalıdır. Her kadın bu sı ina a kısa sürede ula abilmelidir. Kadınları ve çocukları en yakın sı ina a ula tırmanın ko ulları yaratılmalıdır. Her ülke, kadınlar için ilk ba lantı noktası olarak ücretsiz bir telefon yardım hattı sa lamalıdır. Sı inaklardaki bölgesel telefon hatları da acil kabuller için 24 saat hizmet vermelidir.

Birçok sı inak, mobil danış manlık hizmeti sunmakta ve sı inakta kalmayanlar için de danış manlık hizmeti vermektedir. Bu hizmetler iddet kurbanları için son derece önemlidir. Kamu sa lı ı sektöründe oldu u gibi iddetin önlenmesi alanında da iddete maruz kalan kadınların ve çocukların ihtiyaçlarını kar ılamak için geni bir hizmet yelpazesi gereklidir. Sı inakta barınma, mobil danış manlık, acil yardım hatları, kırsal alanlara da eri ecek türden hizmetler, müdahale merkezleri ve barındırma programları bu hizmetlerden bazılarıdır. Kurbanlara seçenek sunmak daima çok önemlidir.

Kadın ve çocukları iddete kar ı koruyan yasalar önemli olsa da, bu sı ınakların yerine ikame edilemez. iddete kar ı yasal korumanın altı yıldır yürürlükte oldu u Avusturya'da kazanılan tecrübe, kadın sı ınaklarının hâlâ gerekli oldu unu gösteriyor. Aslında, iddetten Koruma Yasası çerçevesinde verilen evden uzakla tırma hükümlerinin sayısı, çok sayıda sı ına a veya sı ınma mekânına ihtiyaç duyuldu unun bir göstergesidir.

iddete kar ı etkili yasal koruma oldu u hallerde bile sı ınakların gerekli olmaya devam etmesinin pek çok nedeni vardır. Her iddet kurbanı polise ya da adli makamlara ba vurmak ve yasal suçlamada bulunmak istemez; bazıları bir sı ına a gitmeyi ve gerekti i kadar orada kalmayı tercih eder. Yüksek risk altındaki kadınlar e lerinden ayrılma süreci boyunca güvenli barınma ihtiyacıdadır, çünkü yasa iddete kar ı tam koruma sa layamaz. Ya adıkları travma yüzünden, kocalarının akrabalarına yakın oturdukları için, evin sözle mesinin bitmi olmas ı veya kendi adlarına olmamas ı gibi nedenlerden dolayı bazı kadınlar buldukları konutta kalmaz ya da kalmak istemez.

2.5.2 Kadın Sı ınakları için Devlet Finansmanı ve İletme Yapıları

Kadın sı ınakları önemli bir psiko-sosyal destek sa lar ve di er sosyal tesisler gibi, devletin kamu yararına sa ladı ı hizmetlerin ayrılmaz bir parças ı olarak görülmelidir.

Bu, hükümet ve devlet yetkililerinin kadın sı ınakları ve kadınlara hizmet sunan öteki kurulu lara yeterli finansman sa lamakla yükümlü oldu u anlamına gelir.

Kadın sı ınaklarının finansmanı, yasalarla güvence altına alınmalı ve profesyonel biçimde i letilen bir sı ına ın tüm giderleri kar ılanmalıdır. Kadın sı ınakları, yardım hatları ve di er destek hizmetleri, ancak uzun yılları kapsayacak (ya da sınırsız) bir mali destek sözle mesinin verece i güvenceyle yeterli hizmet verebilir.

Kamusal sa lık ve bakım hizmetlerini sa lamayı önemli bir görev kabul eden modern demokratik ülkeler, son yıllarda bu devlet i levlerini artan oranda STK'lara devretme e ilimindedir. STK'lar sosyal hizmet ve sosyal politika alanında ihtiyaçları kar ılayan ve hizmet sa layan, ba ımsız, kâr amacı gütmeyen kurumlardır.

Avrupa'daki kadın sınınakları genellikle, sosyal hizmet ve sosyal politika alanında yıllar boyu deneyim ve uzmanlık kazanmış olan kadın STK'ları tarafından işletilmektedir. Kadınlara hizmet sağlamada çok etkili olduğunu kanıtlayan bu yapısal biçim yeni projelere örnek teşkil etmelidir. Kadın STK'larının hizmet sağlama yolları daha esnek ve şiddet kurbanları onlara başvururken devlet kurumlarına kıyasla, daha az çekingenlik gösterir.

Hükümetler ve kadınlara yönelik destek hizmetleri arasındaki işbirliği pek çok ülkede başarı ve yararlı sonuçlar doğurmuştur. Yani başarının formülü "özel-kamu ortaklığı"dır.

Devlet kurumlarının, (bu Kılavuz'da ortaya konulduğu gibi) kalite standartlarında ısrar ederken, söz konusu kurumların profesyonel başarısızlığına saygı göstermesi de önemlidir. Şeriden ve dışarıdan sürekli denetim, kadın sınınakları ve destek hizmetlerindeki çalışmaları kalitesinin temelini oluşturur ("belgeleme, değerlendirme ve kalite kontrolü" bölümüne bkz.). Kalitenin gereken kaynaklar olmadan sağlanamayacağı hatırlanmalıdır.

2.5.3 Kadınlar ve Çocuklar için Uygun Yardım- Feminist İlkeler

İstismara uğrayan kadınların ve çocukların ihtiyaçlarına uygun olacak şekilde tasarlanmamış olan evsizler için yapılmış sınınaklarda ya da öteki sosyal hizmet kurumlarında kalmaları beklenemez. İstismara uğrayan kadınların ve çocukların başarılarını bir dam altına sokmalarını sağlamak yeterli değildir. Gerekli olan, işletme anlayışı istismara uğramış kadınların ve çocukların kendilerine özgü ihtiyaçlarını cevaplamaya uygun bir kadın sınınakları sistemidir. Koruma ve güvenlik bir sınınağın en önemli ölçütlerindedir. Öte yandan, kadınların ve çocukların kendi kaderlerini tayin haklarını bir kez daha kaybetmek zorunda kalacakları kurumlara teslim edilmemeleri de en yüksek derecede önemlidir. Kadın sınınaklarının plan ve hedefleri, kadınları ve çocukları güçlendirmeye yönelik olmalıdır.

Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Sonlandırılması Bildirgesi, erkeklerle kadınlar arasındaki eşitsizliğin, sebebinin şiddet olduğunu belirtir. Bu yüzden kadın sınınakları, kadınları eşitlerinden ayrılışlar da ayrılışlar da kendilerini şiddet içeren ilişkilerden ve erkeklerin denetiminden uzaklaştırmayı tasavvur eden bir yaklaşıma sahiptir.

Kadın sınınaklarında yapılan çalımların amacı iddetin sonlandırılmasıdır. Bir kadının iddet içeren bir ili kiyi bitirip bitirmemesi kendi kararıdır ve saygı gösterilmelidir. Öte yandan, her eyden önce iddeti durdurmaya çalı mak yerine aileyi korumayı hedeflemek yanlı olacaktır.

iddet uygulayan erkeklere, iddetin hiç bir haklı gerekçesi olamayacağı ve iddeti sonlandırma sorumluluğunun yalnızca onlara ait olduğunu açıkça ifade edilmelidir. Kadın sınınakları iddet uygulayanlara yönelik programlar konusunda kayda değer bir ivme kazanımı ve bu alanda önemli projeler geliştirmiştir (Logar/Rösemann/Zürcher 2002).

Son otuz yılda Avrupa'daki kadın sınınaklarında edinilen pratik tecrübe, feminizm, kadınların kurtuluşu ilke ve yaklaşımlarının istismarını ramı kadınlara ihtiyaç duydukları desteği sağlamakta başarılı olduğunu göstermiştir (Hanetseder, Bern/Stuttgart/Wien,1992).

Hükümet ve devlet kurumları kadınlara yönelik iddete karşı hizmetler oluştururken ya da var olanları genişletirken bu deneyimi hesaba katabilir ve katmalıdır da.

3. AMAÇLAR VE HEDEFLER

Kadın sınınağı, eviçi iddete maruz kalmı kadın ve çocuklara istismar edilme korkusundan uzak yaşayabilecekleri güvenli bir barınak sağlar. Kadın sınınağı özel hizmetler ve güvenlik önlemleri sunar. istismarını ramı kadınlarla çalımanın başarılı ilkesi kadın haklarının savunulması, kadınların barımsız ve saygın bir hayat sürdürebilmeleri için güçlendirilmeleri konusunda kuvvetli bir taahhüttür.

Kadın sınınakları, kadınlara karşı iddetle mücadelede hayati bir rol oynar. levleri, barınak sağlamak ve kalacak güvenli bir yer sunmaktan çok daha fazlasıdır. Sınınaktaki kadınlarla çocukları, travmatik deneyimleriyle baş çıkabilmelerini, iddeti sonlandırmalarını, özgüvenlerini yeniden kazanmalarını ve rotasını kendilerinin çizdiği barımsız bir hayatın temellerini atmaya mümkün kılacak bir destek alırlar. Kadın sınınakları, iddet deneyimine ilişkin tüm hususlarda (yasal konular, ev ve iş sorunları, terapi) kriz desteği ile sürekli danışmanlık ve destek sunar.

Kadın sınınakları, kadınlar ve çocukların birlikte yaşamının farklı bir ekliyle tanıtıkları toplumsal ortamlardır. Kadın sınınakları kamusal bir ilevi de yerine getirir: Pek çok ilevin yanı sıra, eviçi iddet farkındalığını artırmaya çalışır, profesyonellerle ilevi yapar ve onlara yönelik eğitim programları hazırlar, etkinlikler düzenler, sahadaki etkinliklere katılır ve okullara iddeti önleyici programlar sunar.

Bir kadın sınınağını tanımlayan eylemler:

*Kendine özgü amaçları,

*Açıkça belirlenmiş hedef kitlesi,

* İletme ilkeleri,

*Uzmanla mızı hizmetleri ve kadrosu (bakınız Bölüm 5 ve 7),

*Kendine özgü güvenlik önlemleridir (bakınız Bölüm 6).

Bir sınınak için ancak yukarıda sayılan ve a a lıda tanımlanan ilevlerin tamamını yerine getirdi i takdirde “kadın sınınağı” terimi kullanılabilir.

3.1 B R KADIN S I N A Ğ I N I N AMAÇLARI

Bir kadın sınınağının amaçları, ba langıçtan itibaren açıkça tanımlanmalıdır. Bu, sunulan hizmetlerin kalitesini güvence altına almaya yarar. Kadın sınınakları, kadınlara ve çocuklara yönelik iddeti önlemede önemli bir role sahiptir. Do aları gere i, iddet kurbanlarına güvenli bir ortam sa layarak ve iddetin tekrarını önlemek için destek vererek iddeti durdurmayı amaçlar. stismara u ramı kadınların ve çocukların bakıma, pratik deste e ve yasal i lemler sırasında e lik edilme e ihtiyaçları vardır. Onları destekleyen danı manlara ihtiyaç duyarlar. Hizmetler, istismara u ramı kadınların ihtiyaçlarını kar ılamalıdır. Travmanın üstesinden gelmek için hem kriz deste i, hem de uzun dönemli terapi gereklidir.

3.1.1 Koruma ve Güvenlik

İddet kurbanları için her eyden önce güvende olmak önemlidir. Dolayısıyla sınınaklarda güvenlik konusuna en büyük öncelik verilmelidir (bkz Bölüm 7).

3.1.2 Güçlenme

İddet travmatik bir deneyimdir, güçsüz olma ve ba kasının insafına kalmı olma deneyimidir. İddet kurbanlarına yönelik

herhangi bir deste in amacı, güçsüzlü ün üstesinden gelmek ve bu kadınları (yeniden) rotasını kendilerinin çizice i bir hayati ya ayabilmeleri için güçlendirmek olmalıdır. iddet kurbanı kadınlar “hasta” ya da “dertli” olarak nitelendirilmemelidir, bu onların durumunu daha da zayıflatacaktır. Zayıf olmak ço unlukla iddete maruz kalmanın sonucudur. iddet yalnızca bedeni de il, zihni ve özgüveni de zedeler. stismara u ramı kadınlarla çalı an bazı ki i veya kurumların yakla ımları, bu zayıflıkları kadınların özellikleri olarak algılama ve sonra da kadınları hastalıklı vakalar olarak görme e ilimini ta ır ve yanlı bir kaniya yol açar. Sı ınak hareketindeki uzmanların deneyimleri, kadınları kendi durumlarının uzmanı olarak kabul etmenin hayati oldu unu gösterir. Kadınların durumlarını kavramak ve e lerinin onlar üzerinde güç kullanmasının nasıl mümkün oldu unu fark etmek için deste e ihtiyaçları vardır (ayrıca bkz Bölüm 5.1). iddet mekanizmalarını anlamak, kadınların iddete etkin biçimde direnmelerini sa layacak stratejiler geli tirmelerini mümkün kılar. Nihai amaç iddetsiz bir hayat sürmektir.

3.1.3 Toplumsal De i im

Kadın sı ınakları, kadınlara ve çocuklara yönelik iddetin beslendi i toplumsal önyargıları, tutumları ve davranı örüntülerini ortadan kaldırmayı amaçlar.

Kadın sı ınakları a a ıdaki konularda farkındalı ı artırmayı hedefler:

- *Kadınların ve çocukların durumu
- *Eviçi iddetin topluma etkisi
- *Sorunla ba a çıkmanın etkin yolları
- *Kadınlara ve çocuklara yönelik iddeti sonlandırmanın etkin yolları
- * iddetsiz bir toplumun getirece i yararlar (ayrıca bkz Bölüm 5.3).

3.2 SI İNAKLAR K MLER Ç ND R: HEDEF GRUPLAR

Kadın sı ınakları, e leri, eski e leri veya öteki aile üyeleri tarafından uygulanan fiziksel, psikolojik, duygusal, cinsel ve ekonomik iddetin kurbanı olmu bütün kadınlara açık olmalıdır.

Bölüm 2'de belirtildi i gibi eviçi iddet kurbanları ço unlukla kadınlar, faillerin ço u da erkeklerdir. Ancak kadınların, kimi zaman kadın sevgililer ya da -özellikle hiyerar ik yapıllı toplumlarda ortaya çıkan bazı vakalarda- ya lı veya daha itibarlı bir aile üyesi kadın tarafından istismar edildi i görülmektedir.

Bir sı nınak ya ı, dini, milliyeti, etnik kimli i, cinsel yönelimi, sakatlıkları, yasal, toplumsal ve medeni durumu, politik görüşleri ve ekonomik durumu ne olursa olsun tüm kadınlara açık olmalıdır.

Sı nıktan yararlanmakta kadının ya ı sorun olabilir. Eğer bir kadın henüz re it de ilse yasal güçlüklerle karşılaşılabilir. Bu durumda çocuklara yönelik sosyal hizmet sunan kurumlarla i birli i önemlidir. Bazı ülkelerin/ ehirlerin özellikle genç kadınlar ve kızlar için sa ladı ı hizmetler kimi zaman daha iyi bir çözüm olabilir, çünkü genç kadınların ve kızların ço unlukla özel ihtiyaçları ve sorunları vardır.

sveç'te genç kadınlar için 30'dan fazla sı nınak bulunmaktadır.

Bkz ROKS:

www.roks.se/index.html

Kadın sı nınakları aynı zamanda çocuk sı nınaklarıdır.

Bölüm 5.2'de ayrıntılı biçimde açıklandı ı gibi eviçi iddet çocukları da etkiler. Ya kendileri kurbandır ya da annelerine uygulanan iddetin tanı ıdırlar. Her iki tip deneyim de travmaya sebep olabilir. Dahası, e er çocuklarını beraberlerinde getirmelerine izin verilmezse, kadınlar sı nınakta kalmak istemeyebilir.

Kadın sı nınaklarındaki sınırlı ya am ko ulları ve mahremiyetin yokluğu, o lan çocuklar için bir ya sınırı koymayı makul kılar. Ancak e er o lan çocuklar ya ları nedeniyle sı nına kabul edilmezse, onlara bir yurttan ya da başka bir yerde barınak sağlamak sı nına ın görevidir.

Bu tip aileler için ba ımsız giri i olan özel daireler sağlamak iyi bir seçenek olabilir.

Örnek: Frauenhaus Eisenstadt,

Daha fazla bilgi için bkz: <http://www.a oef.at>

Var olan olasılıklar ve seçenekler i i nda her sı nına ın bir politika olu turması önemlidir.

Eviçi/özel ilikilerdeki iddetin, kadınlara yönelik iddetin yalnızca bir biçimi oldu u konusunda çok açık olmalıyız. Kadınlar başka iddet biçimlerinin de kurbanı olmu tur (kadın ticareti, zorla evlendirme, kadın sünneti, cinsel saldırı, savaş sırasında tecavüz...). Eviçi iddet ya ayanların yanı sıra başka iddet

türlerine maruz kalan grupların da sınına kabul edilip edilmeyeceği, genelde, her sınınaın kendi kararıdır. Bu kararlar, sağlanabilecek hizmetler ve güvenlik koşulları göz önüne alınarak verilmelidir. Kadın sınınakları genellikle evsiz kadınlar için de ildir, ancak pek çok evsiz kadının iddet içeren bir geçmi i ve/ya bugünü oldu u ve dolayısıyla bir sınınakta kalmaya hakkı oldu u da hesaba katılmalıdır. Kadın sınınakları, madde ba ımlısı ya da ciddi akıl sa lı ı sorunu olan kadınlara gerekti i gibi yardım etmekte zorlanabilir.

Madde ba ımlılı ı ve akıl sa lı ı sorunları sıklıkla aile içi iddetle ve cinsel istismarla ili kili travmatik deneyimlere ba lıdır (bakınız Bölüm 2). Sınınak grubunun, alkol/madde ba ımlılı ı ya da ciddi akıl sa lı ı sorunları olan kadınlara yeterince yardım edip edemeyeceğine ve uzman dayanı masına ihtiyaçları olup olmadığına karar vermesi önemlidir. Söz konusu soruna ve sınınaın kaynaklarına ba lı olarak, her vaka için bireysel kararlar alınması önerilir.

3.3 B R KADIN SINA ININ İLKELER

Sınınak çalı masının hedefleri, sınınak çalı masının her boyutunu belirleyen temel ilkelere dayanır. Bu ilkeler unlardır:

3.3.1 Feminist Analizler

Kadınlara yönelik erkek iddeti, kadınlar ve erkekler arasındaki tarihsel e itsiz güç ili kilerinin bir göstergesi, toplumda ve politikada hüküm süren toplumsal cinsiyet ili kilerinin bir yansımasıdır. Dolayısıyla, kadınlara yönelik erkek iddeti öncelikle toplumsal ve politik bir sorun olarak kabul edilmelidir. Kadın sınınakları erkek iddetinin toplumsal, tarihsel, kültürel ve politik çerçevesi konusunda farkındalık yaratarak politik bir i levi yerine getirmelidir. Aktivistler, kadınlara ve çocuklara iddete kar ı yükseltecekleri bir ses vermeye çalı ır. Toplum iddet uygulayanları yaptıklarından sorumlu tutmalıdır. Sınınakta uygulanan feminist ilkeler, kadınlara ve çocuklara kendilerini iddetten özgürle tirme yollarını göstermelidir.

3.3.2 Kadınlar Kadınlara Yardım Ediyor

stismara u ramı kadınlar e lerinin tahakkümüne ve iddetine boyun e mi olmaktan acı duyar. Onun için, bu konuda

uzmanla mı bir kadın danı mandan yardım almak onlar için önemlidir.

iddet kurbanı kadınlar aynı zamanda kendi becerilerine ve güçlerine olan inançlarını kaybetmiş güçsüz bir konumda olmaktadır da acı duyar. Bu yüzden sınınak, kadınların faal ve yönünü kendilerinin belirleyeceği bir hayat sürme yeteneklerini geli tirebilecekleri bir model sağlar. Bu sınına ın yapısına da yansır, kadınlar yalnız tabanda çalışmaz, aynı zamanda eve ait sorumlulukları da üstlenir. Bu da kadınların basmakalıp toplumsal cinsiyet rollerini yeniden düşünmelerine ve onların üstesinden gelmelerine yardımcı olur. Bu ilke diğer kadınlara yönelik destek hizmetlerinde de geçerlidir.

3.3.3 Kadınların Tarafında Olmak

iddete karşı hareket etmek, kadınlara yönelik iddetin tüm biçimlerini açıkça kınamak anlamına gelir (“ iddetin hiç bir mazereti olamaz”). Olanlar konusunda tarafsız olmaya çalışmak, iddete hoş görü gösterme tuzağını içerir. Sınına a gelen kadınlar ya adıkları iddetin kanıtını sunmak zorunda değildir. Onların söylediklerine inanmak ve önyargısız davranmak önemlidir. Kurbanların atılması gereken her adımda yollarında olacak ve onları destekleyecek yandılara ihtiyacı vardır. Kadınların tarafında olma ve onlarla dayanışma esastır.

iddetin sorumlusu her zaman iddeti uygulayandır. Her türlü iddet davranışına karşı net bir duruma gelmek, kişi olarak iddet uygulayanın değil, iddet eylemlerinin kınanmasını içerir.

3.3.4 Ekip Çalışması (ve Yatay Hiyerarşiler)

Kadın sınınakları kökenlerini, hayatın her alanında eşitlik ve ayrımcılığın sonlandırılmasını isteyen 1960'ların ve 1970'lerin kadın (hakları) hareketine dayandırır.

Sınına ın örgütlenmesinde de demokratik ilkeler desteklenerek, iktidar paylaşarak, ağırlı hiyerarşik ve bürokratik yapılardan kaçınılarak bu amaçlar yansıtılmalıdır. Çoğu sınınakta personel ekip halinde çalışır. Yönetim görev ve sorumluluklarını paylaşır. Sınına ın bir yöneticisi olsa bile ekip temelinde çalışarak, sınınak çalışmalarını tüm kararlara dahil etmek ve hizmetin geliştirilmesine katkıda bulunmalarına olanak sağlamak önemlidir.

Bu yapılar, etkileşim ve ilişkilerin yukarıdan aşağıya güç uygulamaya

dayanmamasını, insanların bir e itlik ve dayanı ma havasında birlikte ya ayabilmesini ve çalı abilmesini sa lar.

3.3.5 Katılım ve Demokratik Yapılar

Demokratik yapılar ve sı ınak hayatının çe itli yönlerine katılma olana ı çok önemli ilkelerdir. Tüm sı ınaklarda orada ya ayan kadınların katılımının temelini olu turdu u düzenli toplantılar yapılır. Kadın sı ınaklarının kadınların hayatını baskı altına alan ve denetleyen kurumlara dönü türülmemesi ve kadınların tüm i letme süreçlerine dahil edilmesi için dikkatli olmak önemlidir. Kurumun iktidarı, kocanın iktidarının yerini almamalıdır. Personel, iktidar konusunda dikkatli olmalı ve evin içinde kuralları kadınların bireysel özgürlü üne çok fazla sınır koymadan yön gösterici biçimde uygulamalıdır.

3.3.6 Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı

Kadınların kendi hayatlarına ili kin karar verme hakkına saygı göstermek önemlidir (*bkz. Bölüm 3.1.2 "Güçlenme"*). Ço unlukla akrabalar, arkada lar ve sosyal kurumlardaki uzmanlar kadına ne yapaca ını anlatmaya çalı ır. Bazıları iddet uygulayanı terk etmesi gerekti ini, ba kaları adama bir ans daha tanınmasını söyler. Ne yazık ki bu insanların, e er kadın tavsiyelerine uymazsa, hayal kırıklı ına u raması ve hatta sinirlenmesi sık rastlanan bir durumdur. Böyle tavsiyeler kadının üzerinde daha fazla baskı yaratabilir ve ona hiç yardımcı olmaz. Kadına yalnızca onun karar verecek durumda oldu unu ve kararına saygı gösterilece ini aktarmak önemlidir. Kendi kaderini tayin etme hakkı önemli bir ilkedir. Sı ınakta ne kadar kalmak istedi i ve ayrılmak isteyip istemedi i kadına ba lıdır.

3.3.7 Gizlilik/Gerçek Kimli ini Saklama

Bir kadının haklarını ve özbenli ini korumak için, kendisiyle ilgili olarak hangi bilgileri açıklayaca ı konusunda karar verebilmesi gereklidir. Bu sebeple sı ınak ya da danı ma merkezi tarafından kadının onayı olmaksızın (üçüncü ki ilere ya da kurumlara) hiç bir bilgi aktarılmamalıdır. Kadınların ve çocukların hayatı ve sa lı ı tehlikede ise (intihar giri imleri, iddet uygulayan e ten gelen ciddi tehlike ya da kadının kendi çocuklarını istismar etmesi gibi) istisnalar yapılmı tır ve yapılmalıdır.

Kadınların ayrıca kimliklerini açıklamak zorunda kalmadan danı manlık ve destek almaya hakkı olmalıdır.

3.3.8 24 Saat Hizmet ve Sınırsız kamet

Kocasından kaçmak zorunda olan bir kadının derhal deste e ve korunmaya ihtiyacı vardır. Her gün, günün 24 saatinde bir kadın sı na ula abilmelidir. Kadın sı nalarında en az bir görevli kadını kabul edebilmek için hazır bulunmalıdır. E er bir ilçede/ ehirde birden fazla sı narak varsa, bunlardan en az biri, ne zaman olursa olsun, kadını ve çocuklarını kabul edebilmelidir.

İkesel olarak kadınlar ve çocuklar kendilerini güvende hissedinceye ve iddetten uzak bir ya am için güçleninceye kadar orada kalabilmelidir.

3.3.9 Farklılık

Kadınların farklılıklarına saygı gösterilmekle kalmayıp farklılı nı kendisi de erli görülmeli ve yüreklendirilmelidir. Sı nakta çalı anların bile iminin toplumdaki farklılıkları yansıması, sı narak açısından olumlu bir niteliktir. Çalı anların, farklı dilleri kullanmaktaki becerisi sayesinde göçmen kadınların geçmi lerine ili kin özgün deneyimlerin daha iyi anla ılması mümkün olur.

3.3.10 Sorumluluk

Bir sı narak kadınlara, çocuklara, kuruma ve üyelerine, genel anlamda topluma kar ı sorumludur. Sı na n faaliyetleriyle birlikte yönetimi de saydam ve kapsayıcı olmalıdır.

3.3.11 Hizmet Kalitesi İkeleri

Profesyonellik, ilkelerin tamamen uygulanmasının bir önko uludur. Personel yeterli e itim ve geçim kayna na sahip olmalıdır. Denetim ve daha yetkin e itim için kaynak ayrılmalıdır. Gereken tüm destek ve hizmetleri sunabilmek ve ko ulları yerine getirebilmek için çalı anların sayısı kadınların ve çocukların sayısına göre ayarlanmalıdır. Bazı sı narak gönüllülerin deste iyle ayakta durur; bu nedenle gönüllüler iyi e itilmelidir. Kaynaklar idareli ve verimli kullanılmalıdır. Düzenli kalite kontrolleriyle kalite standartları denetlenmelidir.

3.3.12 Yapı ve Finansman İkeleri

Sı nıklar kâr amacı gütmeyen kadın sivil toplum kurulu ları tarafından i letilmelidir (bkz Bölüm 2 ve Uluslararası Belgeler). Dayak yemi , istismara u ramı kadın ve çocuklara barınak ve destek sa layarak toplumda ihtiyaç duyulan bir i levi yerine getirdikleri için devlet kadın sı nıklarına yeterli mali deste i sa lamalıdır.

3.3.13 Ücretsiz Hizmet

iddet kurbanı kadınlar ve çocuklar (özellikle de dar geliri ya da hiç geliri olmayanlar) için destek hizmetleri ücretsiz olmalıdır. Bu, ihtiyacı olan kadınların ve çocuklarının ekonomik durumları ne olursa olsun sı na a ba vurmasını mümkün kılmak için gereklidir.

4. B R KADIN SI INA I KURMAK VE F NANSE ETMEK

Bir kadın sı na ı güvenli barınmadan daha fazlası demektir. Kadın sı na ı kocaları, erkek arkada ları ya da babalarının iddetine maruz kalan kadınların, çocukları ile birlikte korundukları, güvende oldukları, kadınlar arası dayanı ma ve iddetsiz bir ortamla tanı abilecekleri bir yerdir. Önceki bölümde sunulan amaçlara ula mak için yalnızca i letme ilkelerini yerine getirmek yeterli de ildir; aynı zamanda kadınlara ve çocuklarına yeni kapılar açabilmek için altyapı da belirli artılara uygun olmalıdır.

Bu bölümün ilk kısmı sı na ın kurulmasıyla ilgilidir. Nasıl ba lanaca ı konusunda bir rehber olu turmak için tasarlanmı tır. İlk fikrin ortaya çıkı ndan ve bunun ayrıntılandırılmasından, sı na ın kapılarını ilk kez açmaya kadar atılacak ba lıca adımları kapsar.

Finansmanla ilgili ikinci bölüm, devlet finansmanı ve özel sponsorluk konularında önerileri ve destekleri içerir.

4.1 B R KADIN SI INA I KURMAK

Bir sı nık kurmak, ayrıntılı bir planlama ve böyle bir projeye kendini tamamen adanmış bir grup insanın çalı masını gerektirir. Bu bölümde ilk giri im, yasal zemin, ihtiyaçların belirlenmesi, taslak hazırlama ve ayrıntılı planların ortaya çıkarılması, lobicilik ve ba ı toplama, yer belirleme, altyapı konularında standartların saptanması ve öneriler ayrıntılı biçimde anlatılacaktır.

4.1.1 Girişim

Bir kadın sınına ı kurma girişiminin çekirde i, kadınlara yönelik şiddetin biçimleri, örüntüleri ve etkisi hakkında temel bilgiye sahip insanlardan oluşmalıdır.

Çok sayıda kadın sınına ı feminist kadınların inisiyatifleriyle kurulmuştur. Sınınak hareketi, en azından Batı, Kuzey ve (komünist olmayan) Merkez Avrupa'daki ilk gelişimi söz konusu olduğunda, 1970'lerdeki Kadınların Kurtuluşu Hareketi'ne dayanmaktadır. Fikirleri ve amaçları, etik ve toplumsal cinsiyet demokrasisi ilkelerine dayanır. Göreceli olarak kısa zamanda ulaşılan sonuçlar, uluslararası kuruluşların kadın STK'larının kadınlara ve çocuklara yönelik şiddeti önleme ve onları erkek şiddetinden koruma konusundaki önemli rolünü fark etmelerine ve kabul etmelerine yol açmıştır (bakınız Bölüm 2).

4.1.2 Yasal Zemin

İlk girişimde bulunan grup, sınına ın alacağı yasal ekle karar vermelidir. Yasal koşullar ülkeden ülkeye değişebilir. Her halükârda arzu edilen, kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olmasıdır.

Mali destek sağlayan herhangi bir kuruluşla çalışabilmek için belirli bir yasal statü gereklidir. Temel sorumluluklar ve hizmetler tanımlanmalıdır; bu bir kurum ya da derneği resmen kayıtlara geçirmek için genellikle zorunludur. Ancak yasal statü, kamunun ya da özel sponsorların mali desteğini garantilemez. Dikkatli araştırmalar yapmak, gerekirse hukukçulara danışmak ve öteki STK'ların yasal konumunu incelemek önerilir. Kimlerin sorumluluk almaya istekli ve yeterli olduğunu (yönetim kurulu) ve kurul üyelerine hangi ölçütlerin uygulanacağını (amaç ve ilkeleri destekleyen, bu alanda uzman ve bilgi sahibi olan ya da saygın bir kişilik ve/ya bir politikacı) göz önüne almak da önemlidir. Kurul üyeleri, dernek çalışmasına zaman ayırabilmeli, söz konusu sorumluluğun farkında olmalı ve anlaşmazlıkların çözümü sürecine katılmaya istekli olmalıdır.

4.1.3 İhtiyaçları Belirlemek

Bir sonraki adımı atmadan önce ihtiyaçları belirlemek gerekir. Sınına ın kapasitesi, uluslararası organların iki tavsiyesi temelinde hesaplanmalıdır. 1986 yılı kadar erken bir tarihte AB Parlamentosu "her 10 000 nüfus için bir aile mekânı" tavsiye etmiştir. 1998'de

Avrupa Konseyi Uzmanlar Grubu bu sayıyı 7 500'e dü ürmü tür. Dolayısıyla, sı ına ın ne geni likte bir alan için tasarlandı ı belirlenmelidir. Sı ınak uzak bir mesafede oldu unda, istismara u ramı bir kadının oradan korunma isteme ihtimali azalır. Bölgedeki kadınların hareketlili i, toplu ta ıma araçlarının niteli i, kadınların i gücüne katılma oranları ve sı ınak kurulurken yürütülen kampanyanın etkisi göz önünde tutulmalıdır; yani burada tahmini bazı ilkelerden fazlası sunulamaz.

Daha fazla veri -e er varsa- hesaba katılmalıdır:

- *eviçi iddetin yinelenme oranları
- *polis ve mahkeme istatistikleri (e er toplumsal cinsiyete duyarlı, kurban ve fail, davacı ve sanık arasındaki ili kiye dair amaca uygun veri sa ıyorlarsa)
- *bölgede/ülkede iddetin yaygınlı ına ili kin çalı malar
- *bölgede istismara u ramı kadınlara sunulan uygun hizmet sa lama sistemi
- *daha önce ulusal ve uluslararası düzeyde kazanılmı deneyimler

4.1.4 Taslak Planlamak

Uygulamada adım atmadan önce ayrıntılı bir taslak plan olu turmak zorunludur. Bu plan a a ıdakileri içermelidir:

- * stiap haddi/kapasite, sa lanacak hizmetler, görevler ve nöbet listesi konularında planlama
- *sı ınak için bir i letme planı
- *güvenlik önlemlerini içeren bir bina planı
- *personel planı
- *iki bütçe planı (bir ba langıç a aması, bir de sı ına ın yıllık i letme giderleri için)
- *i birli i planı
- *para toplama planı

4.1.5 Lobcilik ve Para Bulma

Farkındalı ı artırma ve para bulma konularına özel bir bölüm ayrıldı ı için bu kısımda, özellikle sı ınak kurmanın ilk a amalarında akılda tutulması gereken temel unsurlarla yetinilmi tir.

- *Yukarıda açıklandı ı gibi personel, istiap haddi ve bütçeyi kapsayan net bir taslak plan ortaya konur konmaz, hatta bundan da önce, “müttefikler” bulmak önemlidir
- *Destekçiler sadece varlıklı insanlardan olu maz!

- *Ortaklar ve destekçiler bulmak, bir sınıtınak kurma fikrini destekleyen insanlardan bir aınak kurmak anlamına gelir.
- *Kadınlara yönelik iddet sorunu ve kadın sınınaklarının yararları hakkında farkındalık yaratın. Kısa ve özlü bilgilendirme malzemesi hazırlayın. Ülkenizin üye oldu u uluslararası kurulu ların tavsiyelerini ve kararlarını alıntılamaı unutmayın (bkz Bölüm2). Ara tırma sonuçlarını aktarın.
- *Sınınak için olumlu bir imge yaratın. Olumsuz imgeler kullanmaktan kaçının. Kamuya yönelik etkinliklerde faydalara odaklanın.
- *Farklı hedef kitleler farklı türde bilgilere ihtiyaç duyar (medya, politikacılar, sosyal kurumlar, di er STK'lar vb.).
- *Kısel ilikiler kurmaya çalı n. Yerel politikacılarla, yerel medyayla, yerel sosyal hizmet kurumlarıyla ve toplulukta/hedef kesimdeki etkili ki ilikilerle toplantılar ayarlayın.
- *Politikacılarla ve sponsorlarla görüşürken, bir sınınak kurmanın yalnızca ba langıç oldu unu açıkça belirtin. leriye dönük finansman için söz almaya çalı n. Uluslararası belgeleri ve ara tırmaları alıntıluyun.
- *Bir farkındalık olu turma kampanyası ba latmayı dü ünün.

4.1.6 Yer Belirleme

Uygun bir binanın yukarıda tanımlanan ko ulları yerine getirmesi yeterli de ildir; aynı zamanda bina, kadınlar ve çocuklar için en üst düzeyde güvenlik sa layacak ekilde tasarlanmı ve dö enmi olmalıdır.

deal olarak sınına n adresi gizli tutulmalıdır. Bina e er küçük bir kasabada, kırsal kesimde ya da çok açık bir toplumsal alanda ise adresi gizli tutmak çok zor olabilir. Ancak bu sınınak kurmanın imkânsız oldu u anlamına gelmez, sadece bu durumda güvenlik önlemlerine daha fazla dikkat etmek gerekir. Teknolojik anlamda geli mi güvenlik donanımının yanı sıra güvenlik görevlileri, yerel yöneticiler ve mahalle halkıyla iyi bir i birli ine sahip olmak önemlidir (bakınız “Güvenlik”). Kadının yakın ya da uzak bir sınınak arasında seçim yapabilmesi avantajlıdır. E er fail a ırı tehlikeli olarak tanımlanmı sa, kadının (ve çocuklarının) olabildi ince uzakta barındırılması tercih edilir.

htiyaç duyulan mekânın kapasitesi konusunda karar verdikten sonra çe itli seçenekler gözden geçirilir. Bir sınınak, tek bir evden ya da bir sitede yer alan bir daireden olu abilir. E er sınına n

mevcut bir binada yer alması söz konusuysa, "Altyapı ve Oda planı" başlığında yer alan koşulları yerine getirip getiremeyeceği kontrol edilmelidir. Gerekli maddi olanaklar mevcutsa bu amaç için yeni inşa edilmiş bir ev daha avantajlı olabilir.

Planlama aşamasında binaya ilişkin teknik ve yasal koşullar hakkında bilgi edinilmesi ve gerektiği takdirde bu koşulların yerine getirilmesi önerilir. Sınıfta bulunan bir kamu binasında olması durumunda, gerekli özel güvenlik önlemleri yüzünden sorunlar yaşanabilir. Yangın ihtimali yüzünden acil çıkışların açık tutulması gerektiğinden bu da özel bir sorun olacaktır. Bu gibi sorunlara yaratıcı çözümler bulunması için, mimarlara, inşaat firmalarına ve kamu çalışanlarından sorumlu yetkililere danışılması önerilir.

4.1.7 Altyapı

Bir sınıfta yaşamak, elbette evde yaşamaktan farklıdır. Genellikle daha az yer vardır ve bazı odaların paylaşılması gerekir. Bu durum kadınlar ve çocuklar için pek çok zorluk yaratır. Dolayısıyla hayatı olabildiğince rahat hale getirmek önemlidir.

Aşağıdaki öneriler göz önüne alınmalıdır:

*Kadınlar ve çocuklar, yaşamadıkları travmayı atlatabilmek için uygun bir ortama ihtiyaç duyar.

*Bireysel ihtiyaçlara saygı gösterilmelidir. Mahremiyet hakkı ve bireysellik alanının korunması planlama sürecinin yönlendirici ilkeleri olmalıdır. Bu ilkeler kişinin kimi zaman kendi kendine kalma talebine de cevap vermeli, sadece hijyenle ilgili mahremiyet korumakla kalmamalıdır.

*Sınıfta yaşayan kadınların ihtiyaçlarına da cevap verebilmelidir.

*Bir kadın sınıfta aynı zamanda çocuk ve gençlerin de vardır (bakınız 5.2).

*Bazı ülkelerde son zamanlarda edinilen tecrübeler oldukça geniş kapasiteli sınıfların, olumsuz anlamda, bir otele ya da andırlı duygusu yarattığını göstermektedir. Geniş sınıflar "anonim" olma eğilimindedir çünkü bu sınıflarda kadınların birbirini tanıması ve hayatı paylaşması kolay değildir. Geniş sınıflarda bir "topluluk" duygusu yaratmak çok zordur.

Örnek: Bu durumu anlamak için sığınakta yaşamak zorunda olduğunuzu hayal etmek yararlı bir yaklaşımdır. Neden banyosu ve yemek pisirme

olanagi olan çekici, ferah odalar sunulmasin? Saglanan hizmetler ve yemek ücretsiz olmalı, dört yıldızlı bir otelde olduğu gibi oda temizliği, çocuk bakımı, terapi, tıbbi hizmet ve sağlık tesislerini içermeli. Bu, başlangıçta gerçekçi değilmiş gibi gözükabilir; ancak sınırlı düşünmemek önemlidir. Sıddete uğramış kadınların ve çocukların mümkün olan en iyi desteği almaya hakları vardır.

4.1.8 Oda Planı

Kadınlar için odalar

Her kadının çocuklarıyla kalabileceği bir odası olmalıdır. Aynı banyoyu paylaşan en fazla iki kadın olmalıdır.

Sınıfta kalan kadınlar (ve çocukları) bir kriz yaşamaktadırlar. Bu durum tatile gitmek, bir yurt odasını veya bir daire kulübesini paylaşmakla karşılanamaz. Travmayı atlatabilmeleri için, yalnız kalabilecekleri ve dinlenebilecekleri bir ortam yaratmak zorunludur. Bir sınıfta gerçekten dört yıldızlı otel hizmeti vermesine yetecek mali kaynak nadiren mevcuttur.

Paylaşılan odalar

Kadın sınıfları, benzer deneyimler yaşamayan kadınların bir araya geldiği mekânlardır. Sıddete uğramış kadınların bir arada olması, onlara, eylemli iddetinin kişisel değil toplumsal bir sorun olduğunu, iddetin sonlandırılabilirliğini ve birlikte yaşamın pek çok biçimi olabileceğini anlamaya imkânı verir. Burada kazanılan deneyimlerden biri de kadınlar arası dayanışmadır.

En az iki büyükçe oda, geniş bir mutfak ve bir çamaşırhanesi olmalıdır. Geniş odalardan biri oturma odası olarak kullanılır. Öteki oda ise grup faaliyetleri için kullanılabilir ve kutlamalar için yeterli büyüklükte olmalıdır (sınıfta tüm sakinleri ve çalışanları için).

Bazı sınıflar kadınlar için eğitim kursları sağlar. Bir sınıfta tasarlanırken bu da göz önünde tutulmalıdır.

Örnek: Esit Proje FEMQUA

Bkz : www.aodef.at

Kadınların birlikte yemek piirme ve yeme olanakları olmalıdır. Ço u zaman kadınlar yalnızca bir kaç parça giysi ile gelirler, bu yüzden kullanı lı bir çama ırhane gereklidir (yıkama ve kurutma makineleri).

Personel için odalar

Danı manlık ve yönetim için ayrı odalar gereklidir. Ba lıca güvenlik özelliklerine sahip bir merkez büro olmalıdır. E er personel geceyi sı naktada geçirecekse, banyosu ve çay yapma imkânı olan bir yatak odasına ihtiyaç vardır. Danı manlık için en az bir oda (geni sı naklarda daha fazlası) gereklidir. Tüm büro ve danı manlık odalarında telefon ve internet ba lantısı bulunan bilgisayarlar olmalıdır.

4.1.9 Personel Planı

Ayrıntılar için bakınız 6.2 (Personel).

4.1.10 Güvenlik Önlemleri

Ayrıntılar için bakınız Bölüm 7 (Güvenlik).

ÖRNEK:

Odaların sayısını, türünü ve büyüklü ünü planlarken en çok kaç kadının kalabilece i ve personel sayısı bilinmelidir. Öte yandan temel gereksinimlerle(O) de erli ekstraları (0) ayırmak mümkündür.

Kadınlar ve çocuklar için odalar:

- O kadınlar ve çocukları için ya ama birimleri (her kadına ve çocu una /çocuklarına 1 oda)
 - O geni aileler için fazladan bir oda
 - O her aile için bir banyo
 - O iki ünite tarafından payla ılan bir banyo
 - O geni bir mutfak (e er ya ama birimlerinde yemek piirme imkânı yoksa)
 - O toplantı odası (günlük ve haftalık ev toplantıları için) = yemek odası
 - O kadınlar için oturma odası/odaları (kütüphane, televizyon, müzik seti, çay / kahve yapma imkânı)
 - O bilgisayarlarla donatılmış çalı ma / seminer odası
 - O çocuklar için oyun odaları (sı na ın büyüklü üne ba lı olarak)
- bkz 5.2 "Çocuklar için Hizmetler"

0 farklı ya grupları için farklı odalar (0-5 ya , 6-12 ya , 12+), ya a uygun oyuncak ve e ya ile donatılmı

0 faaliyet odası

0 okuma ve ödev yapma / çalı ma odası (sessiz)

Personel ve danı manlık tesisleri:

0 kriz müdahale ve danı manlık odası / odaları (personel sayısına göre)

0 çocuk bakıcıları için odalar

0 yönetim ve çalı ma / odaları, telefonlar, bilgisayarlar, fotokopi makinesi ve faksle donatılmı

0 gece vardiyası için oda (yatak, lavabo ve çay yapma imkânını içeren)

Evin ihtiyaçlarını kar ılayacak odalar:

0 ev e yaları için geni bir depo odası, ortakla a payla ım için (yiyecek ve içecekler, büro malzemeleri, tuvalet malzemeleri, vs.)

0 ki isel mobilyalar, ba ı lar, vs. için fazladan depo alanı (sı ınak dı ında)

0 çama ırlık

0 ısıtma ve sıcak su sistemi için bir oda

0 bisikletler, çocuk arabaları, v.b. için bir depo

0 Bahçe mobilyaları, bahçe gereçleri, v.b. için ekstra depo

4.2 B R KADIN Sİ İNA İNİN F NANSMANI

Mali de erlendirmeler bir sı ına ın kurulu ve i letili inin her a amasında hayatidir. Mali kaynakların kapsamı personel, hizmet kalitesi ve sı ına ın ya am ko ullarını do rudan ve önemli derecede etkiler. Sı ınaklar, toplumun kadınlara yönelik iddetle mücadeleyle verdi i önemin açık bir göstergesidir.

Yeterli mali destek sa lamak bir sı ınak kurmaya ve i letmeye çalı ırken kar ıla ılan en zorlu i lerden biridir. Birçok ülkede, gerek kamu sektöründe, gerekse özel sektörde mali kaynak sa lamak zordur.

4.2.1 Devlet Finansmanı

Kadın sı ınakları, iddet kurbanlarına hizmet sunan ve önemli bir toplumsal i levi yerine getiren kurumlardır. Bu nedenle sı ınaklar

devletin sa ladı ı öteki sosyal hizmetlerle e it sayılmalıdır. Devlet, hem özel, hem de kamusal alanda, iddetin tüm biçimlerine kar ı koruma sa lamakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğten hareketle, hükümetlerden ve devlet organlarından kadın sı ınaklarına ve di er kadın destek kurulu larına gerekli mali deste i sa lamaları talep edilir (bkz Bölüm 2).

Temel sa lık hizmetlerini ve sosyal hizmetleri sa lamayı en önemli i levlerinden biri kabul eden modern demokratik ülkeler, geçti imiz on yıllarda devletin yerine getirmesi gereken bu gibi sorumlulukları artan oranda sivil toplum kurulu larına devretme e ilimi gösterdiler. Bu STK'lar, sosyal ve sosyo-politik i levleri yerine getirmek ve belli hizmetler sa lamak için kamusal fonlar alan, ba ımsız, kâr amacı gütmeyen kurumlardır.

Avrupa'daki kadın sı ınaklarının ço u, e lerinden iddet gören kadın kurbanları desteklemede geçti imiz on yıllarda pratik tecrübe ve uzmanlık kazanmı olan kadınların kurdu u ve yönetti i STK'lardır. Kadınlara hizmet sa lamada bu yapısal biçimin çok etkili oldu u kanıtlanmı olup yeni sı ınak projelerinde örnek alınmalıdır. Çünkü kadın STK'ları tabanda destek hizmetleri örgütleme konusunda devlet kurumlarından daha esnekler. Ayrıca kurbanlar devlete kıyasla, bir STK'ya ba vurmak konusunda daha az çekingenlik gösterir.

Örnek: Avusturya'nın federal eyaleti Yukarı Avusturya'da, tüm kadın sığınakları STK'lar tarafından işletilmektedir ve varlıkları yasalarla güvence altına alınmıştır. Viyana'daki dört kadın sığınagi yerel belediyelerle, süresiz mali destek sağlayan sözleşmeler imzalamıştır. İspanya'nın Andalusia eyaleti, eyaletteki sığınakların finansmanını içeren birkaç yıl sürecek bir eylem planını onaylamıştır.

Anla ılır biçimde, kadın sı ınaklarını finanse eden devlet kurumları, kalite standartlarına uyulmasını ve profesyonel hizmetler sunulmasını ister (bkz Standartlar hakkındaki bölüm). Aynı zamanda, devlet kurumlarının sı ınakların profesyonel ba ımsızlı nı tanımaları önemlidir. Sı ınaklarda yapılan çalı manın kalitesi, iç ve dı de erlendirmeye tabi olmalıdır (bkz. De erlendirme hakkındaki bölüm). Ancak unutulmamalıdır ki destek hizmetlerinin kalitesi, yeterli finansmanın ve di er

kaynakların varlığına bağlıdır. Kadınlara ve çocuklara yönelik iddetin de bir "maliyeti" vardır. Bölüm 2'de alıntılanan ara tırmaların gösterdiği gibi, kadınlara ve çocuklara yönelik iddet-toplumsal etkisinin yanı sıra- devletin ve kamu yönetimlerinin mali kaynaklarını tüketir. Dolayısıyla, önleyici eyleme yapılan yatırım, "daha az iddet" içeren bir gelecek sağlayarak, (evçi) iddetin yarattığı zararları karşılamaya yönelik kamu harcamalarını da azaltır. Bu özellikle kadın destek hizmetleri için geçerlidir.

Kadın sınıklarını finanse etmek konusundaki önerilerin bir özeti aşağıdadır:

- *Kadın sınıkları profesyonel kadın STK'lar tarafından işletilmelidir.
- *Sınıkların finansmanı yasalarla güvence altına alınmalıdır.
- *Kadın sınıklarının, yardım hatlarının ve öteki destek kuruluşlarının verimli bir biçimde işletilmesi için, kamu yetkilileriyle, belirlenen fonların ödenmesini güvence altına alan uzun dönemli ya da sınırsız sözleşmeler yapmaları gerekir. Para için devamlı mücadele ederken harcanan zaman ve emek, kadın ve çocuklarla gerçekten çalışmak için harcanacak zamandan ve emekten çalınır. Mali güvensizlik ve sınıfa bağlılığı, kadınlara güvenlik ve bağımsızlık sağlamak amacıyla ulaştırılmasını engeller.
- *Mali sözleşme, sağlanan tüm hizmetleri kapsamalıdır ve tekil sözleşmelere bölünmemelidir.
- *Finansman yeterli ve kapsamlı olmalıdır; halkla ilişkiler ve farkındalık yaratma çalışmaları da içermelidir.
- *Sözleşme, hizmetlerin profesyonel bağımsızlığını tanımalı ve sağlanması gereken profesyonel standartları açık ve net olarak ifade etmelidir.
- *Sınıflara ulaşım kadınlar ve çocukları sınıfta ücretsiz kalmalıdır.
- *Finansman düzenlemelerinden bağımsız olarak her kadın kendi seçimi olan bir sınıfta kalabilmelidir. En yakındaki sınıfta mı, yoksa daha uzaktaki bir sınıfta mı güvende olacağına yalnızca söz konusu kadın karar verebilir. Finansman düzeyi bu seçme özgürlüğünü kısıtlamamalıdır.
- *Sınıkların verdiği hizmetlerin finansmanını kendilerinin sağlaması beklenmemelidir; para toplayarak genel bütçelerine ancak küçük bir katkıda bulunabilirler.
- *Özel sponsorluk, sınıfa düzenli işletme giderlerini karşılamak için değil, sadece çocuk oyun araçları, televizyon ya da bilgisayarlar gibi özel ve tamamlayıcı ek ihtiyaçlar için kullanılmalıdır.

*Mali sözle melerde, özel sponsorluklarla sa lanacak fonların devletin mali deste ini etkilemeyece i de belirtilmelidir, aksi halde bu, devletin sorumluluklarından çekilmesi anlamına gelir.

iddet kurbanı kadınlara yönelik hizmetler için kamu finansmanı ölçütlerinin saptanması sürecine sı naktardan uzmanlar da katılmalıdır. Sahadaki kadın uzmanlar, yapılacak i lerin gerçekçi ve ayrıntılı olarak planlanmasına, ayrıca sı naktalı çalı ması için standartlar olu turulmasına uzmanlıklarıyla katkıda bulunabilirler. Finansman ilkelerinin sı naktalı çalı masına engel de il destek olması için onların uzmanlıkları hesaba katılmalıdır. lemler fazla bürokratik hale gelirse temel i ler için gerekli kaynaklar ba ka yönlelere kayacaktır.

4.2.2 Temel Finansman Önündeki Engeller

Hâlâ pek çok kadın sı naktalı özel vakıfların ba ı larına ihtiyaç duymakta ya da kendi kendini finanse etmek zorundadır. Yeni AB üyesi ülkelerdeki kadınlara sa lanacak destek hizmetleri, varlıklarını yurtdı ından ya da uluslararası kurulu lardan gelen mali deste e borçludur. Amaç, her ülkede kadın sı naktalarının devlet tarafından finanse edilmesi olmalıdır. Bu amaca ula mak için AB bu yönde ba layıcı yönergeler yayınlamalıdır.

Kadın sı naktaları, nerede olursa olsun, yakın gelecekte bu temel talepler için mücadeleyi sürdürmek zorunda olacaklarının bilincine varmalıdır. Kamu yetkilileriyle görü rken hayati önemde olan, yapısal iddet ile bireysel iddetin yanı sıra yeterli mali kaynaklarla kadınlar için yeterli destek arasındaki kar ılıklı ba ı mlılı a dikkat çekmektir. Her sı naktanın kurucu ve çalı anları, “ne pahasına olursa olsun” bir sı naktalık kurmak ve bu sı naktalı i letmek mi, yoksa hizmetlerin sa lanamayaca ı bir noktaya gelindi inde vazgeçmek mi, sorusunun cevabına kendileri karar vermelidir. stismara u ramı kadınlara yönelik nitelikli hizmet ancak yeterli mali kaynakla sa lanabilir. Bu, özellikle kadın sı naktalarını desteklemeleri ya da desteklemeye devam etmeleri için politikacılara yönelik, sürekli bilgilendirme ve farkındalık yaratma faaliyetlerini gerektirir.

Birçok sı naktalıkta kadınlar, kendi ceplerinden ya da aldıkları sosyal yardımlardan kira ödemek zorunda kalır. En azından, kadınlardan kira gideri dı ında bir ücret alınmaması sa lanmalıdır. Toplumun iddetle mücadele etme sorumlulu u göz önüne alınarak iddet

kurbanı kadınlardan ve onların çocuklarından danı manlık ve di er destek hizmetlerinin masraflarını kar ılamaları asla istenmemelidir. Çocuk bakımı da ücretsiz olmalıdır. Bu hizmetleri sa lamak devletin yerine getirmek zorunda oldu u bir yükümlülüktür. Kadınların bu hizmetlerin bedelini ödemesi beklenmemelidir.

4.2.3 Özel Finansman

Yukarıda tartı ıldı ı gibi özel sponsorluk, yalnızca temel ihtiyaçlar dı ndaki eylemleri finanse etmek için kullanılmalı, sı ına ın düzenli i letme giderleri ise devletin mali deste iyle kar ılanmalıdır. Öte yandan, hâlâ pek çok sı ına ın geliri özel sponsorlu a dayanmaktadır. Dolayısıyla burada sponsor bulmak konusunda bazı önerilere yer veriyoruz: Özel sponsorluk söz konusu oldu unda, kadınlara yönelik özel ili ki/eviçi iddetten bahsetmenin ve aktarmanın zor bir konu oldu unu bilmek gerekir. Konu bir ölçüde tabularla örtülüdür. Bu da pek çok insanın kendini tedirgin hissetmesine yol açar. Her kampanya ya da etkinlik bunu göz önünde tutmalıdır. Ancak, ilgili ki ilere gitmek, onlara sı ınaklarda ve kadın destek hizmetlerinde yapılan çalı malardan bahsetmek ve insanları bu çalı mayı desteklemeye te vik edecek noktaları bulmak gereklidir.

Kâr amacı gütmeyen kurulu lar ve projeler için para toplamak ve sponsor bulmak, çe itli destek biçimlerini kapsayabilir (nakit, malzeme, hizmetler, personel yardımı...).

Finansal destek farklı ekillerde sa lanabilir:

- *Ba ı lar
- *Arma anlar
- *Özel destek
- *Etkinlikler örgütlemek (para toplama partileri)
- *Kermesler
- * irketlerle i birli i

Destek ve ba ı sa lamak için ne yapmalı

Grubunuzun bir sı ınak kurmak ya da i letmek için gösterdi i çabaların sunulması

*Kadınlara yönelik iddet sorunu ve kadın sı ınaklarının yararları hakkında farkındalık yaratın. Kısa ve özlü bilgilendirici malzeme hazırlayın. Ülkenizin üye oldu u uluslararası kurulu ların

tavsiyelerini, kararlarını vs. alıntılamaı unutmayın (bkz. Bölüm 2). Ara tırma sonuçlarını aktarın.

*Sı ınak için olumlu bir imge yaratın. Olumsuz imgeler kullanmaktan kaçının. Kamuya yönelik çalı malarda faydalara odaklanın.

*Bir sı ınaktaki /kriz merkezindeki çalı manın etkili oldu unu ve etkilerini anlatın. Sponsorlar güçlü ortaklarla çalı maktan ho lanır.

Sponsorlar ve destekçilerle ili ki kurmak

*Ortaklar ve destekçiler bulmak bir sı ınak kurma ve i letme fikrini destekleyen insanlardan olu an bir a yaratmak demektir.

*Ki isel ili kiler kurmaya çalı n. Yerel politikacılarla, yerel medyayla, yerel sosyal hizmetlerle ve toplulukta / hedef alanda etkili ki iliklerle toplantılar ayarlayın.

*Temas kurulan ki ilerin bir listesini yapın ve bu listeyi güncelleyin.

*Farklı insanları sı ınak için bir ey yapmaya özendirin.

Hedef kitle

Farklı hedef kitleler farklı tür bilgilere ihtiyaç duyar.

*Sponsorlar ekonomik ba arılarını önemser. Profesyonel ve verimli çalı ma beklerler. Çalı manız irketlerinin imgesiyle örtü ürse sizi desteklerler.

*Destekçiler toplumsal sorunlarla ilgilenir. Sizin amaçlarınızdan ilham almak isterler. Onlara ba ı larının gerekli ve faydalı oldu unu gösterin. Desteklerinin de erli oldu unu hissettirin.

*Politikacıların ve gazetecilerin gerçek olgulara ve sayılara ihtiyacı vardır.

*Gazetecilerin insana dayalı hikâyelere ihtiyacı vardır.

*Yerel sosyal hizmetler, verilen hizmet ve deste in kapsamlı ekilde tanımlanmasına ihtiyaç duyarlar.

*Hedef kitlelerin her birine ihtiyacına göre ilgi gösterin; örne in ayrıntılı bilgi, ki isel te ekkür mektupları ya da faaliyetlerinizi anlatan düzenli bültenler/e-postalar.

Sponsor aramak

*Çevrenizi gözden geçirin: Belirli bir irket hakkında kim bir eyler bilebilir ya da yönetici durumundaki biriyle sizi kim tanı tırabilir?

*Halkla ili kiler ya da pazarlama ubelerini arayarak irketler hakkında bilgi edinin.

*Amaçlarını sorun: imgelerini iyile tirmek, toplumsal duyarlık göstermek, daha fazla tanınmak, i ortaklarıyla, mü terilerle ya da kamu yetkilileriyle ileti imlerini artırmak için bir STK'yı desteklemek,

çalı anlarının irketle özde le mesini güçlendirmek vb.

*Ortaklarınızın isimlerini, unvanlarını, telefon numaralarını ve adreslerini do ru olarak bildi inizden emin olun. Ortaklarınız da size ait do ru bilgilere sahip olmalı ve sonraki adımlardan kimin sorumlu oldu unu bilmelidir.

*Size ne sunabileceklerini ö renin (nakit, malzeme, hizmetler).

*Sizin onlara ne sunabilece inizi belirleyin. Sı ınakların acil bir ihtiyacının kar ılanması ve sı ına ınızı desteklemekle irket imgesinin güçlenmesinin dı ında, medyada, bilgilendirici malzemelerinizde, para toplama partilerinde ve benzeri yerlerde irkete dikkat çekilmesi sunabilece iniz eyler arasındadır.

* İlk bulu manızda çalı manızı açıklayın ve planlarınızın yazılı bir özetini verin. Özeti basit ve kısa (1-2 sayfa) tutun. stenirse daha ayrıntılı bilgi sonradan sa lanabilir. Sı ınak için mali planınızı açıklayın. Mobilya, oyuncaklar, sı ınak için bir kamyonet ve özel faaliyetler gibi belirli bir proje için belirli bir miktarda para isteyin. En az iki proje seçene i arasında tercih yapmalarına fırsat verin.

*Toplantıdan sonra yapılan düzenlemeler hakkında bir not göndermek, her iki tarafın aynı anlayı la çalı tı ından emin olunması bakımından yararlı olabilir.

Destekçiler aramak

Herkesten çalı manıza destek isteyebilirsiniz (ba ı larla ya da ihtiyacı kar ılayacak bir ey yaparak):

*Nelere ihtiyacınız oldu unun bir listesini yapın (beyin fırtınası).

*Bu dilek listesini toplantılarda, bültenlerde, internet sitesinde ve benzer yerlerde duyurun.

*Dilek listesi düzenli olarak güncellenmelidir.

*Dilek listesi güncel, belirli ihtiyaçlardan olu malıdır; örne in büro ya da çocukların faaliyetleri için.

*Dilek listesi ba ı ihtiyaçlarını nakit olarak içermelidir ("alı veri i bizim yapmamıza bir itirazınız yoksa" diyebilirsiniz).

*Bir görevli ba ı çıya para kar ılı ı ba ı makbuzu vermelidir.

* li kilerinizden yararlanarak ba ka destekçiler bulabilirsiniz. Kimi hayır kurumları çalı manızı desteklemek isteyebilir. Müzik grupları sı ınak yararına konserler verebilir; sanatçılar sı ınak yararına eserlerini satabilir. Bir kom u, sı ınaktaki çocukların bisikletlerini onarmak isteyebilir.

*Destekçiler ki sel ili kiye ihtiyaç duyar ve ne kadar zaman ve çaba sarf etmek istediklerini seçebilmekten ho lanırlar.

5. KADINLARA VE ÇOCUKLARA YÖNELİK HİZMETLER

Kadın sığınakları çeşitli destek hizmetleri sunar, faaliyetler düzenler ve toplumda hayati bir seviyeye getirir. Hizmetler söz konusu olduğunda sığınaklar iddeta uğramayan kadınlara ve onların çocuklarına barınak, kriz desteği ve danışmanlık -sığınakta kalmayan veya önceden kalanlar da dahil- sağlar. Bundan başka kadın sığınakları kadınlara yönelik erkek iddetini önlemeye çalışır; iddet sorunu, iddetin sebepleri ve sonuçları ile kurbanlar için uzmanla mı destek hizmetlerinin gerekliliği hakkında kamunun farkındalığını yükseltmek için çalışırlar. Destekçi kişiler ve örgütler aile ile kimi uzmanlarla yakın işbirliği, bu amaca ulaşmakta yardımcı olur. Hizmetlerin niteliğinin güvencesi için belgeleme ve değerlendirme gereklidir (bkz Bölüm 11).

5.1 KADINLARA YÖNELİK HİZMETLER

Ayrıca istismara uğramayan kadınlarla çocuklarına sığınakların sıklıkla sunduğu hizmetler tanımlanmaktadır. Bu hizmetleri sağlamak için farklı örgüt modelleri vardır. Önemli olan bu hizmetlerin bölüm 3'te belirtilen amaç ve ilkelerle uyumlu biçimde sağlanmasıdır.

24 saat verilen hizmetler

Kadınların kriz desteği alması ve sığınaklarına gece dahil herhangi bir zamanda gelebilmeleri gerekir.

Ama ne yazık ki, kalacak yer kısıtlı olabilir. Bu nedenle kapasite sınırlılığının nasıl idare edileceği konusunda bir politika olmalıdır. Öte yandan, ciddi tehlike içindeki hiç bir kadının geri çevrilmemesi ve iddet uygulayan eyleme dönmeye veya bu eyleme kalmaya zorlanmaması bir ilke meselesi olmalıdır.

Bir bölgede yalnızca bir kadın sığınakları varsa, bu sığınak her an kadınlarla çocuklarını kabul etmek için açık olmalıdır. Eğer bir bölgenin ya da şehrin birden fazla sığınakları varsa, bunların en az biri 24 saat açık olmalıdır. Kadınların ve çocukların masrafları konusunda endişelenmek zorunda kalmadan sığınaklara ulaşabilmeleri için mümkün olan en düşük bedel karlılığında (tercihen ücretsiz) ulaşım sağlanmalıdır.

Örnek: Viyana'daki sığınaklar, bu amaçla hazırlanmış özel bir bütçeden yararlanarak taksi ücretini öderler.

Ço unlukla, e i tarafından istismar edilen bir kadının ataca ı ilk adım sı ına a gitmek de ildir. İlk ki isel temas genellikle telefonla kurulur. Birçok sı ınak telefonla 24 saat yardım ve danı manlık hizmeti verir. Bir bölgede/ ehirde, en az bir tane 24 saat hizmet veren, telefonda kriz deste i sa layacak ve en yakın sı ına a yönlendirecek yardım hattı bulunmalıdır. Kadınların varlı ından haberdar olması ve yardım için sı ına a ba vurması için sı ınakların acil hatlarının ve yardım hatlarının telefon numaralarının mümkün olan en geni kitleye duyurulması sa lanmalıdır (bkz Bölüm 9). Bir kadın sı ına a gelmeden önce, bir sı ınak çalı anı mutlaka onunla konu malıdır. (bkz a a ıda “Kabul i lemleri” hakkındaki kısım).

Danı manlık

Danı manlık, kadın sı ınaklarının sundu u en önemli hizmetlerden biridir. Bazı sı ınaklar, sı ınakta kalmayan kadınlara da danı manlık sunar. Bazıları ise ayrı danı manlık merkezleri i letir. Bazen bu merkezler bir sı ına a yerle me ihtiyacında olan kadınlar için ba lantı kurar.

Danı manlık hizmeti nasıl örgütlenmi olursa olsun, göz önünde tutulacak en önemli nokta, iddete maruz kalmı bir kadına profesyonel danı manlık hizmeti ve kendisiyle çocuklarına verilebilecek tüm hizmetler hakkında bilgi sunulmasıdır.

Örnekler: Portekiz'de AMCV; talya, Bologna'da Casa delle Donne; ngiltere'de Women's Aid.

İlk görü me sı ınak çalı anı ile iddet ma duru kadın arasında güven ili kisi kurulmasını sa lar. Bu görü mede sı ınak çalı anı yardım isteyen kadını dikkatle dinlemeli ve onun ihtiyaçlarını belirlemelidir. Nasıl bir karar alırsa alsınlar, kadınların profesyonel ve yargılayıcı olmayan destek almaya hakları vardır. Kadına, bütün bilgilerin gizli tutuldu u açıklanır ve isterse kimli inin gizli tutulabilece i sözü verilir.

İddet uygulayan adamın ne kadar tehlikeli oldu unu de erlendirmek ve güvenlik planlaması yapmak önemlidir (bkz. a a ıda “Güvenlik” hakkındaki bölüm). Yardım arayan kadına hakları ve ne gibi imkânları olabilece i konusunda da bilgi verilmelidir. Bu bilgilerin bir kısmı yazılı olabilir. Kadına kendi güvenli i için bilgiyi iddet uygulayanla payla maması salık verilebilir.

Kadının destek için başvurabileceği kaynakları ve toplumsal ailesi (aile, arkadaşları, kamu hizmetleri ve benzeri) belirlemek de önemlidir.

Her kadın için var olan kaynakları ayrıntılandıran kişisel bir plan yapılmalıdır.

Kabul edilemleri

Kadınlarla çocukları sığınakına nasıl bulabilir? Değerli örnekler vardır. Birinde sığınak adresi gizli tutulurken, sığınak kamu tarafından bilinen bir danışmanlık merkezine başvurudur. Kadın önce kabul/danışmanlık merkezine gelir. İkinci örnekte sığınak adresi gizli tutulan sığınakla telefonla iletişimi kurulur ve yardım arayan kadına sığınak adresi verilir. Kadını önceden ayarlanmış bir bulma yerinden alan sığınaklar da vardır.

Kadın (ve çocukları) profesyonel bir sığınak çalışanı tarafından kabul edilmelidir. Sığınakların çoğunda 24 saat personel görevlendirme imkânı olmadığından, uygun şartlarda kabul edilmesi zor olabilir. Her koşulda kadının sığınakına gelmesinin ilk bir kaç saati içinde profesyonel kriz danışmanlığı alma hakkı olmalıdır.

Sığınakla gelmek başlangıçta sarsıcı bir deneyim olabilir. Bu nedenle kadına sığınakla vardığı andan itibaren yoğun yardım ve destek sağlamak önemlidir. Öncelikle, kadının her an ulaşabileceği belirli bir kimse olmadır, ideal olan bu kişinin kadını kabul eden ya da ilk danışmanlığı veren sığınak görevlisi olmasıdır. Bu, güven iletişimi kurulmasında ve kadının kendini toplamasında önemli bir unsurdur. Kadınlarla çocukların krizden dolayı yaşadıkları ve tamamen yeni bir çevrede, düzinelerce yabancı yüzle tanışmanın yarattığı gerilim hafife alınmamalıdır.

Örnek: Birçok sığınakta kadınlarla çocukların personeli tanımasını kolaylaştırmak için çalışanların resimleri, adları ve işlevlerinin bulunduğu bir pano bulunur.

İkisel olarak az çok uyum sağladıktan sonra kadın kendine bir danışman seçme hakkına sahiptir; bu kişinin kadının sığınakta yaşayacağı süre boyunca her konuda başvuracağı kimse olmalıdır. Bu genellikle kadın sığınakla geldiğinde kendisini karşılayan ve

onunla yakın ili ki kurdu u ki idir. E er bu mümkün de ilse (örne in seçilen danı manın tüm randevu saatleri doluysa) kadına danı arak makul bir seçenek bulunmalıdır.

Bir kabul merkezine ya da sı ına a geldi inde, öncelikle kadının ve çocukların ihtiyaçları ve ne derecede risk altında oldukları de erlendirilmelidir (tehlike de erlendirmesi, güvenlik planlaması, bkz Ek 2). Kadınlara ve çocuklara sı ınakla ilgili en önemli bilgiler verilmeli ve sı ınaktaki hayatın ana hatları tanıtılmalıdır (bkz. Bölüm 8).

Sı ınakta geçirilen zamanın ilk evresi - Dü ünme dönemi

İk evre - dü ünme dönemi; kadının sı ınakla ve çalı anlarla tanı tı ı, geçirdi i travmayı atlatmaya ba ladı ı, sı ınakta ya amaya alı tı ı, ihtiyaçlarını ve kaygılarını zihninden geçirdi i ve ataca ı adımlar hakkında kararlar almaya ba ladı ı evredir. Bu evre saatler, günler hatta haftalar boyunca sürebilir.

Kadın bu evrede sı ınakta mı, ba ka bir yerde mi kalaca ına, e inden geçici mi yoksa tamamen mi ayrılaca ına karar vermek zorundadır. Danı manın kadına açıkça ve tekrar tekrar kararını ona ait oldu unu; e iyle birlikte kalmaya da, e inden ayrılmaya da hakkı oldu unu iletmesi önemlidir. Kadının sı ına a ba vurduktan sonra eve gitmi olsa bile sı ına a geri dönebilece ini bilmesi çok önemlidir. E er kadın e ine geri dönmeye karar verirse kadının güvenli ini nasıl sa layaca ı, kendini ve çocuklarını nasıl koruyaca ı, nasıl ve nereden destek alabilece i konusunda tartı mak ve birlikte strateji geli tirmek gereklidir.

Bazı kadınlar iddet uygulayan erkeklerin de i ip de i me ini, kendi e lerinin de i mesinin mümkün olup olmadı ını sorar. Bu konuda ne gibi olanaklar bulundu unu gözden geçirmek gerekir. Bazı ülkelerde iddet uygulayan erkekler için sa altıcı programlar vardır. Bu durumda kadın geri dönmek için e inin böyle bir programa katılması artını öne sürebilir. iddet uygulayan erkekleri bu türden bir programa göndermek, ancak program kurbanların güvenli ini en önemli öncelik sayıyorsa ve kadınlara hizmet veren kurumlarla yakın ili ki içinde çalı ıyorsa tavsiye edilir. iddet uygulayanlara yönelik programlar kurbanı merkeze almalı ve kurbanın güvenli ini her eyin üstünde tutmalıdır (bkz Bölüm 12).

Bireysel danı manlık ve güçlenme

Bireysel danı manlık seansları sırasında kadının kaygıları anlaşılır, tüm ihtiyaçları değerlendirilir ve buna göre öncelikler belirlenir. Daha sonra danı manlık ve destek için bir bireysel program yapılır. Uzmanın i i, kadınla mümkün olan tüm seçenekleri tartışmak ve kadının amaçlarına ulaşmasına destek olmaktır.

Kadınların kendi kararlarını verirken deste e ihtiyaçları vardır. Güçlenmek, özsaygısını kazanmak ve gelece i hakkında ba ımsız karar verebilmek için destek alması gerekir. Bu süreçte kadına seçme gücü ve hakkı oldu unu, kendi hayatıyla ilgili ne yapacağını belirleyebilece ini hissettirmek önemlidir. Kadının (ne zaman isterse) iddet konusundaki deneyimleri hakkında sık sık konuşma ve düşünme fırsatı olmalıdır. iddet kurbanı kadınların, istismar - özellikle de cinsel istismar- deneyimlerine ilişkin konuşacak güven ve cesareti toplayabilmeleri için bazen uzun bir zamana ihtiyaç duyabileceklerini akılda tutmalıyız.

Danı manın deste iyle kadın e inin kendi üzerinde iktidar ve denetim kurmak için hangi stratejileri kullandığını anlamaya başlar. Bunu anlaması, kadının direnmek ve kendini korumak için stratejiler geli tirmesini mümkün kılar. Ayrıca sınınak çalı anları resmi kurumlarla baş a çıkmak zorunda kalan kadına pratik yardım sağlamalı; polise, mahkemeye, vb. giderken ona e lik etmelidir.

Kadınların toplumdaki rolü, toplumsal cinsiyet kalıpları, toplumsal cinsiyet e it(siz)li i ve benzer konularda kadınla sohbet etmek ve onun bir kadın olarak kendi rolü hakkındaki farkındalığını artırmak da yararlı olabilir.

Amacımızın kadınları ve çocukları güçlendirmek oldu unu akılda tutarken bile 'kadınla birlikte hareket etmek' yerine, 'kadının yerine hareket etme' tehlikesi vardır. Bu tehlike, yardım arayan kadın ile danı man arasındaki kaçınılmaz güç e itsizli inden kaynaklanır. Dolayısıyla önemli olan, danı manın i i hakkında sürekli akıl yürütüp kadının güçsüzlü tirdi ini de il; desteklendi ini hissetmesinden emin olmasıdır.

Grup Çalı ması

Kadın sınınakları çetli grup çalı ması biçimleri sunar. Grup çalı ması bireysel danı manlı a de rli bir katkıdır, çünkü grup

çalı ması kadının, e i tarafından istismar edilen tek ki inin kendisi olmadı nı fark etmesini sa lar.

Dü ünme grupları ya da özel temalı gruplar kadınların çe itli konuları tartı ması için ortam sa lar. Burada yalnız iddet de il, kadınları ilgilendiren her konu tartı ılabilir. Bireysel danı manlı n yanı sıra bu gruplar sı naktaki kadınların, kendi kendilerinin ve toplumsal çevrenin farkına varmalarına yardım eder. Hedef; kadınların özgüvenlerini yeniden kazanmaları ve öteki kadınlarla etkile imin desteklenmesidir. Bu yüzden grup katılımcılarının kendilerini grup sürecinden sorumlu hissetmeleri önemlidir. Bir di er özel grup biçimi kadınların anne olarak rollerini, çocuklarını büyütürken kar ıla tıkları sorunları, v.b. tartı tıkları gruplardır.

Faaliyet grupları, kadınların resim yapmak, arki söylemek ve oyunculuk gibi araçlarla kendilerini ifade etme olana ı buldu u di er bir ortak çalı ma çe ididir.

Grup çalı malarının verimli olması için bir sı nak çalı anı kolayla tırıcılık yapar. Sı nakta ya ayan bir kadınla ortak olarak kolayla tırıcılık yapmak da iyi bir model olabilir.

Bu gruplarda kadınların (bireysel) seslerine/görü lerine saygı gösterilmelidir.

Güvenlik/Güvenlik planlaması

Danı manlık ve sı nak çalı masının temel önceli i kadınların ve çocukların güvenli ini sa lamaktır. "Güvenlik Planlaması" ekinde açıklandı ı gibi, kadının sı nakta kalmaya ya da kalmamaya karar vermesinden ba ımsız olarak, uygun güvenlik önlemleri planlanmalı ve uygulanmalıdır.

(Sı nakta güvenlik için, bkz. Bölüm 7.)

Kendini Savunma

Sı nıklar kadınların iddet içeren bir durumla kar ıla tıklarında kendilerini ve çocuklarını savunmak ve korumak amacıyla kendini savunma kursları sa lamalıdır (bkz. Seith/Kelly, 2003). Ayrıca bu kurslar strateji ö renebilmeleri için de gereklidir.

Örnek: Kadın uzmanlar kadınlara özel bir kendini savunma biçimi geliştirdilerWenDo.

Hukuki Yardım

Kadın kurbanlar yasal hakları ve olanakları hakkında bilgilendirilmelidir. Her sıınak yasal i lemler ve duru malar sırasında hukuki bilgi ve destek sunmalıdır.

Yasal bilgi a a ıdakileri içermelidir:

- * iddetten derhal ve/ya uzun dönemli korunma konusundaki özel yasalar
- *Polis i lemleri
- *Uzakla tırma kararları
- *Evlilik ve bo anma yasaları
- *Ebeveynlerin hakları
- *Göç yasaları
- *Ceza yasaları
- *Ceza hukuku ve medeni hukuk çerçevesinde kurbanın hakları ve tazminat
- *Sosyal güvenlik yasaları
- *Sosyal hizmet yasaları
- *Konut yasaları, vb.

Sıınak çalı anları polise, mahkemeye ve di er hukuk kurumlarına giderken kadına e lik etmeli; olayların gidi i hakkında bilgi sa layarak ya da mahkemede ifade vermeye alı ması için önceden prova yaparak, yasal i lemler ve duru malar için hazırlanmasına yardımcı olmalıdır. Yeniden travma geçirmesini önlemek için kadına ceza davası duru malarında e lik etmek önemlidir. Bir AB yönergesine göre her kurbanının ceza davası duru malarında bilgi ve destek alma hakkı vardır (bkz Ek 1 "Uluslararası Belgeler).

Karma ık yasal i lemlerde kadınların bir avukat tarafından temsil edilmesi gereklidir. Kurbanla özde le ecek, müvekkilini temsil etme konusunda duyarlı davranacak ve davayı küçük bir ücret kar ılı ında ya da ücretsiz olarak üstlenecek kadın avukatlar seçilmesi önerilir.

Örnek: Viyana'da kadınlar, kadınların durusmalarında avukatlık masraflarını karsilamak için kullanılan Kadınların Yasal Fonu'nu olusturdular. Kadın haklarının uygulanmasını kolaylastirmanin bir araci olarak fon örnek davalari da üstlenir.

Örnek: Avrupa'da militan feminist avukatlar, "kadınların esitliğini yasalar aracılığıyla güçlendirmek" için Avrupalı Kadın Avukatlar Derneği adında bir ağ kurdular. (http://www.ewla.org).

Mali konularda destek

Bir kadın sı ına a ula tı ında, onu mali bakımdan desteklemek önemlidir. E er kadının kendine ait bir geliri yoksa burada atılacak ilk adım onun kaynak bulmasına yardımcı olmaktır. Bazı ülkelerde kendi geçimini sa layamayan kadınların sosyal yardım alma hakkı vardır. Sı ına ın önemli bir i levi, çok zaman alan bürokratik i ler yüzünden bunalan kadınların bu gecikmeleri ya amadan sosyal yardım almalarına destek olmaktır. Bunu yapmak için sı ına ın sosyal yardım yetkilileriyle iyi ili ki kurması arttır.

Sı ınak aynı zamanda kadınların haklarını elde etmelerine ve mali hak taleplerinin (kendisi ve çocuklar için nafaka ödenmesi, i sizlik yardımları, çocuk yardımları vb.) yerine getirilmesine yardımcı olur.

Sı ınak, yardım için ödenen paranın iddet uygulayan kocanın eline geçmemesini sa lamalıdır. E er çocukların yardımları ya da aile için verilen di er mali yardımlar iddet uygulayanın adına ödeniyorsa, bunların do rudan kadına ödenmesi sa lanmalıdır.

Göçmen kadınlar sık sık sosyal yardım ödemeleri konusunda ayrımcılıkla kar ıla ır. Bu durumda sı ınak, kadınların ba ı ve sponsor aracılı ıyla para bulmasına yardımcı olmalıdır.

Örnek: Viyanalı sığınmacılar, kendini göçmen kadınların haklarını savunmaya adanmış ve ne yazık ki genç yaşta ölen bir sığınak çalışanının adını taşıyan Monika Burdak Fonu'nun kurdu. Sığınak derneği, bu fon için özel sponsorluk yoluyla para toplamaktadır. Böylece göçmen kadınlara ve çocuklarına mali yardım sağlanmaktadır.

Konut konusunda destek

E er erkek denetim stratejisinin bir parçası olarak kadının paraya ya da ba ımsız bir gelire ula ımını engellerse, eviçi iddete maruz kalan kadınlar, özellikle de küçük çocu u olanlar, yoksulluk ihtimaliyle kar ı kar ıya kalır.

Bu, onların keselerine uygun bir yer bulmakta zorlanacakları anlamına gelir. Bu konuyla ilgili yasaların, kadın iddet kurbanlarının ve çocuklarının sınınak sonrası mümkün olan en kısa zamanda evlerine dönme hakkını ya da sınına a gitmek zorunda kalmaksızın, evlerinden ayrılmama hakkını güvence altına alması çok önemlidir (bkz Bölüm 12).

Eğer herhangi bir sebepten ötürü kadınlar evlerine dönemiyorsa, onlara bu konuda yardım etmek gerekir. Yerel yetkililer ve bazı ülkelerde bulunan konut bürolarıyla istismar edilmiş kadınların durumu hakkında farkındalığı artırmak için yakın işbirliği yapılması önerilir. Bu gibi kamu kuruluşları istismara uğramış kadınlara derhal düşük kiralı geçici bir yer bulma sorumluluğunu taşımaktadır (ayrıca bkz Bölüm 10).

Örnek: Viyana'da kadınlara (göçmen kadınlara da) birkaç hafta gibi kısa bir süre içinde ucuz yer sağlamakta başarılı bir konut programı uygulanmaktadır.

Sağlıkla ilgili konularda destek

Sınına kabul edilen bir kadının acilen tıbbi yardıma ihtiyacı olabilir. Sınınak çalışanları ona bu süreçte desteklik etmeli ve bedenindeki tüm hasarların etraflıca belgelenmesini istemelidir. Bu belgeler mahkemede kanıt gösterilebilir (belgeleme ve sağlık uzmanlarına hassasiyet kazandırma yöntemleri hakkında daha fazla bilgi için bakınız: Uzmanların Engellenmesi ve Duyarlılık Kazandırılması hakkındaki WAVE Kılavuzu, Viyana 2000). Kadınlar, devlet ya da sınınakla işbirliği yapan tıbbi merkezler tarafından sağlanan ücretsiz tıbbi hizmetlere ulaşabilmelidir.

ve emeklilik konularında destek

Kadınları emeklilikle ilgili konularda desteklemek sınına için önemli bir işlevdir. Sınınak, kadının, çalışmıyorsa emekliliğine devam edebilmesini, çalışmıyorsa bir iş bulması ya da bir emeklilik programına katılmasını sağlamalıdır.

İddet, kadınların istihdamı ve emeklilik önünde bir engeldir. Örneğin bir kadın, iddet uygulayan sevgilisi onu iş yerinde taciz ettiği veya işe gitmesini engellediği için işini kaybedebilir. Kadınların dövüldükten sonra işe gidememekten dolayı işi bırakmaları ya da

İstenen çıkarılmaları da sık karşılaşılan bir durumdur. Dolayısıyla sınıfta in ya da danışmanlık merkezinin iş konularında sağladığı destek çok önemlidir. Bir başka seviyede çalışmaya kadınlar için bulmak ya da vasıflarını artırmak için cesaretlendirmek ve yardım etmektir.

Kadınlar bir işe baş vururken ya da iş görüşmesi için hazırlanırken, örneğin rol yapma oyunları, desteklenebilir. Sınıklar istihdam programlarıyla da yakın ilgisinde çalışırlar. Bazı ülkelerde kadınlar için özel hizmetler ya da programlar vardır.

Göçmen kadınlar için ilk adım yerel dil dersleri ayarlamak olabilir. Bazı sınıklar eğitim ve yeterlilik hizmetleri sunar.

*Örnek: AÖF, AB Esitlik Programı Projesi "femqua",
<http://aoef.at>*

Göçmen ve azınlık kadınlar

Sınıklar, mevcut etnik azınlık gruplarını temsil edecek personele sahip olmalı ve çeşitli dillerde danışmanlık verebilmelidir. Diğer dillerde bilgilendirici malzemeler de bulunmalıdır.

Göçmen kadınlarla ya da etnik azınlıklara mensup kadınlarla çalışırken sosyo-kültürel çeşitliliğin farkında olmak ve ona saygı göstermek önemlidir. Sınıkların çalışanları yeterli desteğin sunulmasına engel olabilecek basmakalıp düğüncelerini ve önyargılarını aabilmelidir.

Birçok ülkede göçmen kadınların ve sınımacıların yasal durumları kocalarının oturma iznine bağlıdır. Dolayısıyla ayrı oturma ve bağımsız çalışma iznini desteklemek gereklidir.

Bazı ülkeler göçmen kadınlar için özel hizmetler geliştirmiştir.

Örnek: Southall Black Sisters; eviçi siddet yaşayan Asyalı ve Afrikalı-Karayipli kadınlara yardım eden bir tavsiye, mücadele ve kaynak merkezidir. Bu merkezde somut destekten danışmanlık ve destek grubu çalışmasına uzanan bir destek yelpazesi sunulur. SBS özellikle göç, zorla evlendirme ve ceza hukuku konularında

politik çalışma da yapmaktadır.

Telefon: ++44-(0)-20-8571 9595

Örnek: Interkulturelles Frauenhaus

(kültürlerarası Kadınlar evi) /

Beratungsstelle, Berlin

Postfach 370542, 14135 Berlin

e-posta: interkulturellesinitiative@t-online.de:

<http://www.interkulturellesfrauenhaus.de>

Özel ihtiyaçları olan kadınlar için uygun hizmetler

Sı ınaklar özürlü kadınları evin genel i leyi inden dı lamadan, onlara özel bakım ve olanaklar sa layarak barındırmaya hazır olmalıdır. Örne in odalarda kadınların hareket etmesini kolayla tıracak ekilde alaltılabilen mobilyalar bulunmalıdır.

Ya lı kadınlar sı ınakta özel tıbbi bakım ve yardımın yanı sıra sakin ve sessiz bir odaya ihtiyaç duyabilir. Ayrıca ço unlukla maddeten kocalarının emeklilik maa ına ba ımlıdır. Dolayısıyla sı ınakların sosyal yardım kurumlarıyla i birli i içerisinde olması önemlidir. Danı manlar bu kadınların tecrit edilmesini önlemeye çalı malı, kendi ayakları üzerinde durma stratejileri geli tirmelerine ve özgüvenlerini güçlendirmelerine yardımcı olmalıdır.

Hamile ya da yeni do mu bebe i olan kadınlar özellikle sessiz bir odaya ihtiyaç duyabilir. Gerekti inde sı ına a gelen bir ebinin yardımı sa lanabilir.

Son yıllara kadar lezbiyen kadınlar arasındaki ili kilerde iddet tartı ılabilecek bir konu bile de ildi.

Dolayısıyla kadın sevgilinin iddetine maruz kalan bir lezbiyenin yardım talebinde bulunması özellikle zordu. Kadınlara yönelik hizmetlerin lezbiyen ili kilerde iddetin kendine has yönlerine de hitap etmeleri gerekir.

Örnek: Bir Alman Daphne projesi bu konuda iyi bir deneme çalışması yapmıştır.

<http://www.broken-rainbow.de>

Sı inaktan ayrılma

Sı inaktan ayrılmak her kadın için önemli bir adımdır. Yeni bir hayatın başlangıcıdır ve iyi planlanmalıdır. Sı inak çalışanları kadına sı inaktan ayrılırken (ideal olarak) a a idaki hususlarda yardımcı olmalıdır:

- *Düzenli bir gelir: maa ve/ya sosyal yardımlar,
- *Güvenli konut (geçici kalacak yer ya da kadına ait bir ev/daire),
- *Çocuklar için düzenlemeler: anaokulu, okul, tıbbi yardım ve öteki gerekli hizmetler,
- *Güvenlik planı: kadının ve çocukların yeni yaşam koşullarını hesaba katan, özenle hazırlanmış bir plan,
- *Kadın ve çocuklar için, sı inaktan ayrıldıktan sonra sı inak tarafından sağlanacak destek, danışmanlık ya da diğer hizmetler konusunda planlar,

Sı inaktan ayrılırken kadına sı inaktaki öteki kadınlar, çocuklar ve personel hakkında kimseye bilgi vermemesi ve sı inanın adresini gizli tutması hatırlatılmalıdır.

Sı inaktan ayrıldıktan sonra destek

Kadınla çocukları sı inaktan ayrıldıktan sonra da ihtiyaç duydukları tüm hizmetlere ulaşabilmelidir. Destek nasıl örgütleneceğine dair farklı modeller vardır. Kadın sı inaklarına ek olarak eviçi iddet kurbanları için danışmanlık merkezlerinin bulunduğu ülkelerde, kadınlar yasal konularda ya da diğer özel konularda bu danışmanlık merkezlerinden destek alabilir.

Bu hizmetlerden yararlanma ansız olmayan kadınların yerel hizmetlerden haberdar edilmesi gereklidir. Bu nedenle sı inanın yerel hizmetlerle işbirliği yapması önemlidir.

5.2 ÇOCUKLARA YÖNELİK HİZMETLER

stismara uğramış kadınların çocukları sı inakta kalırken özel ilgiye ihtiyaç duyarlar. Bunun için vasıflı personel ve çocuklara özel odalar gereklidir. Çocukların bakımı için yeterli bütçe ayrılmalıdır.

Sı inaya gelen çocuklar iddete tanık oldukları gibi çoğunlukla onlar da iddet kurbanıdır; her koşulda bu onlar için sarsıcı bir deneyimdir. Bu yüzden ihtiyaçlarına yönelik özel ilgi gösterilmesi önemlidir. Araştırmalar bu çocukların yetkinliklerinde, iddetin

ya anmadı ı evlerde büyüyen çocuklara oranla, iddet kurbanı ya da uygulayıcısı olma riskinin daha yüksek oldu unu göstermektedir.

Çocuklara yönelik hizmetlerin amaçları

Çocukların fiziksel ve duygusal güvenli ini sa lamak ve güven duygularını geli tirmek

Anneleriyle sı na a gelen çocukların incinmi olmanın yanı sıra çe itli sa lık sorunları da olaca ı için sa lık denetiminden geçmeleri gerekebilir. Güvenlik planlaması da çocuklara yönelik sı nınak hizmetlerinde önemli bir konudur.

Çocukların zihinsel ve duygusal sa lı ını ve mutlulu unu geli tirmek

Bu çocuk hizmetlerinin uzun vadeli bir hedefidir ancak kendine zarar verici davranı kalıplarının görüldü ü kriz durumlarında öncelik kazanabilir. Çocukların duygusal ve zihinsel sa lı ı desteklenerek çocukların güvenlik duygusu güçlendirilebilir (bkz "Güvenlik").

Çocukların çocukluklarını geri kazanmasına ve çocukluklarının tadını çıkarmasına yardım etmek.

Eviçi iddete maruz kalan çocuklar yeti kin rolü üstlenebilir ya da ya adıklarının sonucu olarak kaygı ve gerilim içinde olabilir. Oyunla gev eyerek ve sadece e lenerek yeniden çocukluklarının tadına varabilirler.

Anne-çocuk ili kisini destekleme.

Anneler çocuklarının iddetin etkisinden kurtulmasına yardım etmek için en elveri li konumdadır. Anneyle birlikte çalı ma, çocukların ihtiyaçlarına cevap vermenin bir yolu olarak dü ünülmelidir.

Sı nınakta kalı süresince çocuklara yönelik hizmetler

Kapsamlı ve üstün nitelikli hizmetler

Çocuklara yönelik hizmetler krize müdahale, psiko-sosyal ve pedagojik ilgi, tıbbi tedavi ve dinamik grup çalı malarını içermelidir.

iddete tanık olan ya da iddete maruz kalan çocuklar genellikle özgüvenlerini yitirir, huzursuzluk duyar ve saldırıya u ramaktan

korkar. Bazı çocuklar saldırgan davranı larla kendi kendilerine zarar verebilir. Ço u eski becerilerini yitirir ve geli imlerinin yava ladı na ili kin belirtiler gösterir. Toplum içindeki davranı larında da de i im ba gösterebilir. Sıklıkla psiko-somatik belirtiler ortaya çıkar (uyuma sorunları, karın ve ba a rıları, bulantı, yatak ıslatma, yeme bozuklukları, vb.)

Sı ına a gelen çocuklar yeni sorunlarla ve zorluklarla ba etmek zorunda kalır. Sı ına a uyum sürecinde çocuklar da anneleri gibi bunalıma girer ve hayatları kesintiye u rar. Sı ınaklarda çalı an uzmanlar, çocukların sı ınakta kaldıkları süre içerisinde ya adıkları duygusal ve fiziksel zorlukları saptar. Sa lık sorunlarının yanı sıra sı ınak ko ullarından kaynaklanan iddetli derecede kayıp, öfke, korku, üzüntü, a kınlık, suçluluk duygusu ve çe itli uyum sorunları ortaya çıkabilir (Peled/Davis 1995).

Bunlar:

- *Evde iddete tanık olmanın ardından ba gösteren kriz;
- *Babadan ve geni aileden ya da arkada lardan, okuldan, evden, vb. ayrılmayı izleyen normal ba a çıkma örüntülerinin ve destek mekanizmalarının kesintiye u raması;
- *Yeni bir ya antıya aniden uyum sa lama gereklili i;
- *Mahremiyet yoklu u ve sı ınakta ya ayanların sergiledi i yo un duygusal davranı lardan da kaynaklanan a ır ya am ko ulları,
- * çinde bulundu u yo un duygusal karma a nedeniyle annelerinin duygusal ve/ya fiziksel anlamda ula ılabilir olmaması ve aile hayatını yeniden düzenleme ihtiyacının dayattı ı pratik gereklilikler.

Sı ınaklardaki çocuklarla çalı ırken bir yandan çocukların iddetin sonuçlarıyla ba a çıkma sürecinde bireyselliklerini ve biricikliklerini, bir yandan da sahip olabilecekleri ortak deneyimleri ve ihtiyaçları göz önünde tutmak önemlidir.

Ço unlukla, çocukların sı ınakta kaldıkları süre içinde ihtiyaç duydukları eylemler arasında krize müdahale ve kesintisiz duygusal destek, tıbbi bakım, akademik destek ve annelere çocuk yeti tirme konusunda yardım gelir. Bunlara ba lı olarak sı ına ın e itim, hukuk ve çocukları koruma kurumlarıyla i birli i içinde olması gerekir.

Sı ına a kabul

Ço u zaman sı ına a kabul edilmeyi talep eden kadınlardır,

çocuklarsa annelerine e lik eder. Kabul a amasında çocuk ve anneye ilgili bir ilk de erlendirme yapılır. Çocu u sı nın hayatına ve meydana gelecek de i ikliklere hazırlamak da önemlidir. Bu hazırlık çocu a güvenlik hissi vermenin bir yoludur.

İlk de erlendirme konuları:

- *Durumun ne ölçüde acil oldu unu ve krize müdahale ihtiyacının belirlenmesi
- *Güvenlik planını olu turmak için çocukların ve kadının ihtiyaçlarının saptanması
- * stismarın çocuklar üzerindeki etkisinin de erlendirilmesi
- *Koruyucu unsurların, çocukların ve annenin korunma, sa lık ve güvenlik kaynaklarının de erlendirilmesi

Çocukları sı nın hayatına hazırlamak için yapılacaklar:

- *Sı nın hedeflerini ve faaliyetlerini açıklamak
- *Sı nın emniyetli bir yer oldu u hakkında güven vermek
- *Çocukları sı nın kuralları ve gizlilik önlemleri konusunda bilgilendirmek
- *Çocu un ya nın ba lı olarak, kuralların benimsenece ine ili kin yazılı bir anla ma imzalatılabilir.

Bireysel Çalı ma

Bireysel danışmanlık çocu u destekleyici bir ortam sa lar ve ilerde bir yeti kinle model olu turacak bir güven ili kisi kurmasını mümkün kılar. Bu seanslar çocukların duygularına (korku, a kınlık, yalnızlık, suçluluk duygusu, öfke) ve ihtiyaçlarına odaklanmalıdır. Danı man, çocukların deneyimlerini kavramasına ve yeti kinlerin uyguladı ı iddetin suçlusunun kendileri olmad ını fark etmelerine yardımcı olur. Çocu un özgüvenini yükseltmek bu çalı mada önemli bir konudur.

Çocuklara yönelik bireysel danışmanlık için öneriler:

Güvenli, sa altıcı bir ortam yaratın:

- *Tartı mak istemedi i eyler hakkında konu maya zorlanmayaca ını çocu a açıkça ifade edin
- *Gizlilik konusunda bilgilendirin

En önce güvenlik planlamasını açıklayın. Çocuklar için güvenlik planları gerçekçi, basit ve ya larına uygun olmalıdır.

Çocukları güçlendirmek için olası güvenlik stratejileri unlardır:

- 1) iddet öncesi durumlardan nasıl kaçınılaca ı,

- 2) Nasıl telefon edilece i,
- 3) Nasıl acil yardım istenece i,
- 4) Kaçı yöntemleri,
- 5) Kaçırılma durumunda neler yapılaca ı

Güvenlikle ilgili planlar anne ve çocukla birlikte geli tirilmeli ve prova edilmelidir.

Sı naktan ayrılma konusuna danı manlık sürecinin erken a amalarında de inilmelidir. Ayrıllı ı konu mak ve çocu u buna hazırlamak iddetten etkilenen çocuklar için önemli bir konudur.

Çocuklar her zaman kuralları belirlenmi türden danı manlı a ihtiyaç duymaz, bazen bir yeti kinle canları istedi i için ili ki kurmak isterler. Kendileriyle vakit geçirmekten ho nut olan, konu abilecekleri bir yeti kin olması çocuklar için faydalı ve olumlu bir deneyim olabilir.

Danı manlık ve çocukla çalı ma çocu un ya ına ba lı olarak farklılık gösterir. Gençlerle kendilerini yeniden nasıl güvende hissedebileceklerini, kendilerinin ya da annelerinin ne tür kurumlarla temas kurabilece ini konu mak mümkündür. Gençlerle çalı ırken onların arkada lıklara ve ili kilere kar ı tutumlarına ve eviçi iddet hakkında ne dü ündüklerine de inilebilir. Eviçi iddete kar ı tutumlar ve toplumsal de i im hakkında konu mak, eviçi iddetin bir suç oldu unu ve hiç kimsenin bir ba kasını istismar etme hakkı olmadı ını anlatmak yararlı olabilir (Mullener/Debbonnarie 2000).

Grup çalı ması

Grup çalı ması, iddete maruz kalmı çocuklar ve gençler için etkili bir müdahale olarak kabul edilir. Bir sı nakta düzenli ya da esnek çalı ma seansları düzenlenebilir. Destekleyici ve kabul edici bir ortam yaratılır. Bu ortam çocuklara birbirlerini destekleme; duygularını, dü üncelerini ve ihtiyaçlarını ifade etmenin yeni ve etkin yollarını ö renme fırsatı verir.

Çocuklar için olu turulan grupların ço u iddeti ve iddetle ilgili sorumlulu u tanımlamayı, çocukların duygularını (öfke dahil) ifade etme, ileti im ve öteki becerilerini geli tirme, öz güvenlerini güçlendirme, sosyal destek a ları geli tirme, güvenlik planları yapma ve olumlu bir deneyim ya amalarına yardımcı olmayı hedefler.

E itici, bilgilendirici ya da önleyici gruplar olu turulabilir. Grup çalı maları katılımcıların ya ını ve geli im düzeylerini hesaba katmalı ve kültürel olarak farklı ya da özürülü çocukların ihtiyaçlarına cevap vermelidir.

Annelerle birlikte çalı ma

Sı ınakta çocuklara yönelik hizmetler çocuklarla yapılan uygulamalı çalı malarla sınırlı kalmamalıdır. Annelerle çalı maya da e it derecede önem vermelidir; çünkü anneler çocukların ihtiyaçlarına en iyi deste i verebilir. Bazı durumlarda çocuklarla çalı an personel anneyle bireysel olarak çalı abilir; randevular annenin ya da danı manın arzusunun göre saptanır. Amaç, çocu un istemesi ya da durumun (örne in sı ınakta iddetin ya anması) gerektirmesi halinde çocukların ihtiyaçlarını, korkularını ve sorunlarını iletebilmesidir. Annelerle çalı manın di er bir yolu da grup çalı masıdır (anne grupları). Bu gruplarda çocuk danı manları gizlilik sınırları içinde çocu un, ya ı dikkate alınarak bakı açısını payla abilir. Annelerle çalı ırken kullanılan yöntem (destekleyici ya da yüzle tirici) çerçevesinde çocuk danı manının rolü çocu un ihtiyaçlarını iletmek ve savunmaktır.

Oyun terapisi

Oyun terapisi, geli imsel ya da duygusal sebeplerle duygu, dü ünçe ve deneyimlerini sözlerle ifade edemeyen çocuklarla çalı ırken çok de erlidir. Oyun, çocu un "istismarla ilgili korku ve kaygılarını yönetti i, ba ına gelenler hakkındaki duygularını ifade etti i ve ili kiler konusundaki bilgi ve kavrayı ını gösterdi i" (Urquiza & Winn, 1994, p.54) do al ileti im aracıdır. "Oyun terapisi çocu un korku ve kaygı yaratan olayları simgesel olarak temsil etmesine ve ürkütücü deneyimin kavranmasına ve çözümlenmesine yardım eder" (Urquiza & Winn, 1994, p.54). Oyun terapisi bireysel çalı malarda ve grup danı manlı ında da kullanılabilir.

Sanat terapisi / Anlatımsal sanat terapisi

Sanat terapisi önemli bir ileti im, de erlendirme ve tedavi yöntemidir. Çocuk, sanatı kelimelere dökemedi i duygularını ifade etmek için kullanır. Resim, heykel, iir, drama, müzik ya da hikâye anlatımı birikmi gerilim ve kaygılardan kurtulmaya yardım eder.

Bireysel çalı malarda ve grup terapilerinde de bu yöntemden yararlanılabilir.

E lendirici ve e itsel faaliyetler

Resmi olmayan bir ortamda iddete odaklanmayan oyun ve e lendirici faaliyetler çocuklar arasında akran deste ini te vik etmek için iyi fırsatlardır. Spor yapma, yürüme, hareket etme ve dans etme bu faaliyetler arasındadır.

Bazı çocuklar okulla ilgili becerilerini geli tirmek için e itsel deste e ihtiyaç duyabilir.

Hukuki müdahaleler sırasında destek

Mahkemede tanıklık etmesi gereken bir çocu un, onu anlayan ve mahkemeye çıkmaya hazırlayabilecek bir uzman (psikolog, klinik sosyal hizmet uzmanı) tarafından hukuki süreçle tanı tırılması çok yararlıdır.

Bir çocu u duru ma sırasında desteklemek için öneriler:

*Duru madan yakla ık bir hafta önce çocukla mahkeme binasına gidin.

*Çocu u tanıklık edece i duru ma salonuna götürün ve tanık sandalyesine oturmasına izin verin.

*Çocu a duru ma salonundaki herkesin rolünü, nerede duracaklarını ya da oturacaklarını anlatın.

*Bu hukuki süreç sırasında mümkün oldu u kadar rahat edebilmesi için çocu a gereken tüm bilgilendirici ve duygusal deste i verin.

Personel

Uzman personel

Çocuklarla ilgilenen personelin psiko-sosyal alanda yeterli e itimin yanı sıra uzmanla mı e itime de ihtiyacı vardır. Çocuk psikologları, çocuk bakıcıları ve pedagoji uzmanları sı ınaktaki çocuklara destek olmak için çalı ır. Çocuk bakıcıları profesyonel becerilerine göre ücret almaktadır. Gönüllüler uzman çocuk bakımı çalı anlarını destekleyebilir; ama çocukların, sı ına a geldiklerinde en az anneleri kadar ilgiye ihtiyaçları vardır.

Sı ınak çalı anlarının dayak yemi kadınlarla çalı masına ek olarak, uzmanlar da çocuklarla çalı malıdır. Çocukların ihtiyaçlarını

de erlendirebilmeli ve çocuklar adına hareket edebilmelidirler. Gerek sı naktada, gerekse personelin çalı ması konusunda çocukların ihtiyaçlarını temsil edecek olan çocuk bakımı uzmanlarıdır.

Personelden beklenenler:

*Hizmet veya danı manlık için tam zamanlı çocuk hakları savunucuları.

*Psikoloji, sosyal hizmetler ve e itim alanlarında yeterlilik

*Çocuklarla çalı an personel, de erlendirme süreçleri, kriz müdahalesi ve çocuklar için danı manlık teknikleri gibi konularda kapsamlı e kilde e itilmelidir

*Eviçi iddet ve çocuk geli imi konularında yeterlik

*Çocukların korunmasının hukuki yönlerini bilmek

Sı naktada çalı an di er danı man/terapistlerle (özellikle annelerle çalı anlarla) i birli i çocukların iyile mesini sa lamak için gereklidir.

Çocuklarla çalı an uzmanlar ço unlukla polis, savcı, avukat ve yargıç gibi ba ka uzmanlarla e güdüm ve i birli i içinde çalı mak zorundadır.

Personel sayısı

*Çocukların yararı ve profesyonel olarak yukarıda belirtilen görevleri yerine getirebilmek,

*Deneyim aktarımını sa lamak,

*Hastalık izni ya da tatillerde çocukların bakılabilmesini güvence altına almak için her sı naktada en az iki çocuk bakımı çalı anı olması tavsiye edilir:

Bazı sı naktadaki çocuk bakıcıları erkektir. Buradaki temel dü ünçe, çocuklara olumlu bir erkek imajı a ilamak ve onlara erkeklerin de ilgili, efkatli ve iddetten uzak olabilece ini göstermektir. Ancak (Liège, Belgium kadın sı na nda oldu u gibi) erkeklerin, sı na nın çocuk bakımında kıdemli konumda olmasının sı naktada i letmesinin dayandı ı feminist ilkelerle tutarsız oldu u hissedilebilir.

Altyapı

Özel odalar ve donanım

Çocukların bakımı, e lenmeleri ve danı manlık hizmetleri için yeterli alan sa lanmalıdır.

*Her ya tan çocuk ve genç için çe itli malzemenin bulundu u oyun odası/odaları,

*Sa altıcı oyuncaklar, bebekler, bebek evleri, kuklalar, bloklar, toplar, kum, vb.

*Oyunlar: masa oyunları ya da çocu un yaratıcı yollarla problem yaratmasını veya çözmelerini gerektiren oyunlar; çizme, boyama, yazma, vs. için gerekli malzeme; e itsel malzeme

*Danı manlık odası,

*Çok amaçlı bir oda,

*E lence faaliyetleri için bir oda,

*Çocukların ve annelerinin fiziksel faaliyet, dinlenme ve e lenme için yararlanabilece i bir bahçe,

*Gençler için bir oda

Odalar sı naktada ya ayan çocuklara özgü ihtiyaçları kar ılamalıdır.

Bu ihtiyaçlar:

*Güvenlik,

*Leti im,

*Tek ba ına kalma,

*Yaratıcılık

*Hareket (kendini ifade etmek, gerilimi atlatılmak için, vb.)

Odaların iyi aydınlatılması ve kullanılan malzemenin dayanıklı olması tavsiye edilir. Odalar çocukların kazasız belasız oynayabilece i ekilde düzenlenmelidir. Oyuncaklar kültürel çe itlili i özendirmeli ve özürülü çocukların ihtiyaçlarına cevap vermelidir. Çalı anların yönetim ve i letmeyle ilgili olarak telefon, faks ve bilgisayarla donatılmı ayrı bir büroya ihtiyaçları vardır.

Engeller

Günümüzün gerçekleri yukarıda önerilen standartlardan oldukça farklıdır. Avrupa ülkelerinin ço unda, sı naktaların kamusal finansmanının yaygın olmasına kar ın, çocuk bakımı giderlerinin tam olarak kar ılandı ı söylenemez. Ço unlukla çocuklar için destek özel sponsorlar ve ba ı larla kar ılanır. Bu özellikle sorun yaratan bir durumdur; çünkü sı naktaya gelen çocukların ihtiyaçları en az kadınlarınkı kadar önemli ve acildir. iddetin tanı ı ya da kurbanı olarak çe itli ölçülerde sarsılmı durumdadırlar. Çocukların evlerinden, gıysilerinden, oyuncaklarından, evcil hayvanlarından ayrılması ve alı ık oldukları ortamdanda (anaokulu, okul, arkadaş lar, akrabalar, v.b.) çıkarılmı olması bu durumu a ırla tırır. Anneleri onlara sa layabilece i yardım ve bakım sınırlıdır.

Çocuk bakımından sorumlu personel müdahalede bulunabilmeli, çocukların özel ihtiyaçlarına e ilmeli ve ya ananları yeniden

de erlendirme sürecini ba latmalıdır. Bir sı naktada her ya tan, farklı toplumsal ve kültürel çevrelerden çocuklar vardır. Bu çocuklarla çalı mak sürekli ini çıkı lar ve farklı travmatik durumlarla ba a çıkmaya çalı mak anlamına gelir. Personel ya da altyapı için yetersiz kaynaklar, sı naktada kaldıkları sırada çocukların yararına olacak geli meyi ciddi olarak engeller.

ÇOCUKLARLA ÇALI MANIN TEMEL LKELER (ARTEMIS 2001)

stismara u ramı çocuklarla çalı rken her eyden önemli olan onların iyili i ve güvenli idir. Sı naktada istismarı durdurmak, çocu u korumak ve onun temel ihtiyaçlarını kar ılamak için vardır.

stismara u ramı çocuklarla çalı mak özellikle çocu un sorumlulu unu üstlenmi olan **yeti kinlerle danı ıp görü mek** anlamına gelir. Çocu un ihtiyaçlarını kar ılamamanın ve onu ihtiyaç duydu u sürece istismardan korumanın en iyi yollarından biri, istismar etmeyen/güvenilir ki i rolündeki anneye yardım etmektir. deal çözümleri bulmaya ve gereken de i iklikleri yapmaya anne de dâhil olacaktır.

Çocuklarla psikolojik çalı ma ancak güvenlik sa landıktan sonra dü ünülebilir. Yakla ım ve yöntem çocu un, ya anan bu istismarın kendi suçu olmadı ını anlamasını sa lamalıdır. Çocukla diyalog geli tirirken a a ıdakiler önemlidir:

- *Bulu maların çocu un alı kın oldu u bir ortamda olması
- *Çocu a neden danı malı a ya da terapiye geldi ini açıklamak
- * stismar etmeyen/güvenilir yeti kinin, çocu a diledi i her ey hakkında konu masına izin vermesi
- * iddetin/istismarın onun suçu olmadı ını açıkça belirtmek
- *Basit ve net cümleler kullanmak ve genellikle kendini savunmasına yol açacak ya da çocu un olanlardan sorumlu oldu u veya olanların bir parçası oldu u mesajını verecek "Neden?" diye ba layan cümlelerden kaçınmak
- *Çocuklarla "iyi" ve "kötü" sırlar hakkında konu mak
- *Cinsel sorunlar hakkında kendi kelimeleriyle/dilleriyle konu malarına fırsat vermek (bazen çocuklar istismarcının "çirkin" sözlerini benimser).
- *Çizimler, kuklalar kullanmak (istismarı sözel olmayan yollarla açıklamak çocuk için çok daha kolaydır).
- *Çocukla do rudan göz temasını korumak. Bunu, çocu a

dokunmadan yapmak (bu istismar durumunu ça rı tırabilir, çünkü çocuk ondan bir ey yapmasını bekleyen bir yeti kinle birlikte)

*Özellikle korkular, tehditler ve çeli kili duygular hakkında konu mak

*Yeni sırlar ve yeni vaatler yaratmamak, toplantı bitiminde güvendi i için te ekkür etmek ve sonraki adımları açıklamak

*Müdahale ve yardım sırasında istismarcı-kurban ili kisinin dinamiklerini anlamak ve göz önünde tutmak. Çocu un destek sistemini olu turanların (istismar etmeyen ebeveyn ve akrabalar, psikologlar, terapistler, sosyal hizmet çalı anları ve ba kaları) çocu a kar ı istismara benzer davranı larda bulunmasının çocu u yeniden sarsaca ı ve hasarı artıraca ı gerçe inin bilincinde olması.

Çocuklarla çalı ırken, özellikle de çocu a yönelik istismarı durdurmak için müdahale ederken, basmakalıp dü üncelerden kaynaklanan davranı lar, tutumlar ya da mesajlar aracılı ıyla istismarın normalle tirilmesinden, küçümsenmesinden ve yeterince hazırlıkta bulunmadan i e koyulmaktan kaçınmak gerekir.

6. YÖNET M, PERSONEL VE MAL LEY

Sı ına ın eviçi iddete maruz kalmı kadınlara ve çocuklara sa ladı ı güvenlik ve destek, açıkça tanımlanı hedeflere ve ilkelere dayanır. Bu hedeflerin ve ilkelerin hayata geçirilmesi verimli yönetim ve profesyonel örgütlenme standartları, özel e itimli ve adanmı personel ve kapsamlı bütçe planlaması gerektirir.

6.1 YÖNET M VE ÖRGÜTLENME

Bir kadın sı ına ı çalı tırmak, i letme süreci boyunca profesyonel örgütlenme gerektirir. Sı ınaklar, hedeflerine ula mak için verimlili i ve profesyonelli i te vik eden çe itli i letme modelleri geli tirmi tir. Bazı sı ınaklarda bütün personel bir takım olarak çalı ır ve sı ına ı ortak i letir. Bazı sı ınaklar ise bir yönetici tarafından idare edilir. Üçüncü bir model ekip yönetimini, özel alanlara mahsus olmak üzere, ki isel sorumlulukla birle tirir; böylece alan önderleri ortaya çıkar ve planlamalarını ba ımsız olarak yapar ama ekibe rapor verirler.

Tüm modeller bunlardan ibaret de ildir. Her sı ınak içinde bulundu u ko ullara en iyi uyacak yönetim yapısını geli tirmelidir. Her ko ulda, sı ınak çalı anları her yeni zorlu a esnek ve açık fikirle yakla malı ve artık i levsel olmayan yapıları terk etmeye hazır olmalıdır.

6.1.1 Önem Verilmesi Gereken Temel konular

Ayrıca ekip çalışması, yetki ve sorumluluk, çalışanların hakları ve yönetim kültürü hakkında dikkat edilmesi gereken bazı temel konulara değineceğiz.

Ekip çalışması

Yatay hiyerarşi, demokratik yapı ve katılım ilkeleri gereksinimlerine uygun yönetilişinde gerekirse ekip üyelerinin ortak çalışmasında dikkate alınması zorunlu temel konulardır. Örneğin, kadınlar ve çocuklar için rol modeli oluşturulabilir; amaçları kadınların bir kuruluşa bağlı olarak işletebileceğini ve eşitlik temelinde birlikte çalışabileceğini göstermektedir.

Ayrıca kaçınan hiyerarşik bir yapı -mesela bütün kararları tek bir kişinin kendi başına alması - güçlenmenin kötü bir örneği olacaktır (bkz bölüm 3, “İkeler”).

Modern işletmeler konusundaki araştırmalar, bir ekip olarak işbirliği yapan ve karar alma süreçlerine katılan personelin daha verimli ve mutlu çalıştığını ve daha iyi sonuçlar aldığını göstermiştir. Yönetimle ilgili sorunların zamanında fark edilmesi ve etkin bir biçimde çözülmesi önemlidir. Örneğin, herkes tüm kararlara katılmaya çağırıldıysa için uzayan karar alma süreçleri gereksinimlerini engelleyebilir. Her konuda herkese danışmak da anlaşmazlıklara yol açabilir, eşit derecede engelleyici olabilir.

Ekip geniş olursa bir çalışmayı hep birlikte yönetmek son derece zordur. Feminist bir işletme danışmanı olan Barbara Sichtermann en fazla yedi kadından oluşan küçük ekiplerin ortak yönetim için uygun olduğunu belirtir (tesadüfen bu sayı bir ef yönetiminde olmadan birlikte çalışabilen müzisyen sayısının da azami sınırıdır). Ekip bu sayıdan daha kalabalık olunca zorluklar baş gösterir; karara varmak uzun zaman alır ve çalışmanın niteliği zarar görebilir. Geni ekipler yetkili bir kişiyi sorumluluk aldıysa zaman daha verimli çalışır.

İşletme ve yönetim yapıları oluşturmanın ana ilkeleri mümkün olan en yüksek verimlilik ve profesyonellik standartlarının yakalanmasıdır.

Yetke ve sorumluluk

Sı inaklarda tercih edilecek yapı her zaman e itlik düzeyinde çalı an bir ekiptir; ancak genellikle saygı gösterilmesi gereken kimi yetki sahibi resmi yapılar vardır. Örne in, sı inak bir dernek tarafından i letiliyorsa, bu dernek genellikle bir yönetim kurulu ve üyelerden olu ur. Yönetim kurulu derne in yaptı ı her i ten sorumlu oldu u gibi mali i lerden de sorumludur. Yönetim kurulu, idari görevlerin tümünü ekibe devredebilir ya da bir ya da daha fazla ki iye yetki verebilir.

Sı inakta çalı anlar genellikle ücretlidir ve görevleri belirlenmi tir. Derne in yönetim kurulu onları i e alma ve i ten çıkarma yetkisine sahiptir. Ancak bu gibi konulardaki kararlar özenli davranmayı ve dikkatli bir planlamayı gerektiren bir duyarılıkla ele alınmalıdır. e alma ve i ten çıkarma, kızgınlık ve çatı malara neden olabilir.

Öneri: Siginak çalı sanlari yalnızca dernegin ise aldığı insanlar değil aynı zamanda dernek üyesi de olduklari takdirde isyeriyle ve amaçlariyle bütünleşmeleri daha kolay olacaktır. Pek çok siginak bu temelde çalı sır. Bazı siginaklarda çalı sanlar - en azından çalı sanlardan bazilari - yönetim kurulu üyesidir. Ancak bu da sorunlara yol açabilir çünkü bu durum siginak çalı sanlarini çıkar çatı smasına sokabilir. Örneğin, yönetim kurulu üyeleri olarak bütçe kisitlamasi sebebiyle çalı sanlari isten çıkarmalari gerekebilir; böyle bir durumda karardan etkilenecekler arasında kendileri de olabilir.

Genel olarak bakıldığında, asagidaki noktaları mümkün olduğunca net bir şekilde belirlemek ve iletmek yararlıdır:

- *Kimin hangi görevi yürüttüğü*
- *Hangi sorumlulukların (mali sorumluluk da dahil olmak üzere) hangi görevlilere ait olduğu*
- *Çalışma sürecinin ve is ilişkilerinin hangi yasalara tabi olduğu ve bu yasal yapılardan nasıl etkilendiği.*

Çalı anların hakları

Pek çok ülkede sı inak çalı anları di er tüm çalı anlar gibi çalı ma yasaları kapsamında bazı haklara sahiptir: Yılda gün sayısı belirli

tatil hakkı; i ten çıkarılmazdan belli bir süre önce çalı ana durumun bildirilmesi gibi. Genel olarak yönetim kurulu bu hakların uygulanmasından sorumludur.

Personelin yönetilmesi son derece önemli bir idari sorumluluktur. Bu sorumluluk çalı ma yasalarını bilmeyi, onların uygulanmasını ve denetlenmesini içerir.

Elbette bir sı inak, çalı anlarına çalı ma yasalarıyla sa lananlardan daha geni haklar tanıyabilir. Burada belirtilen haklar asgari haklardır. Ek haklar, derne in kararlarında ya da kurul ve çalı anlar arasındaki sözleşme mede ortaya konulabilir.

Olumlu yönetim kültürü-i letme sorunlarında danı manlık
Öteki kurumlar gibi kadın sı inakları da çe itli geli me a amalarından geçer. Bu a amaların herhangi birinde sorunlar çıkabilir.

Sı inak hizmetleri planlanır ve geli tirilirken bireyler için danı manlık (ng.coaching), ekip süpervizyonu (ekibin yönetimi ve denetimi) ya da kurumsal danı manlık ekinde dı arıdan düzenli danı manlık alınması tavsiye edilir. Ekip süpervizyonu çalı anlar arasında uyum ve i birli ini geli tirmek için tasarlanmı ken, kurumsal danı manlık genellikle daha geni kapsamlıdır ve tüm kurum (derne in tümü, kurul üyeleri vb.) için danı manlı ı kapsar.

Kaçınılmaz olarak danı manlık paraya mal olur. Bu nedenle bu masraflar da bütçe planlamasına dâhil edilmelidir. Süpervizyon yalnızca danı manlık konularını tartı mak için bir forum de il, aynı zamanda sı inak çalı masının niteli ini artırmanın bir yolu olarak da görülmelidir. E er sponsorlar danı manlı ın neden gerekli oldu unu sorarlarsa, iyi yönetime yatırım yapmanın önemli oldu unu çünkü yönetimden kaynaklanan sorunların ciddi miktarda enerjiye ve dolayısıyla kaynak ve paraya mal olaca ını söylemek uygun bir cevap olacaktır.

Sı inak çalı masında olumlu bir yönetim kültürü, i ten ho nutluk, tüm potansiyel ve yaratıcılarını ortaya koyabilen, motivasyonu yüksek çalı anlar kadınlara ve çocuklara yönelik iddetle mücadelede son derece önemli etmenlerdir.

Pek çok ülkede kadın destek örgütleri konusunda uzmanla mı danı manlar çok ba arılı danı manlık hizmetleri sunmaktadır.

Sınına'nın yeni açıldığı tarihten itibaren danışmanlık hizmeti almaya başlanması önerilir.

6.1.2 Yönetim Görevlerinin Planlanması ve Uygulanması

Sınına çalışanlarının pek çok alanında dikkatli planlama, görevlerle sorumlulukların net biçimde dağıtılmasını gerektiren yönetsel beceriler önemlidir.

Görevlerin ve sorumlulukların net biçimde dağıtılması

Bu, işletme verimliliğinin temel önkoşuludur. Sınına yönetiminin planlanmasında görev ve sorumlulukların dağıtımı yazılı olarak belirtilmelidir.

Aşağıdaki sorular işletme planını belirlemede yardımcı olabilir:

*Yönetim alanları hangileridir?

*Her alanın sorumlusu kimdir?

*Her alanın gerektirdiği görevler ve sorumluluklar nelerdir?

*Her alanda kim, nasıl karar alır?(tek başına, ekibe danışarak, ekibin sağladığı bilgiye dayanarak...)

Yeni planlama

Sınına çalışanlarının her alanı için ayrıntılı planlar hazırlamak, ekipten herkesin bu planlamadan haberdar olmasını sağlamak, planlamanın verimliliğini izlemek, değerlendirilmek ve gerektiği yerlerde ince ayar yapmak önemlidir. Tam ve net planlama, kalite güvencesinde başlı başına bir etmendir (bkz bölüm 11).

Çeşitli alanlardaki çalışmayı planlamak için yapılacakların listesi aşağıdadır:

*Bir taslak plan yapın (örneğin bir yıl için)

*Ayrıntılı planlar yapın (amaçlar, görevler, kaynaklar, çalışma programları...)

*Planlamayı ekibe sunun

*Kararlar alın

*Kararları uygulayın

*Zeyin ve değerlendirin: hangileri işe yarıyor, neleri düzeltmek gerekiyor?

*Sonuçları ekibe sunun

*Planlamaya ince ayar yapın

6.1.3 Bir Kadının Sınına'daki Yönetim Alanları

Seçilen yönetim modeline başlı olarak sınına'daki çeşitli alanların

yönetimi ve sorumluluğu bir yöneticiye verilebilir ya da çalı anlar arasında paylaşılabılır.

Ayrıca bir sınıfta farklı yönetim alanlarının bir özeti yer almaktadır. Her bir alanının sorumluluğu bir ya da daha çok sınıfta çalı anına verilmez (ama çok fazla sayıda değil; çünkü bu, verimli yönetimi aksatır). Yönetim alanları nasıl da tanımlırsa da tanımlı, her alanın kapsanması önemlidir.

Yönetim alanı: Danışmanlık ve destek (bireysel danışmanlık, grup çalıması)

Bu alan sınıfta kadınlarla ve çocuklara sunduğu hizmetlerin planlanmasını ve iletmesini içerir (bkz bölüm 5.1).

Pek çok sınıfta 24 saat ulaşılabilir. Yine pek çok sınıfta bir yardım hattı iletir ve gündüz ya da gece her saatte kadınları kabul edebilir. Bu alandaki çalımanın bir oda da bu 24 saatlik hizmeti planlamaktır.

Bunun için aşağıdaki gibi çeşitli modeller vardır:

*Telefon hattında 24 saat canlı yanıt verme

*Gündüzleri sınıfta kalan ve geceleri cep telefonundan aramaları kabul eden bir çalı an

*Gece veya hafta sonu vardiyaları için gönüllüler

*24 saat kriz desteği sağlayan (yerel ya da ulusal) ve gerektiğinde sınıfta temas kuran bir yardım hattı

*Bazı sınıflarda uzun süredir orada kalan kadınlar, yeni gelen kadın ve çocuklar için kabul iletmelerini yürütürler ve bununla beraber bir sınıfta çalı anı her zaman cep telefonundan ulaşılabilir durumdadır (Bu modelde ikinci kez travma ya da acıyı yüklenme riski akılda tutulmalıdır. Öte yandan, bu modelin iyi iletmesi durumunda yeni gelen iddet mağduru kadının kendi deneyimine benzer bir deneyim yaşamı ve imdi ona yardım edecek bir durumda olan bu kadınla karşılaşmasının onu çok güçlendirebileceği düşünülür).

Bu alan, sınıfta kalmayan kadınlar için danışmanlık, destek ve takip hizmetlerinin geliştirilmesi ve iletmesi ile hizmet sağlanmasına çalıma programlarının hazırlanması ve takibini de içerir.

Yönetim alanı: Çocuklarla çalımak

Çocukların bakımını üstlenen sınıfta personel, genel olarak bu alanın sorumluluğunu alacaktır. Bu alanda da çocuklara yönelik

hizmetlerin planlama, uygulama ve de i en ko ullara uyarlama açısından devamlı incelenmesi gereklidir.

Yönetim alanı: Demokratik yapılar ve sı ınakta kolektif ya am

Bu alanda amaç, sı ınaktaki topluluk ya amının kadınlar ve çocuklar için mümkün oldu unca olumlu bir deneyim olması, onların kendilerini rahat hissetmesi, kaygı ve gerilimden uzak ya ayabilmeleridir. Bu görevin esası genel yönetim kültürünün bir parçası olarak “sı ınak kültürünün” te vik edilmesidir (bkz bölüm 8). Bu, çatı malarla u ra mak ve çatı ma çözümlenmesi ilkelerini uygulamak anlamına gelir. Bu alanın sorumlulu u, ideal olarak, gruplarla çalı ma ve çatı ma çözümlenmesi konularında e itimli bir ya da iki sı ınak çalı anına verilmelidir.

Yönetim alanı: ç ilet i m, ekip toplantıları, dernek

ç ilet i m ihmal edilmemesi gereken bir konudur. Bilgi zamanında ve etkili biçimde aktarılmalıdır. Bu alandaki çalı manın öteki yönleri unlardır: sı ınakta ya amın temel hatlarını ya da di er gerekli bilgileri duyurmak; düzenli olarak ekip, dernek toplantılarını ve yönetim kurulu ile çalı anlar arasındaki toplantıları planlamak ve düzenlemek.

Çalı anlar içinde aynı insanların hem topluluk ya amından, hem de iç ilet i mden sorumlu olmaları uygun olabilir çünkü burada birlikte çalı maktaki fayda vardır. Böylece kadın ve çocukların ilgileri, kaygıları ekibe ve yönetim kuruluna bildirilebilir. Bunun tersi de geçerlidir.

Yönetim alanı: Güvenlik

Kadın sı ınaklarında kalanlar için koruma ve güvenli in sa lanması hayati önemdedir. (bkz bölüm 7). Dolayısıyla bir ekip üyesi yalnızca bu alandan sorumlu olmalı; güvenlik önlemlerini planlamalı ve uygulanmalarını denetlemeli, güvenlik i lemlerinin uygunlu unu izlemeli, önlemlerin etkinli ini devamlı de erlendirmeli ve gerekti i ekilde düzeltmelidir. Tüm sı ınak sakinleri (kadınlar ve çocukları) ve personel, güvenlik i lemlerinin planlanmasına ve uygulanmasına mutlaka dâhil edilmelidir.

Yönetim alanı: Personel

Bu klasik i letme alanlarından biridir ve mantıksal olarak sı ınaktan sorumlu ki iye/kuruma bırakılmalıdır. Bu alan geni bir sorumluluk yelpazesini kapsar (bkz bölüm 6.2):

*Yeni personel bulmak: i tanımını belirlemek, görü meler yapmak, seçmek

- *Yeni personeli i e almak ve e itmek
 - *Ayrılan personelin i lemlerini yapmak
 - * sözle meleri hazırlamak
 - *Yeni konularda personele bilgi akı ını denetlemek
 - *Personeli hakları konusunda bilgilendirmek
 - *Personele imdiki i lerinde ve kariyer planlamasında yardımcı olmak (u anda ne i yapıyorum? hakkında neler hissediyorum? im hangi yönlerde geli meli?)
 - *Sorunlar oldukça destek sa lamak, tükenmeyi önlemek
 - *Süpervizyonu düzenlemek
 - *Tatil, hastalık ve öteki izinler sırasında bo lukları dolduracak personel ayarlamak
 - *Olumlu bir yönetim kültürü te vik etmek: Personel yemekleri, do um günü partileri, ba arılar için kutlamalar ve ba arısızlıklar, çözülememi sorunlar v.b. hakkında topluca çözüm aramak.
- Not: Personele gizlili i korumaları gerekti i söylenmeli ve i sözle meleri imzalanırken bu konuda yazılı onayları alınmalıdır.

Yönetim alanı: Bütçe ve mali destek sa lama

Bu alanın hayati önemde oldu unu söylemeye gerek bile yoktur; çünkü bir kadın sı ına ı ancak parasal güce sahipse çalı abilir (bkz bölüm 4.2). Bu, mali sorumluluk içeren son derece hassas bir alandır ve (sı ınak çalı anları içinde bu sorumlulu u ta ıyacak biri varsa) sı ına ı i leten ki iye/ki ilere bırakılmalıdır. Para bulmak derne in yönetim kurulunun üstlenmesi gereken görevlerdendir.

E er sı ınak borçlanırsa borcu derne in kar ılması gerekebilir. Kimin derne in banka hesap(lar)ına ula aca ına, kimin mali i lemler yapmaya yetkili olaca ına karar vermek ve bunu net bir ekilde belirlemek önemlidir. Bu alandan sorumlu personel uygun vasıflara sahip olmalıdır.

Bütçe ve para bulma a a ıdaki görev ve sorumlulukları içerir:

- *Para bulma
- *Bütçe planlaması ve i letme giderlerinin hesaplanması
- *Muhasebe hesaplarının gereken ekilde ve do ru tutulması
- *Maa bordroları
- *Vergilerin, sosyal güvenlik ödemelerinin ve öteki kesintilerin ödenmesi
- *Dı arı kaynaklı sözle melerin onaylanması ve denetlenmesi
- *Mali i lemler (maa ların, faturaların, vs. ödenmesi)
- *Ara ve yıllık hesaplar ve mali sorumluluklar
- *Yönetim kuruluna rapor vermek, kurulun denetlemesi

*Sponsorlarla sürdürülen ilişkiler, muhasebe ve ödemeleri hakkında net anlaşılmalıdır.

Not: Pek çok kadın sığınagi yukarıdaki işlerden bazılarını (muhasebe gibi) serbest çalışanlara emanet ederler. Ancak, sığınagin mali işlerinin nihai sorumluluğunun her zaman sığınagin mali işlerinden sorumlu personeline ve/ya yönetim kuruluna ait olduğu hatırlanmalı ve dolayısıyla bu alana çok özen gösterilmelidir.

Sığınagin mali işlerinin, özellikle de kamu yetkililerinden (umut ederiz ki) sağlanan mali destekle ilgili işlerinin, sağlam olduğundan emin olunmalıdır. Hesaplardaki bir yanlışlık, özellikle de dernek fon bütçesini yenilerken sorunlara yol açabilir. Dolayısıyla gereken mali işlemler hakkında fon sağlayan organlarla net bir anlaşılmalıdır. Aynı zamanda, mali destek sağlayan kurumlar sığınakların genellikle "sermaye" sahibi olmadıklarını (aslında sığınakların sermaye kaynaklarına sahip olmasına izin verilmez) dolayısıyla bütçelerinin ve para transferlerinin zamanında yapılmasına güvenmek zorunda olduklarını hesaba katmalıdırlar.

Yönetim alanı: Çiğdem

Yönetim en kapsamlı işletme alanlarından biridir. Ayrılan kadın ve çocukların yerine yenileri geldiği için sığınaklarda deprem sürekli dir. Mobilya ve araç-gerecin a rı kullanımdan dolayı sık sık onarılması gerekir. Sığınag ı içinde yaayanların rahat edeceği biçimde tutmaya çalışmak yıldıracı olabilir. Dolayısıyla bu alandan sorumlu bir personele ihtiyaç vardır. Bu görevi üstlenen kadın örgütlenme işlerinden olduğu kadar, çok sayıda kadın ve çocukla çalışmaktan da keyif almalıdır. Çocuğ u sığınakta kadınlardan ev işlerine katkıda bulunmaları istenir. Bu, kadınlar için faydalı ve iyi olabilir. Öte yandan yönetici, kadınların kritik bir durumda olabileceğini, kendileriyle ilgili pek çok sorun olabileceğini ve durup dururken zorlanmamaları gerektiğini unutmamalıdır. Hiç bir sebeple kadınların tüm ev işlerini kendileri yapmaları beklenmemelidir. Sığınag ın bu tür işleri için (örneğin temizlik personeline) fon ayırması tavsiye edilir.

Yönetim alanı: Gönüllülerin ve stajyerlerin eğitimi

Kadın destek örgütlerinin çoğ u gönüllüleri de kadrolarına katar. Bunun iki sebebi vardır: Örgütün bütçesinin yetersiz olması ve dahası gönüllüleri belli çalışma alanlarına katmanın önemli ve uygun olması. Gönüllülerin kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetle

mücadele alanında edindikleri bilgi ve deneyim ba ka yerlerde faydalı olacaktır (bkz bölüm 6.2). Ço u sı ınak, e itimlerinin (örne in toplumsal çalı malar) bir parçası olarak orada birkaç hafta ya da birkaç ay çalı an stajyerler de alırlar. Stajyerlerin seçilmesi, e itilmesi ve denetlenmesi de planlama gerektirir.

Örnek: İngiltere'deki en eski sığınaklardan biri, The Haven, çeşitli alanlarda çalı şan gönüllülere sahiptir. Daha fazla bilgi için, <http://havenrefuge.org.uk/>.

Yönetim alanı: Halkla ili kiler, ileti im a ları kurma, lobicilik
Hepsinde de ilse de sı ınakların birço unda personel üyeleri bu çalı ma alanlarına katılır, çünkü bu çok geni bir faaliyet yelpazesini kapsar. Ancak süreklili i ve dikkatle hedeflenmi bir yakla ımı sa lamak için bir ya da iki ki inin bu faaliyetlerin planlaması ve e güdümünden sorumlu olması gerekir (bkz bölüm

9). Bu alan potansiyel sponsorlar, ba ı ıçılar ve politik sorumluluk ta ıyan ki ilerle lobi yapmayı da içerir.

Yönetim alanı: istatistikler, veri toplama, de erlendirme ve kalite kontrolü

Çalı malarla ilgili devamlı veri toplanması ile istatistikler ve raporlar hazırlanması bir ba ka önemli çalı ma alanıdır. Bu alan, gerekli uzmanlı a ve niteliklere sahip personel tarafından ele alınmalıdır. De erlendirme ve kalite kontrolünün sürekli olması sı ınakta aksatılmaması gereken çalı malardandır. (bkz bölüm 11).

Yönetim alanı: Politika, açıklamalar, geli me ve uzun erimli planlama

Çe itli konularda ya da yasa tasarıları hakkında açıklamalar yapmak, makaleler yazmak ve yayımlamak sı ınak deneyimini ve uzmanlı ını kamuya aktarmanın önemli yollarındandır.

Sı ınak çalı masının geli imi ve uzun erimli planlaması hakkında düzenli grup toplantıları yapmak gereklidir. Bu gereken ayarlamaların fark edilmesini ve yapılmasını sa lar.

Uzun erimli bir bakı açısı olu turmak ve "Sı ına ımız 10, 15 ya da 20 yıl sonra nasıl görünecek?" sorusuna yanıt aramak, sı ına ı gelecek yıllarda ayakta tutmak için gereken kararların alınmasına yardım eder.

Çünkü: "Bugünün idealleri yarının gerçe idir".

6.2 PERSONEL VE Ç YÖNET M

6.2.1 Bir Kadın Sı ına ında Personel Yönetiminin Temelleri

Avrupa'daki kadın sı ınaklarının yıllardan beri kazandı ı tecrübeler bir erke in iddetine u ramı bir kadının, e er bir ba ka kadınla konu abilirse, daha kolay kendini ifade etti ini ve güven hissetti ini göstermi tir. Dolayısıyla kadın sı ınaklarındaki çalı manın temel ilkelerinden biri sı ınak çalı masının toplumsal cinsiyet duyarlılı ına sahip kadın personel tarafından yürütülmesidir.

Toplumsal cinsiyet duyarlılı ına sahip kadınların i e alınmasının sosyo-politik bir sebebi de vardır: kadınlara kar ı iddet toplumsal cinsiyet temellidir, bu iddeti sonlandırma yakla ımı da toplumsal cinsiyet temelinde olmalıdır. Kadınlar, onları dezavantajlı kılan a ır ayrımcılı a maruz bırakılmı lardır. iddet, ayrımcılı ın en a ır biçimlerinden biridir. Kadınlar, kadın sı ınakları ve yardım hatları gibi projeler ba latarak ve bunları uygulayarak bu konuya toplumun dikkatini çektiler. Bu “a a ıdan yukarıya” politika modeli, kadın örgütlerinin ve özel grupların ihtiyaçlarına yönelik di er toplumsal hareketlere özgüdür.

Yeterli mali kaynak bir sı ınak açmanın önko uludur, ama yeterli e itime ve güdülenime (motivasyona) sahip personel de e it derecede önemli bir etmendir.

Bir sı ınakta çalı an kadınların açık bir güdülenime ihtiyaçları vardır. Sı ınak çalı masının amaçlarına ve ilkelerine tamamen adanmı olmaları önemlidir (bkz bölüm 3). E itimin amacı personele ve öteki kadınlara etkin destek sa layabilmeleri için iddet konusunda özel uzmanlık kazandırmaktır.

Personelin çalı masını fark etmek, de erini bilip hakkını vermek hayatidir. Sı ınak personeline niteliklerine göre ve bu nitelikler için standart maa lar ölçüsünde (yani toplu maa anla malarına uygun olarak) ödeme yapılmalıdır.

Bir sı ınak kurarken, dernek hangi hizmetlerin sa lanaca ına, ardından bu hizmetlerin ne türden profesyonel beceriler gerektirdi ine ve son olarak da ba ka hangi destekleyici becerilere ihtiyaç duyulaca ına karar vermelidir.

Sı ınakların karma ık çalı malarını yerine getirebilmek için genellikle çok çe itli nitelikte elemana ihtiyaçları vardır.

Çalı malarda gerekli bazı beceri ve nitelikler: krize müdahale, bireysel ve grup danı manlıkları, grup çalı ması, çatı ma çözümlenme ve arabuluculuk, sosyal hizmetlerde e itim, travma geçiren kurbanlara yönelik sa altıcı beceriler, psikolojik ve pedagojik nitelikler, hukuk e itimi, liderlik ve yönetim, para bulma ve mali yönetim, halkla ili kiler, kültürel arabulucular, dilde ustalık, vb. Sı ınaklar genellikle tüm bu alanlarda uzman çalı tıramaz. Bu nedenle, sı ınak çalı anlarının birden çok niteliye ve beceriye sahip olması ve yeterli e itim alması gereklidir.

Çalı anlar e itildikten ve hizmet sunulmaya ba landıktan sonra deneyimle birikiminin artırılması ve sı ına ın yeni sorunların (ba ka sı ınaklar açmak, farklı hizmetler sunmak gibi) üstesinden gelinmesini mümkün kılacak uzmanlıklar kazanılması için sürekli e itim çok önemli hale gelir.

E itim ve düzenli süpervizyon kursları, personelin profesyonel becerilerini korumasına ve geli tirmesine yardımcı olur; deneyimler hakkında gerek duygusal, gerekse bili sel düzeyde farkındalık geli tirmeyi özendirir.

6.2.2 Personelle ilgili düzenlemeler

Personelin sayısı belirlenirken sı ına ın büyüklü ü, hizmetlerin sayısı ve türü ile yürürlükteki örgütsel yapı (ayrı sı ınak, sı ınak/danı ma merkezi karması) hesaba katılmalıdır. Aynı bir danı manlık merkezi olan sı ınaklarda genellikle iki ekip vardır; bir ekip sı ınaktaki hizmetleri yerine getirirken, öteki yardım hattını ve danı manlık hizmetlerini yönetir.

Kadınlara ve çocuklarına sunulması gereken bazı temel hizmetler vardır (bkz bölüm 5).

6.2.3 Örnek Bir Sı ınakta Gerekli Çalı ma Saatleri

A a ıdaki hesaplama, orta büyüklükte ve a a ıda sayılan hizmetleri sa layan bir sı ına ın personel ihtiyaçları için ana hatları belirtir:

*10-15 aile birimini barındıracak sı ınak yeri, toplam 25-35 ki ilik yer

*24 saatlik sı ınak yardım hattı i letilmesi

*Bölüm 5.1'de özetlendi i türden danı manlık hizmetleri ve destek

*Halkla ili kiler ve ileti im a ları yaratma

Haftalık çalı ma saatleri:

*Haftada en az 200 saat (40 saat = 1 tam zamanlı görev, 200 saat = 5 tam zamanlı ya da daha fazla sayıda yarı zamanlı görevler) , 24 saat yardım hattı dahil sına ını i letmek için; en az 80'den 100'e kadar saat göçmen kadınları destekleyecek özel becerileri olan sınınak çalı anları tarafından üstlenilmeli (Bir sınınakta ya ayan kadınların yüzde 50'si veya daha fazlası göçmen ve etnik azınlıklardan kadınlardır, bkz bölüm 2 ve 5.1)

*Danı manlık ve destek (en az 80 saat)

*Çocuk bakımı (en az 60 saat)

*Yönetim (en az 40 saat)

*Yönetim ve halkla ili kiler (en az 40 saat)

*Profesyonel ve etkin destek sa layan orta büyüklükte bir sınınak böylece yakla ık 10 tam zamanlı çalı ana ihtiyaç duyacaktır.

Not: Yukarıdaki yöntem, siginakta görevlendirmenin nasıl yapıldığından bagimsizdir. Çogu durumda, her siginak çalisani (çocuk bakimi uzmanlari disinda) birden çok alanda görev üstlenecektir (yardim hattı, kabul işlemleri, danismanlik, siginak meclisi vb.). Bu görevler çalisma saatlerinin bir kismini alacaktır. Kalan zamanlar ise bireysel danismanlik ya da özel islere harcanacaktır (bkz bölüm 6.1).

Yukarıdaki hesaplama uzmanla mı sorumluluklar için gereken personel kaynaklarını yarı zamanlı avukatlar ve hukuk danı manları, muhasebeci, halkla ili kiler uzmanları, vb kapsamaz.

Personelle ilgili düzenlemeler hesaplanırken, personelin tatil ya da hastalık izni alaca ı ve ileride e itimlere katılaca ının hatırlanması önemlidir. Yani bir sına ın bütçesi, düzenli personelin yerini alacak yedekleri de içermelidir.

6.4.2 Yükü ve Eme in Hakkını VermekRisk Unsurları

Yukarıda i aret edildi i gibi, personel sayısının i yüküne ve ödeme düzeyinin de gereken profesyonel becerilere uygun olması önemlidir. Sınınak çalı ması, travmaya u ramı insanlarla çalı mayı içeren bir meslektir, yani öteki alanlardaki e de er mesleklere e it bir sosyal statü sa lamalıdır.

Personelin i yükünün yakından izlenmesi (bireysel ve grup olarak)

ve hafifletilmesi için, personel sayısını artırmak ya da fonlar yetersizse hizmetlerden bazılarını son vermek gibi çeşitli adımlar atılması hayattır. Kadınlara yönelik hizmetlerin yararlı olabilmesi için insan kaynakları ve profesyonel kaynaklar korunmalıdır.

Bu, her grubun ve bireysel olarak her sırtınak çalışmasının belli bir alandan sorumlu olması, çalışmalarını planlayacak, uygulayacak ve de erlendirecek vakti olması ve bir projenin/müdahalenin uygulanma biçimine ince ayar yapacak zamanı olması demektir (bkz bölüm 6.1).

Örnek: Bireysel bir danışmanlık seansına ayrılacak zaman hesaplanırken, aşağıdaki adımlardan her biri dahil edilmelidir: belli bir kadına bireysel olarak uygun, dikkatli hazırlık; kadınla seansı yapmak; bulusmadan sonra sonuçları belgelemek; kadının hikayesi ve söylenenler üzerine düşünmek; eğer gerekiyorsa bir sonraki süper vizyon için, söz konusu kadının sorununa müdahaleyi yeniden tasarlamayı sağlayacak sorular hazırlamak.

Örnek: Grup olarak: Kadınlara ve çocuklarına yönelik sığınaktaki aksam toplantıları için bir proje planlamak (sağlık konusunda toplantılar gibi); projeyi uygulamak; toplantılar sırasında olanlar, kadınların tepkileri ve yeni bulgular/farkındalık hakkında düşünmek için grupla toplanmak; gelecek projeleri planlamak.

Eğer gündelik çalışmamız içinde bu adımların kapsanmasının mümkün olmadığını ya da hepsi için çok az zaman olduğunu fark edersek, sorun hakkında farkındalık artırmamız ve bir çözüm bulmaya çalışmamız gerekir. Aksi takdirde sonuçlar hem personel, hem de kurulu için zararlı olabilir.

Eğer yükü çok fazlaysa (yetersiz personel) ya da maaşlar yetersizse (profesyonel uzmanlığın tanınmaması) aynı riskler söz konusudur:

- Personelin tükenmesi

Personel, artık profesyonel yardım sağlayamaz (düşük hizmet standartları, iştirakçileriyle çatışmalar, acizlik/arı güçlülük hissi,

sorumluluklardan kaçma, kişisel özgürlüklerin yokluğu ve hatta hizmet yapısının tamamen kaybedilmesi).

- Personelin devamlı de i mesi:

Bu, bir bütün olarak kurulu un deneyim kazanmasını ve uzmanlık düzeyini yükseltmesini engelleyecektir.

6.2.5 Çalı ma Programları

Sı nın için çalı ma programları/görev listeleri hazırlanırken, gruba ya da koordinatör (seçilen örgütsel modele ba lı olarak) a a ıdaki genel ilkeleri akılda tutmalıdır:

* İlk olarak, bir ki i görev listelerinden ve yönetimden sorumlu olmalıdır. Bu ki i, hizmet sa lama gereklerini kar ılayan bir program hazırlamalıdır. Liste da ıtılmalı ve tüm personelce onaylanmalıdır. A a ıdakiler için kurallar olmalıdır:

*Görevleri de i tirmek (en az belirli bir süre öncesinde ve yöneticinin onayı ile)

*Bazı hizmetler haftanın 7 günü ve 24 saat sa lanırken, ba ka hizmetler (danı manlık, çocuklar için faaliyetler ve terapi gibi) genellikle yalnızca çalı ma saatleri süresince verilir.

*Vardiyalar aylık olarak kararla tırılabilir ve iki hafta önceden de i iklik yapma imkânı sunulabilir. Aylık liste hazırlanırken gece vardiyasında çalı anların çalı mayaca ı günler ve düzenlenecek özel faaliyetler için personel hesaba katılmalıdır.

Sı nın büyüklü üne ve acil durumların ortaya çıkması ihtimaline ba lı olarak, sı naktaki -gece hariç- en az iki sı nın çalı anın bulunması tercih edilir.

6.2.6 Personel E itimi

Personel e itiminin amacı kadınlara ve çocuklara yönelik ıddetin önlenmesi, müdahale alanlarında yeterlilik ve sı naktaki çalı manın pratik yönleriyle a ınalık kazandırmaktır. zlenen yakla ım, güçlenme temelli feminist yakla ımdır (*bkz. bölüm 3*).

E iticiler, yılların deneyimine ve gerekli niteliklere sahip olmalıdır. Her STK, e itici seçerken e itimlerinin özel gereklerini göz önüne almalıdır.

E itimin ilk a aması göreceli olarak yo un olmalı, 80 saatlik (10 seminer günü ya da iki haftalık çalı ma) bir süreden olu malı ve

devam eden eğitim ve süpervizyon seansları ile takip edilmelidir.

Eğitimin içeriği, aşağıdaki gibi bölünebilir:

*Toplumsal cinsiyete dayalı eğitimin bilimsel ve kuramsal yönlerini (tanımı, sorunun yaygınlığı, kadınlara yönelik eğitimi biçimleri, eğitimi sarmalı, eğitimin kısa ve uzun erimli etkisi, eğitimi uygulayanın stratejileri); müdahale ve güçlenmenin ana hatlarını (koruma ve güvenlik sağlamak, yalın eğitimi ismleştirmek, toplumsal sorumluluklara vurgu yaparak sorumlulukları yeniden belirlemek, kurbandan yana olmak, ona inanmak, yalnızca seçimlerine saygı göstermekten fazlasını yapmak, güvenli için birlikte bir plan oluşturmak, müdahalenin karmaşıkını göz önüne almak...); yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde diğer kurumlarla iletişimi kurmayı içeren bir temel modül

*Sınıfta organizasyonuna, sınıfta sağlanan destek hizmetlere (kabul, yardım hattı, danışmanlık, önleme, halkla ilişkiler vb.) ve hedef kitleye (kadınlar, çocuklar, gençler, yalın kadınlar, özürli kadınlar, göçmen kadınlar...) bağlı olarak bir ya da daha çok sayıda uzmanla birimler

Çalışanların bazılarının ya da tümünün deneyen bir sınıfta bir süre çalışarak eğitimleri çok yararlı olabilir. Sınıfta yeni çalışanların bir süre deneyimli bir sınıfta çalışmasıyla bir süre beraber ve önceki deneyimli çalışanlarla yan yana çalışarak suretiyle eğitimleri önemlidir.

6.2.7 Personelin Süren Eğitimi

İlk eğitim amaçlı bir eğitim süreci izler. Sağlanan hizmetlerin niteliğini korumak için sınıfta düzenli olarak cinsel istismar ve çocuklara yönelik eğitimi, kadın ticareti, kadın sünneti, yasal desteklikler, göçmen ve sınıfta kadınlarla ilişkiler yasalar, özürli kadınlar ve çocuklar için destek ve travma sonrası stres bozukluğu gibi daha özel konularda eğitim toplantıları düzenlemelidir.

Personelin becerilerini artırmanın diğer bir yolu onların toplumsal cinsiyete dayalı eğitimi konusunda konferanslara, seminerlere ve benzer faaliyetlere katılmaları ve bu konularla ilgili yayınları okumalarıdır. Her çalışan, yılın en az iki haftasını eğitimi faaliyetlerine ayırma hakkı olmalıdır.

Son olarak yerel, ulusal ya da uluslararası sınıflarla eğitim konusunda deneyimli, hizmetleri ve önleme tedbirlerini

geli tirmenin de erli bir yoludur. E itimin di er bir boyutu, toplumsal cinsiyete dayalı iddet farkındalı nı artırmaktır.

6.2.8 E iticiyi E itme Semineri

E iticiyi e itme seminerleri, uzmanları (doktorlar, avukatlar, polisler, sosyal hizmet çalı anları, psikologlar...) kadınlara ve çocuklara yönelik iddet konusuyla ba a çıkmaları için e itmeye yöneliktir (bakınız WAVE 2000). En az iki yıl deneyime sahip sı ınak personeline 'bir e iticiyi e itme semineri'ne katılma olana ı verilmelidir.

6.2.9 Gözetim (Supervision)

Gözetim, birinin kendi çalı masını gözden geçirmesinin ve iyile tirmesinin bir aracıdır. Gözetmenler, ekip, grup ya da birey bazında danı manlık sa layan özel e itilmi uzmanlardır. Pek çok ülkede gözetmenler, gözetmen e itim programları için standartlar belirleyen ve nitelikli gözetmenlerin listelerini yayınlayan kurumlara ba lıdırlar. Toplumsal cinsiyet sorunlarına duyarlı, kadınlara ve çocuklara yönelik iddet alanında deneyimi olan bir gözetmen aranması tavsiye edilir.

Profesyonel mesafe, bir ekibin ya da kurumun tamamı için etkili gözetimin gerekli bir unsurudur. Dolayısıyla niteli in önemli ölçütlerinden biri, gözetimin dı arıdan bir gözetmen tarafından yapılmasıdır.

Gözetim görevinin mümkün olan en iyi ko ullarda yerine getirilmesi için, belirlenen tavır ve kurallara ba lı olarak belirli bir zamanda ve ortamda yer almasına dikkat etmelidir.

Gözetim tüm personel ve gönüllüler için zorunlu olmalıdır. Kendisi hakkında de erlendirme yapılmasına hazır olmayan bir çalı an, profesyonel olarak güvenilir de ildir.

Her sı ınakta en azından ekip gözetimi sa lanmalıdır. Danı manlık çalı masını gözden geçirmenin bir aracı olarak bireysel gözetimin olması mantıklıdır. Bu özellikle yeni personel için önemlidir.

Gözetim seanslarının sıklı ı, personel sayısına ve grubun genel deneyimine ba lıdır. Aylık seanslardan, e er sı ınak henüz faaliyete geçmi se, haftalık seanslara kadar bu sıklık de i ir.

Bir sınıfta gözetim neden bu denli önemlidir

Gözetim, bakımla yakından ilintili ve onun ayrılmaz bir parçasıdır. Travmaya uğramış insanların dinlemenin ve önemsemenin yol açtığı ikincil travma sonrası stres bozukluğu, gözetimi gerekli kılar. Sınıfta çalışanları sürekli olarak kadınlarca anlatılan travmatik hikâyelere maruz kalır. Çalışanlar mahkeme sırasında ya da sınıfta zorla girmesi halinde sınıfta bir kadının eylemleriyle karşılaşabilirler.

Her çalışanlardan biri, ilgilendiği kadının durumu yüzünden (öfke, aciz ya da ağırlı güçsüzlük hissi, acıma, sevgi vb. gibi) iddetli duygularla sarsılır, geçmişi kişisel deneyimlerinin anısını geri getiren bir huzursuzluğa kapılırsa ya da bakım konusunda bir duraksamaya gösterirse gözetim, kadınla çalışmaya devam etmenin yeni yollarını bulmaya yardım edebilir. Bu, söz konusu personelin kendi duygularıyla başa çıkmasına, duygusal ve bilişsel düzeyde kendi deneyimlerinin bilincine varmasına yardım etmekle başlanabilir.

Bir kadın ya da bir çocukla kurulan ilişki bazen bunalım, bazen gizli ilişki veya karmaşık bir yapıya yaratarak çalışmaya devam etmeyi zorlaştırabilir.

Gözetim ihtiyacı doğurabilecek durumlar:

- *Birinin gizlilik kuralını ihlalinin yarattığı öfke;
- *Bir kadının sınıftan ayrılması yüzünden duyulan üzüntü
- *Bir kadının kendisine iddet uygulayan eylemlere dönmeye karar vermesinden doğan güçsüzlük hissi
- *Kadınlarla gündelik ilişkilerde karşılaşılan sorunlar ve güçlükler;
- *Çalışanlar arasındaki çatışmalar;
- *Bir kadının kuralları ihlal etmesi durumunda sınıfta kurallarının ve tutumunun uygulanması
- *Personel toplantılarının yönetimi;
- *Farklı görevlerdeki sınıfta personelinin işlerine karşı saygı ve anlayış gösterme.
- *Dışarıdan bir gözetmenin yardımı ve rehberliği altında, belirli bir ortamın sağlığı için korunma ve güvenlik hissiyle sorunları grupla paylaşmak ve tahlil etmek, personel arasında zor ve travmatik durumlarda yakın çalışmaya içinde olmaktan kolayca doğabilen çatışmaların çözümünü kolaylaştıracaktır.

Gözetimle genellikle ula ılan sonuçlar ınlardır:

*Duygusal tıkanıklıkların çözülmesi;

*A ır travmaya u ramı kadınlarla ıalı maya devam etmek için güven tazeleme ve destek.

Elbette deneyimli sı ınak personeli de yeni üyelere tavsiyede bulunacak ve ıalı malarını gözden geçirmelerine yardımcı olacak yeterliliktedir. Bu iç destek biçimine iç görü (ng. intervıسیون) denir ve gözetimle aynı ey de ildir.

Gözetim, kurumsal geli meye de yararlı biçimde uygulanabilir. Bu durumda gözetim, tesisin yapılarını ve i levlerini tartı mak ile geli imini ve hedeflerini desteklemek için bir forum görevi yapar (bkz. Yönetim hakkındaki kısım).

6.2.10 Gönüllüler

Bir sı ına ın gönüllü alıp almayaca ı bireysel bir karar olmalıdır. Bu kılavuzda ortaya konulan ilkeler sı ınak personeline ücret ödenmesini ve sı ınakların mali yetersizlikler yüzünden gönüllülere sırtını dayamak zorunda bırakılmamalarını savunur. Bölüm 5'te özetlenen temel hizmetler ücretli personel tarafından verilmelidir.

Gönüllülerle ıalı ırken, a a ıdaki artlar kar ılanmalıdır:

*Gönüllü ıalı malar, gönüllülerle ilgili tüm konulardan sorumlu olan bir sı ınak ıalı anı tarafından ba lantırılmalıdır.

*Gönüllüler toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık konusunda farkındalı a sahip ve zamanlarının bir bölümünü iddete maruz kalmı kadınlarla ve çocuklarla ıalı maya adayacak güçlü güdüleri olan kadınlar olmalıdır.

*Sı ınak gönüllüsü olmak için ba vuran bir kadınla beklentileri ve dü ünceleri hakkında bir görü me yapılmalıdır.

*Her iki taraf da ancak bu görü meden sonra kadının i e uygun olup olmadı ına karar vermelidir; e er uygunsa, gönüllü ıalı manın süresini ve içerdı i sorumlulukları ayrıntılı biçimde belirten bir sözle me imzalanmalıdır.

*Gönüllüler sı ınak kurallarını kabul etmelidir (gizlilik, davranı biçimi vb.)

*Gönüllüler yeterli e itim ve süpervizyon almalıdır.

Gönüller i lerine azami saygı gösterilmesi ihtiyacındadır.

Bir i arkada ına kar ı küçük dikkatsizlikler (birini bekletmek, önemli bir bilgiyi aktarmayı unutmak vb.) yapılabilir. Böyle hatalar

gönüllüler söz konusu oldu unda onlara i lerinin önemli olmadı ı hissi verme gibi sonuçlar do urabilir

6.2.11 Gönüllü Çalı manın Farklı Biçimleri

Her sı ına ın, toplumsal cinsiyete dayalı iddet sorunuyla ilgilenmeye yakın zamanda ba lamı kadınlardan olu an bir yardımcı personel “havuzu” vardır. Sı ınak ek personel alırken ya da daha fazla yardıma ihtiyaç oldu unda (duyarlık uyandırma ve bilgilendirme kampanyaları, para toplama faaliyetleri, vb.) bu kadınlardan yararlanabilir.

Farklı tipte gönüllüler vardır:

*Sı ına ın gündelik faaliyetlerinin (danı manlık, personel toplantıları, gözetim seansları...) hepsine katılan gönüllüler

*E itimlerinin bir bölümünü sı ınakta geçiren üniversiteli stajyerler. Dolayısıyla ba lılıkları geçicidir ve akademik çalı malarının sahasıyla sınırlıdır.

*Ba ka sı ınaklardan gelen stajyerler; ba lılıkları profesyoneldir ve genellikle uzun erimlidir.

*Ba ı lar ve para toplama faaliyetleri, kampanyalar gibi özel olaylarda yardım ederek sı ına ı destekleyen yanda lar ve dostlar.

Gönüllüler çok farklı ortamlardan gelip birbirinden farklı deneyimlere sahip olabilir. Bazıları kadınlara yönelik iddet sorunuyla yeni kar ıla mı ya da sı ına a geçici bir süre için katılımı olabilir, bazıları çok deneyimlidir, bazılarıysa sı ına ı i leten derne in yönetim kurulu üyeleriyle yarı acak ölçüde ilgi gösterebilir. Dernekteki ya da kuruldaki kadınlar genellikle önemli sorumluluklar üstlenmi olup alanlarında yetkin kimselerdir. Büyük bir olasılıkla kurulu undan itibaren sı ınakta çalı mı lardır. Bu kadınlar özel bir “gönüllü” grubu olu turur ve aynı zamanda mali sorumluluk ta ırlar. Resmen sı ınak yönetiminde yer alırlar.

Gönüllüler ço unlukla i lemler, giri imler ya da projeler hakkında yeni fikirler üretirler. Kadınlara yönelik iddet sorunu ile sı ınakların rolü ve sundukları hizmetler hakkında bilgi yaymak gibi konularda önemli rol oynarlar. Tam zamanlı personel ve dernek üyelerinin yanı sıra gönüllüler de de erli faaliyetlerde bulunurlar.

6.3 MAL PLAN

Bir kadın sı ına ı kurma giri imi, ba langıcından itibaren dikkatli

ve etraflıca dü ünülmü bir mali plan gerektirir. Aynı özen ve dikkat yıllık planlama, özel olaylar, faaliyetler, vb. için de gösterilmelidir. Finansman olanakları aramaya başlamadan önce gerçek masraflar hakkında çok net olmak önemlidir.

Sı inak kurmanın ve sı ina ın yıllık i letmesinin maliyeti hakkında kesin rakamlar vermek mümkün de ildir. Bu maliyet büyük ölçüde yerel fiyatlara endekslidir. Ancak a a ıdaki bütçe planlaması sı inak nerede kurulursa kurulsun tüm masrafları hesaplamak için bir araç olabilir.

Yalnız bu bütçe planı nihai olarak kabul edilmemelidir. Kimi hizmetlere ve faaliyetlere ba lı olarak ek masraflar çıkması mümkündür.

6.3.1 Sı ina ı Kurmak için Bütçe Planı

Bir sı ina ın gerçekten kurulmasının ne kadara mal olaca ını kesin rakamlarla vermek mümkün de ildir. Yerel fiyatlardaki farklılıkların dı ında bir ev alacaksanız, bir arsa alacaksanız, in a edilmi bir eviniz varsa ya da size tadil edilmesi gereken bir bina verimi se farklı masraflar ortaya çıkacaktır. Ancak bazı sabit masrafların olaca ı kesindir.

Özellikle sı ina ı sıfırdan ba layarak kurarken uzmanlardan görü ve yardım alınması önerilir. Elbette, e er mümkünse, bu konuda ki isel ili kilerden yararlanabilirsiniz. Ama kamu yetkilileri ve kadın destek örgütleri de önerilerde bulunabilir. Her ko ulda, in aat ve teknik güvenlik sistemleri konularında uzmanlara ba vurmak, planlama ve masraf tahminlerini onlarla tartı mak önemlidir.

A a ıdaki tablo yalnızca kaba bir özettir; toplamlar de i ebilir.

B NA VE TES SAT G DERLER TUTAR

Emlak satın almak (seçenek olarak bir yer kiralamak) ya da arsa satın almak +
n aat giderleri (metrekare için hesaplayın, yerel tahminleri kullanın) unları kapsar: elektrikçi, tesisatçı, zemin dö emeci, boyacı, vb.

Güvenlik donanımı kurulması (yukarıdakiler gibi)
Malzeme giderleri
Kadınların odaları için mobilya (yataklar, dolaplar, masalar, sandalyeler)
Yemek odası
Oturma odası
Mutfak (tencereler, tabaklar, çatal bıçak takımları dahil)
Banyolar
Bürolar
Danı manlık odaları
Çocukların odaları
Oyuncaklar, oyunlar, e itim malzemesi ve araç gereçleri
Giri alanı
Depolama tesisleri
Bahçe (bitkiler, bahçe aletleri, bahçe mobilyası, oyun alanı)
Çama ır makinesi/makineleri, giysiler
Büro donanımı (telefonlar, bilgisayarlar, fotokopi makinesi, faks, v.b.)

TOPLAM

6.3.2 Sı ına ın Yıllık İletme Giderleri için Bütçe Planlaması

Bir kadın sı ına ının yıllık maliyet planı e it derecede dikkatli bir planlamayı gerektirir. Her durumda yerel fiyatlar esas alınmalıdır. Bu personel giderleri (personel maa ları ve sı ınakta çalı an öteki insanların emeklerinin kar ılı ı) için de geçerlidir. Bir sı ınaktaki i ler için maa düzeyleri aynı nitelikleri gerektiren ba ka i lerin düzeyinden dü ük olmamalıdır.

Toplamlar yıldan yıla de i me e iliminde olacaktır. Maa de i iklikleri/artı ları, personel düzeyinde yükselme, de i en özel masraflar ve yatırımlar, enerji giderlerinde de i meler vb. de i kenler arasındadır.

Genellikle a a ıdaki temel giderlerle kar ıla ılır

G DERLER M KTAR

YILLIK

Personel giderleri (bkz. bölüm 7)
Kadınlar ve çocuklar için danı manlar
Sı ınakta kalmayanlar için danı manlar

Gece vardiyaları için personel

Muhasebeci

Stajyerler

Ba ımsız yazarlar, danı manlar

Temizlik personeli

Vergi danı manı

Altyapı

Kira

Genel giderler

Enerji giderleri(elektrik, ısıtma, su, vb.)

Bakım (onarım, yenileme, vb.)

Sigorta

Ta ınmazlara yatırım (mobilya, büro donanımı)

Araba/ kamyonet (sigorta, onarım, i letme giderleri)

iletme giderleri

Telefon

Posta

Temizlik

Halkla ili kiler ve farkındalık yaratma

Seyahat giderleri

Ek e itim

Süpervizyon

Uzmanlık yayınları

Büro ve e itim malzemesi

Ev için gerekli malzeme

Çocuklarla ilgili giderler

Çocukların giderleri

Yiyecek giderleri

Toplam

Masraf tahminlerinde bulunmak bu sorumluluk alanının yalnızca bir yönüdür. Mali planlama ve devlet deste ine ili kin tahminler do ru zamanda yapılmalıdır. Bazı fon kaynakları ve bazı gider kategorileri (örne in kampanyalar) bir kaç yıl önceden planlamayı gerektirir.

A a ıdaki genel bir taslaktır:

**GEL R
M KTAR**

YILLIK

Düzenli gelir

Kamu finansmanı (ulusal, bölgesel ve/ya yerel organlar)

Aidatlar

De i ken gelir

Ba ı lar

Sponsorluk

Kadınlar/kamu yetkilileri tarafından ödenen kira

Toplam

7. GÜVENLİK VE KORUMA ÖNLEMLER

Fiziksel saldırıdan kurtulmak için sınınan kadın ve çocukların sevgili veya kocanın/babanın iddetinden korunabilecekleri güvenli bir yere ihtiyaçları vardır. Bazı durumlarda failler, kadın ve çocuklar sınınan kalırken bile onlara yönelik saldırgan ve tehditkâr davranışlarında diretebilir. Sıklıkla kadının eve dönmelerini ister ve bu amacı gerçekleştirmek için çeşitli stratejilere başvurur: rica, yalvarma, çiçek getirme ve bir daha asla saldırıda bulunmayacağına dair söz verme. Bu stratejilerin arzu edilen sonucu doğurmaması genellikle ani iddet patlamalarına yol açar. İddet uygulayan erkeklerden bazıları son derece tehlikelidir; ayrılığı kabul etmekte zorlanır ve ciddi, hayati tehdit içeren iddetle başvururlar.

Tehlikede olanlar sadece sınınan ya da kadınlarla çocuklar değildir; sınınan çalışanları ve başka insanlar da risk altında olabilir. Avusturya'daki Sankt Pölten kadın sınınanında içeri girmeyi başaran bir saldırgan silahını çekip bir polisi öldürmüştü ve sınınanında kalan bir kadınla çocuğunu ayrı ekilde yaralamıştı. Adam bir bomba ihbarı uydurup, bina boşaltılırken arama sırasında içeri girmişti. İsviçre'deki Lucerne sınınanında karısı ve çocukları bulunan bir adam bir gardenparti sırasında çok sayıda kadın ve çocuğu öldürdü, bazılarını ciddi ekilde yaraladı. Avrupa'da pek çok sınınan saldırılarla yüz yüze geldi, buna rağmen ans eseri kayıplar her zaman bu kadar vahim olmadı. Yine de bir kadın sınınanı her zaman tehditlere ve saldırılara karşı hazırlıklı olmalıdır.

Yaşanan olaylar güvenli in bir kadın sınınanının en hayati meselesi olup, gündemden hiç düşürmemesi gereken bir amaç olduğunu göstermektedir. Devlet yetkililerinin bu alanda para kısıtlamasına gitmeye çalışması basiretsizliktir zira aırı vakalarda güvenlik önlemleri ve sistemleri hayat kurtarabilir.

Polis topyekûn kamununun, dolayısıyla sınınanların da, güvenli inini ve korunmasını sağlamakla yükümlüdür. Bu yüzden güvenlik

stratejilerini tasarlarırken ve bir güvenlik planı olu tururken emniyet güçlerini de i in içine katmak önemlidir.

A a ıda güvenlikle ilgili önemli noktaların bir listesi bulunmaktadır.

7.1 TEKN K GÜVENL K ÖNLEMLER

Bir kadın sı ına ında teknik güvenlik önlemleri son derece önemlidir. Gerekli standartlara a a ıdaki önlemlerin yerine getirilmesiyle ula ılır:

*Zorlansa bile açılmayan sa lam kapılar.

*Giri kapıları her zaman kilitli tutulmalı ve binaya giri ler izlenmelidir. deal olarak bir teknolojik gözleme sistemi (kameralar, kapılar için otomatik açma ve kapama cihazları) kurulmalıdır.

*E er binanın birden fazla giri i varsa bu güvenlik açısından tehlike yaratır, bu yüzden sı ına ın yalnızca bir ana giri i olmalıdır.

Dı arıya açılan bütün kapılar zorlamayla açılmamaları için kilitli tutulmalı ve sürgülenmelidir.

*Avlu veya bahçe, kadın ve çocuklar için yararlıdır ama güvenlik açısından risklidir. Avlu veya bahçe de aynı ekilde zorla girmeye kar ı emniyetli olmalıdır ve kimsenin içeri bakması, öteberi fırlatması veya ate etmesi mümkün olmamalıdır. Bu, sı ına ın yüksek duvarlara, korkuluklara, koruyucu çitlere veya alarm sistemine sahip olması gerekti i anlamına gelir.

*Avlu veya bahçe kapısı da güvenli olmalıdır ve sı ınakta çalı anlar özellikle geceleri bu kapıları kilitlemeyi âdet haline getirmelidir.

*Giri katı pencereleri güvenlik riski olu turur. Bu nedenle soka a bakan giri katı odaları ya ama veya çalı ma alanı olarak kullanılmamalıdır.

*Pencereler en azından giri katındakiler veya dı arıdan ula ılabilir olanlar- parmaklıklı olmalıdır.

*Tüm kadın sı ınakları, acil bir durum anında polisin aranabilece i bir alarm sistemiyle donatılmalıdır. Örne in, en yakın polis karakoluna do rudan ba lı bir acil durum hattı olmalıdır ("Polis koruması" için bkz. bölüm 7.2.2).

Güvenlik için ba ta gelen önlemler:

*Sa lam ve güvenli kapılar

*Daima kilitli tutulan kapılar, gözlenen giri bölgesi

*Demir parmaklıklı pencereler

*Polise do rudan ba lı acil durum hattı

Örnek: Viyana'da 2002'de açılan yeni kadın sığınagi, giriş kısmında iki kapılı güvenlik kilidine sahip (ikinci kapı birincisi kapanmadan açılmamaktadır) yeni inşa edilmiş bir binadır. Binanın önündeki sokagın gözlenmesi için bir kaç kamera yerleştirilmiştir. Bahçe yüksek bir duvarla çevrilidir ve alarm sistemiyle emniyete alınmıştır.

7.2 GEÇ C Sİ İNMA EVLER NDE GÜVENL K

Bazı bölgelerdeki sığınaklar çok küçüktür, genellikle tek bir daireden oluşur ve sığınak çalışanları gece gündüz orada kalmazlar. Bu geçici sığınaklar en azından asgari güvenlik şartlarına uymalıdır. Yüksek risk altında olup tehdit uygulayan bir tehdit yeni ayrılmış kadınlar, mümkünse, 24 saat nöbet tutulmayan ve güvenlik önlemleri zayıf bir dairede ayrılanmamalıdır.

7.3 ADI ve YER AÇIKLANMAYAN, GİZLİ ADRESLER

Pek çok sığınak adresi orada yaşayan kadın ve çocukların güvenliğini korumak için gizli tutulur. Sadece sığınak acil durum telefonu kamuya bildirilir. Yardım arayan kadınlara ancak gerçekten sığınak adresleri zaman zaman adres verilir. Bazı durumlarda kadın ve çocuklar önceden kararlı olarak kamuya açık bir yerden alınır ve sığınak götürülür. Ama adres gizli tutulsa da bulunabilir. Özellikle de sığınak bir süredir çalışmıyorsa, dolayısıyla fazladan emniyet önlemlerine ihtiyaç vardır. Küçük şehirlerde sığınak yerini gizli tutmak çoğu zaman imkânsızdır. Bu gibi durumlarda bir saldırı stratejisine geçilmesi önerilir. Herkese sığınak nerede olduğunu bildirilir, adresi açıklanır, polis ve yerel yetkililer güvenlik planlamasına dahil edilir.

Özellikle kırsal alanlarda, bir tehdidin zamanında sezilmesi ve hızlı harekete geçilmesi için mahalle halkını içine katmak çok önemli olabilir. İlgili kurumlar ve çevrede yaşayan insanlara güvenlik planlamasında aktif roller verilmelidir (örneğin sık aralıklarla polis devriyesi, komşuların bilgilendirilmesi, üphe uyandırıcı bir durumda sığınak ya da polisin uyarılmasını istemek gibi).

Her sığınak bulunduğu yere ve elindeki imkânlarla göre ne gibi stratejiler benimseyeceğine karar vermeli ve sonra da kendi

güvenlik planını düzenlemelidir ("Güvenlik Planlaması" için, bkz bölüm 7.2.4). Güvenlik söz konusu oldu unda kurallara ba lı kalmak ve herkesin her zaman güvenlik i lemlerine uydu undan emin olmak esastır.

7.4 POL S KORUMASI - POL S GÜVENL K PLANI

Güvenlikle ilgili hususlarda polisle etkin bir yardımla ma zorunludur. Sı nınak açılmadan önce bir güvenlik planı tasarlanmalı ve sürekli güncelle tirilmelidir.

Gerekli güvenlik önlemleri ve özellikleri

*Sı nınak ciddi bir tehditle kar ı kar ıya kaldı ı zaman polise anında ula abilmek için elektronik bir güvenlik sistemine sahip olmalı (bankalarda kullanıldı ı gibi dü meyle çalı tırılan polis alarm hattı)

*Poliste sı nına ın planı bulunmalı; giri kapılarının ve tesisatın yerlerini bilmeli

*Acil durumlar için bir olasılık (ihtimaliyet) planı olmalı

*Polisle güvenlik meselelerini tartı mak için düzenli görü meler yapılmalı

*Bütün güvenlik planları gibi bu da düzenli aralıklarla de erlendirilip güncelle tirilmeli (yıllık olarak)

7.5 B REYSEL GÜVENL K PLANLARI VE TEHD TLER N DE ERLEND R LMES

Bazı kadın ve çocuklar özellikle yüksek risk altındadır çünkü onlara iddet uygulayan failin çok tehlikeli oldu u bilinmektedir. Failler yukarıdaki örneklerde görüldü ü gibi sadece kendi e lerini de il, sı nındaki ba ka insanları da tehdit edebilir ve tehlikeye atabilir.

Bu nedenle faillerin yarattı ı tehdidin derecesi sı nınakta kalan kadınların her biriyle bireysel olarak de erlendirilmeli ve bir güvenlik planı tasarlanmalıdır:

*Kadının sı nınakta kaldı ı süre için;

*E iyle birlikte ya amaya karar verirse;

*E inden ayrılıp kendi ba ına ya amaya karar verirse.

Sı nınaktaki herkes, özellikle tehlikeli oldu u bilinen faillerden haberdar olmalı ve kimi durumlarda özel güvenlik önlemleri alınaca ını bilmelidir. Alınması gereken en önemli önlemlerden biri, faile a amayaca ı sınırların bulundu unu fark ettirmektir -örne in, e i veya çocuklarıyla bulu ma ve konu ma ümidiyle sı nına ın

önünde veya yakınında beklemesine hoş görü gösterilmeyecektir. Sırtına önündeki sohbetler son derece tehlikeli olabilir ve iddete fırsat verir. Örneğin, Viyana'daki bir sırtınakta eşiyile konu up onu "sakinle tirmeye" çalı mak için ön kapıya giden bir kadın, saldırıya u rayarak a ır yaralanmı tı. Ondand eve dönmesini isteyen adam, reddedilince bıça ını çekip kadına saptlamı tı. Ayrıca sı ınak dı ındaki bir buluma da kadınların hayatını riske atabilir.

2. Bölüm'de açıklandı ı gibi ayrılık ve boşanma sürecinde a ır ve muhtemelen hayatı tehdit edici iddet riski bilhassa yüksektir ve bu dönemlerde güvenlik konularına özel ilgi gösterilmelidir. Pek çok sı ınakta bir failin ne kadar tehlikeli oldu unu saptamak ve aynı zamanda sı ınaktaki kadınlarla bireysel güvenlik planları olu turmak için kontrol listeleri kullanır (bkz. Ek "Güvenlik Planlaması").

7.6 GÜVENLİK PLANLAMASI

Bireysel güvenlik planlarına ek olarak sı ınak için de bir güvenlik planı tasarlamak gereklidir. Bu amaçla iddaki amaçlara hizmet eder:

- *Tehlikeli durumları ortadan kaldırmak için tasarlanmı koruyucu önlemleri tanımlamak
- *Acil bir durum meydana geldi inde anlık çareler bulmak zorunda kalmamak için herkesin tehlikeli durumlarda ne yapması gerekti ini öğrenmesini sağlamak
- *İnsanların tehlikeli durumlara, iddeti ve sonuçlarını önleyecek veya frenleyecek bir yaklaşımla, mümkün oldu u kadar hızlı ve profesyonel bir tepki vermesini mümkün kılmak
- *Tehlikeli durumlar ve iddet eylemleri sonrası ikincil etkilerin, okun ve travmanın üstesinden profesyonelce gelmek ve böylece herkesin olayı ele alıp ders çıkarabilmesini sağlamak.

Güvenli in, sı ınaktaki gündelik yaşamda da hayati bir mesele oldu unun ciddiyetle üzerinde durulmalıdır. Sı ınakta kalan herkese (ve çocuklara) risklerin ne oldu u ve güvenlik standartlarını korumak için neler yapmaları gerekti i anlatılmalıdır (örne in; kapıları asla açık bırakmamak). Güvenlik konuları sı ınaktaki yaşamı düzenleyen kurallar arasında en başta gelmeli, aynı zamanda da sı ınakta ikamet edenlerin toplantılarında tartışılmalıdır.

Güvenlik açısından disiplin çok önemlidir. Güvenlik önlemlerine ve

güvenlik planının ko ullarına herkesin uyması gerekir. Düzenli güvenlik tatbikatı yapmak ve güvenlik planını de erlendirmeyi ve gözden geçirmeyi sürdürmek önemlidir.

7.7 KEND N SAVUNMA

Kendini savunma becerilerini ö renmek bir saldırıyı bertaraf etmenin etkin bir yoludur. Bu becerileri ö renmenin amacı faili yenmek de il, zekâ ve yaratıcılıkla tehlikeyi atlatmak, durumu yatı tırmanın veya durumdan kurtulmanın yolunu bulmaktır. Özel olarak kadınlar için geli tirilmi WenDo gibi kendini savunma teknikleri etkinliklerini kanıtlamı lardır. Hem sı naktta çalı anlar, hem de sı naktta kalan kadınlar bu gibi e itim kurslarına katılma ansına sahip olmalıdır.

7.8 YANGIN ÖNLEME VE D ER GÜVENL K ÖNLEMLER

Sı nıkların öteki güvenlik standartlarına da uymasının önemini belirtmeye gerek yok. Örne in, yangına kar ı gerekli önlemleri almaları zorunludur. Bazı sı nıklar yangınla ba a çıkmak zorunda kalmı ve yangın önleme ve yangınla mücadele tekniklerinin önemini zor yoldan ö renmi tir. Pek çok sı naktta, görelî olarak küçük bir alanda çok sayıda insanın bulunması, yangın çıktı nda felaket riskini artırmaktadır.

Birçok ülkede ciddi yangın yönetmelikleri uygulanmaktadır. Sı nıkların bu yönetmeliklerin farkında olması ve onlara uyması esastır. Sı nıkları finanse eden devlet yetkilileri de etkin yangın önlemleri için gerekli maddî kayna ı sa lamalıdır. Bu, çocukların parma nını sokamayaca ı prizler, oyuncak ve ev e yalarına ili kin güvenlik önlemleri için de aynen geçerlidir.

8. Sİ İNAKTA ORTAK YA AM

Sı nıkların mümkün olan en yüksek verimlilik ve profesyonellik standartlarında hizmet sunması gerekir ve bu yüzden belli bir ölçüde kurumsalla maları zorunludur. Kurumsal yapıların rolleri yadsınamaz, ancak kurumun kurallarının, kurumun adına kuruldu u insanlardan daha önemli hale gelmesi tehlikesi de gözden kaçırılmamalıdır. Kurumsal ilkeler insanların özgürlüklerini ve hayatları üzerindeki denetimlerini ellerinden alacak kadar geni leyebilir. Dolayısıyla sı naktta bireyin, toplulu un ve kurumun

çıkarları arasında hassas bir dengenin korunması için dikkatli olunmalıdır.

Sı inak genel olarak a a ıdaki ilkeleri koruyacak ekilde planlanmalıdır:

*Mümkün olan en yüksek düzeyde, bireysel özgürlük mahremiyet ve insan haklarına saygı

*Verili durumda gerekeni a acak artlar ve kurallar koymama

*Katılım, birlikte karar verme ve danı ma

*Topluluk ve dayanı ma ruhu

*Geçmi olayları ve ikâyetleri de erlendirme

Bir sı inakta ya ayan toplulu un belirleyici özellikleri özerklik, dayanı ma, farklılıklara ve insan haklarına saygıdır. Sı ina ın toplu kimli ini olu turan bu özellikler, sı ina ın iç örgütlenmesi ve özgün niteliklerinin öne çıkmasıyla kamuoyunda bir imgesinin olu masına yol açar.

8.1 Sİ INAK REHBER HAKLAR VE SORUMLULUKLAR

Sı ina a ba vurmak zorunda kalan kadınlarla çocuklar her zaman çok güç artlar altındadır. İlk ihtiyaç duydukları ey kendilerini güvende hissetmek ve çevrelerine alı maktır. Dolayısıyla yeni gelenlere sı inaktaki ya amin yapısını ve ilkelerini açıklamak çok önemlidir.

Sı inak rehberi yazılı ve de i ik dillerde olmalıdır. Sı inak rehberinde sı ina ın ilkeleri, sı inakta kalan kadın ve çocukların hak ve sorumlulukları ve onlara sa lanan hizmetler, kurallar ve sorumluluklar açıklanmalıdır. Sı inak rehberi sadece yasaklar ve yükümlülüklerden ibaret olmamalıdır. Böyle olursa, kadınları önemsemeyen, yurtları ya da bakımevlerini anımsatan tek boyutlu bir belge ortaya çıkar.

Kurallar birlikte ya amanın temelini olu turur ve bu yüzden onlara uyulmalıdır. Aynı zamanda, neden var oldukları ve önemli oldukları bilinirse kurallara uymak çok daha kolayla ır. Bu yüzden kuralların amaçlarını açıklamak gereklidir. Sı inakta kalanlar, kuralları baskı ya da keyfi bir düzenleme olarak de il, birarada huzurla ya amayı sa layacak bir destek olarak algılamalıdır.

Günlük ya amda insanlar kuralları unutma e ilimindedir. Bu yüzden onları tercihen bir olaydan sonra de il de önce-tekranlamak gereklidir. Kadın ve çocuklar ba langıçta her eyi akıllarında tutmakta zorlanabilir, sı ina ın nasıl i ledi ini

ke fetmek ve anlamak için zamana ihtiyaçları vardır.

Güvenlikle ilgili kurallara uymak ölüm kalım meselesi olabilir, bu nedenle sı inakta kalanlara bu kuralların önemi daima hatırlatılmalıdır.

8.1.1 Sı inak Rehberi Kontrol Listesi

Sı inak rehberi u konular hakkında bilgi içermelidir:

- *Sı ina ın yapısı ve ilkeleri
- *Kadın ve çocuklara sa lanan hizmetler
- *Çalı anlar
- *Sı inakta güvenlik
- *Ziyaret kuralları
- *Çocuklarla ilgili sorumluluklar
- *Sı inakta kalanların hakları
- *Katılım alanları (ev meclisi, sı inak konseyi...)
- *Kurallar ve sorumluluklar
- *Anla mazlık ve ikâyetler için irtibata geçilecek ki i
- *Sı inaktan ayrılmak isteyenlere yardımcı öneriler

8.1.2. Kuralları De i tirmek

Sı inak ya amını düzenleyen kurallar ba layıcı olmalı ama de i tirilemez olmamalıdır, bu nedenle onları uygulanabilirlik derecelerine göre sürekli gözden geçirmek önemlidir. Sı inakta kalanların kuralların belirlenmesinde ve onaylanmasında rolü olmalıdır (örn. sı inak kurulunda). Ancak mutlaka uyulması gereken kuralları sı inak çalı anları belirlemelidir (güvenlikle ilgili düzenlemeler gibi).

Sı inakta kalanlar için hangi kuralların de i tirilip hangilerinin de i tirilemeyece i açık ve anla ılır olmalıdır. Bir sı ina ın i leyi ilkeleri kurumun tüzel kimli inin olmazsa olmaz parçasıdır ve iste e ba lı olarak de i tirilemez. Bunun da dikkatlice açıklanması gerekir.

8.1.3 Seçme Özgürlü ü Hakkı

Sı inakta kalanların ya amlarıyla ilgili olarak, kendi kaderini tayin hakkına özel bir vurgu yapılmalıdır. Uygulamada bu, sı inakta kalanların sı ina ı herhangi bir zamanda terk etme ve isterlerse iddet uygulayan e lerine geri dönme hakkı oldu u anlamına gelir. Her halükârda, sı ina a barınak ve destek için her zaman geri

dönebilirler. Ço u durumda kadınlar, iddet içeren ili kileriyle ilgili bir çözüm bulmakta ihtiyaç duyacakları becerileri kazanmı ve güçlenmi olarak sı inaktan ayrılırlar.

8.1.4. Adil Muamele - Duru ma

Bir sı inakta verilmesi en zor kararlardan biri, kurallara ve sözle melere uymayan bir kadının sı inaktan zamanından önce atılıp atılmayaca ıdır. Pek çok kadının kalacak ba ka yeri yoktur, bu da sı inakta çalı anların onu dı arı atmasını çok zor hale getirir. Bunun yanında sonuçların acısını çekecek çocuklar da vardır. Fakat öte yandan bu karar alınmadı ı takdirde öteki kadın ve çocukların zarar görme ihtimali vardır.

Dikkate alınması gereken temel unsurlardan biri, hangi suçların sı inaktan çıkarılmayı gerektirecek kadar a ır oldu udur. Sonuçlarının nereye varaca ının meçhul olmasından dolayı bu tür bir yaptırıma nadiren ba vurmali ve kuralları çi nemenin ba ka sonuçları olmalıdır. Akılda tutmalıyız ki kurallar ortak ya am için rehber niteli i ta imaktadır ama hiç bir zaman çi nenmemeleri gerekti inde ısrar etmek gerçekçilikten uzak olacaktır.

Sı inak rehberlerinde ilkeler sıklıkla tanımlanır ama onlara uyulmaması durumundaki kural ve yaptırımlar belirtilmez. Bu nedenle kurallara kar ı gelenlerle yapıcı bir ekilde u ra acak olmazsa olmaz yaptırımların belirlenmesi önemlidir. Ancak bu gibi durumlarda söz konusu kadınların hakları tanınmalı ve korunmalıdır.

Örnek: Belirttiğimiz gibi bir kadini siginaktan atmak en uç kararlardan biridir. Viyana'daki evsiz kadınlar için bir siginak ekibi, bir gözetmenin de yardimiyla, bu konuyu çözmek için adil bir yöntem ve "sorgulama" modeli geliştirmeyi denediler.

Bu yöntem a a ıdaki sorular çerçevesinde düzenlenebilir:

*Cezalandırılması gereken suç neydi?

**"Davacı" rolünü üstlenen kim? (ba ka bir deyi le, kurallara itaati ve i lenen suçları rapor etmekten sorumlu olan kim?)

*Bu "ilk kez i lenen bir suç" mu, yoksa daha önce de böyle bir ey olmu mu? Olmu sa, nasıl davranılmı ?

*Soru turma hangi kurumda yapılacak? Kim sorumlu?

*Bu kurumda kim yetkili?

*Suç ne zaman irdelenecek?

*Sı ınak kurallarını açıklayıcı savları kim sunacak?
*Söz konusu kadın nasıl temsil edilecek, duru mada bulunma hakkı var mı?
*Söz konusu kadını kim “savunacak” danı manı mı, ba ka bir sı ınak çalı anı mı? (Birinın kadının tarafını tutması ve sı ına ın kurallarına “ihane” ediyor gibi görölmeden kadını savundu unun kabul edilmesi çok önemlidir.)
*Sı ınakta kalanların temsilcileri hazır bulunacak mı?
*Duru ma nasıl yürütölmeli?
*Ula ılabilecek en iyi sonuç ne? Seçenekler neler?
*Son kararı kim verecek?
*Bu karar ne zaman ve kimin tarafından uygulanacak?
*Bu karar sı ınakta kalanlara ve kadına nasıl ve kim tarafından açıklanacak?
Sı ınakta kalanların anlayabilece i adil bir duru ma sı ına a güven duygusunu güçlendirir ve bunun sürmesini sa lar. Anla ılabılır usuller sı ınak çalı anları tarafından alınan kararların keyfi gözükmesini engeller. Bu, sı ınak çalı anları ile sı ınakta kalanlar arasındaki güç dengesizliklerini azaltma yollarından biridir.

8.2. KATILIM B Ç MLER

Sı ınakta ya ayan kadınlar, sı ına ın örgütlenmesine ve yönetimine katılmalıdır. Kendi kendine yetme ilkesini destekleyen bu yakla ım, kadınların katılımını gerektirir ve kadınların güçlenmesi ve öz güvenlerini yeniden kazanmaları sürecinde önemli bir unsurdur. Sı ınakta kendilerine bir dam arayan ço u kadın ve çocuk a ır iddet ve istismara u ramı tır. Bazıları, yıllarca sevgilileri veya kocaları tarafından dayatılan yalıtılmı lık içinde ya amı tır. Bazılarının öz güveni sistemli bir ekilde a ınmı tır. iddetten arınma, dayanı ma, katılım ve demokratik yapılar üzerine kurulan sı ınaktaki ya am bu kadınların terk ettikleri iddet içeren ili kiye alternatif bir ya am biçimi olu turur. Bu bölüm bir kadın sı ına ında katılım ve demokratik yapıların uygulanabilmesi için bazı yollar önermektedir.

8.2.1. Sı ınak Meclisi

Pek çok sı ınakta katılım ve ortakla a karar vermede en önemli forum Sı ınak Meclisi'dir. Alı ılagelen, Sı ınak Meclisi'nin en az haftada bir kez, sı ınakta kalanların tamamımın kaygı ve dü üncelerini dile getirebilmeleri için toplanmasıdır.

Sı inak Meclisi'nin amacı u ekilde tanımlanabilir: "Sı inak Meclisi, sı ina ın demokratik i leyi inin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Sı inak Meclisi'ne, sı inakta kalanların ba kalarıyla uyum içinde ya amayı ö renme, ba kalarının çıkarlarının da farkında olarak kendi çıkarlarını savunma, kabul edilebilecek ve edilemeyecek talepleri ayırt etmelerinde yardımcı olacak toplumsal becerilerini geli tirebilecekleri önemli bir imkân olarak bakılmalıdır" (BMFSJ 2000, sayı 191.2,31).

Sı inak Meclisi düzenli bir ekilde toplanırken a a ıdaki uyarıları göz önüne almak faydalı olabilir:

*Sı inakta kalanların tamamı katılmalıdır.

*Oturumu planlamak için gündem önceden belirlenmelidir.

*Bütün kadınların gündeme madde ekleme hakkı olmalıdır ve bunun için yüreklendirilmelidirler.

*Meclisin gündemi sı inak kurallarının ortaya konulması veya de i tirilmesi, sı inak temsilcilerinin seçilmesi, toplu faaliyetlerin planlanması veya özel konuların tartı lması gibi meseleleri içerebilir (dı arıdan gelen uzmanlar da toplantıya katılabilir).

*Meclisi iki ki inin kolayla tırması önerilir. Uygulanması mümkün bir model, kolayla tırıcı olarak sı inakta kalan bir kadınla bir sı inak çalı anının birlikte görev almasıdır.

*Sı inak Meclisi'nin hangi haklarının ve nasıl bir gücünün oldu unu tanımlamak önemlidir (sı inak kurallarının sunulması, de i tirilmesi vb.)

*Sı inak Meclisi'nce varılan her karar yazıya dökülüp bir duyuru panosuna asılmalı veya ba ka bir ekilde herkese iletilmelidir.

8.2.2 Çocukların Meclisleri

Sı inakta ya ayan çocukların da kendileri için önemli olan meseleleri tartı ablecekleri meclisleri olmalıdır. Bunun yanında gençler de genelde kendi meclisleri olsun ister. Çocuk meclisi genellikle bir çocuk bakımı çalı anınca kolayla tırılır. Gençler söz konusu oldu unda ise bu örgütlenmenin kendileri tarafından yapılması beklenir.

8.2.3. Örgütlenme toplantıları

Bir kadın sı ina ında örgütlenmeyle ilgili pek çok meseleyle u ra ılması gerekir. Pek çok sı inakta ev hayatının ortakla a yürütülmesinde kadınlar faal rol oynar. Bu, çe itli görevlerin da ıtılmasıyla ilgili olarak ayrıntılı bir planlama gerektirir. Ancak, bu

gibi tartı maları Sı ınak Meclisi'ne ta ıyarak gündemi i gal etmek do ru olmaz.

Sı ınak Kurulu

Sı ınakta kalanların kaygılarını ve isteklerini sı ınakta çalı anların ve yönetim kurulu üyelerinin önünde dile getirebilmeleri önemlidir. Sı ınak Kurulu bunun için bir olanak sa lar. Kurul düzenli aralıklarla toplanmalı ve toplantıda sı ınakta kalanların temsilcileri, çalı anlar ve yöneticiler hazır bulunmalıdır.

Sı ınakta kalanlara temsilcilerini seçerken yardımcı olunmalıdır (Sı ınak Meclisi seçim i lemi için uygun bir forumdur).

Sı ınak Kurulu kadınların güçlenmesinde çok önemli bir rol oynar. Kurul, sı ınaktaki kadınların karar verme sürecine katılımını sa lar ve sı ınakta kalanlar arasında baskıcı davranı larda bulunanların oransız bir etki yaratmalarını önler.

8.2.5. Çatı ma Çözümleme Ekibi

Sı ınakta dar alanları payla manın getirdi i rahatsızlıklar olabilir. Bu ise en kısa zamanda yatı tırılması gereken çatı malara yol açar. Bu nedenle sı ınak çalı anlarından bazıları arabulma ve çatı ma çözümlene konusunda e itilmi olmalıdır. Böylece bir çatı ma çözümlenmesi ekibi olu turabilirler. Bu ekibin becerilerini ve tecrübelerini sı ınaktakilerle payla ması ayrıca önerilir.

8.2.6. Katılımın Önündeki Engeller

Sı ınakta ya ayan kadın ve çocuklar özellikle yeni geldiklerinde gruba katılmakta gönülsüz olabilirler. Zamana ihtiyaçları vardır. Sı ınak çalı anları yeni gelenleri planlamaya ve sı ına ın i leyi ine katılmaya özendirmelidir. Sı ınaktakilerin birbiriyle kayna masını sa lamak için özel çaba göstermek gerekir. Tartı ma yeni savların ileri sürülmesi, karar verme, çıkar çatı maları ve öteki çatı malarla u ra ma süreçlerine katılımı olan herkes için de erli bir ö renme serüvenidir.

Bütün kararları sı ınak çalı anlarının alması zaman kazandırıcı olsa da, sı ınakta kalanlar bu durumda çok geçmeden hem kendilerinin, hem de sı ınaktaki toplulu un kendi hayatları hakkında karar vermek için güçlendirilmek yerine "yönetildikleri" duygusuna kapılacaklardır. Yukarıdan a a ıya karar vermenin bir

sakıncası da çocuk yerine konulan insanların, özgür iradeli yeti kinler gibi davranacak yerde, çocukla ıp direni e geçtikleri ya da edilginle tikleridir.

8.3. Sı İNAKTA ORTAKLA A YA AMIN ÖTEK YÖNLER

Haklarının ve sorumluluklarının üzerinde ve ötesinde, sı ınaktaki kadın ve çocukların ortak ya amlarını ekillendiren ba ka unsurlar da vardır. iddetin olmadı ı bir ortam ve iktidarın e it payla ımı önemli hedeflerdir fakat gerçekte tirilmeleri her zaman kolay olmayabilir. Geri bildirim sa lama, de erlendirme toplantılarına katılma ve toplumsal de i imde rol alma gibi olanakların gösterdi i gibi kadınlar sı ınaktaki ya am içinde faal bir rol oynar. Çe itlilik ve dayanı ma, mümkün oldu u kadar geni eilde kullanılması gereken olanaklar sunar.

8.3.1 iddeti Önlemek

Sı ınakların temel ilkesi iddetin hiç bir türüne izin vermemektir. Sı ınaklarda sık sık rastlandı ı gibi çok sayıda insan bir çatı altında, sıkı ık ko ullarda ya arsa, çatı malar ve duygusal patlamalar kaçınılmazdır. Çocuklar, gençler ve kadınlar arasında veya çocuklara yönelik psikolojik ve fiziksel iddet sı ınakta bile ba gösterebilir.

Bu gibi olaylarda iddetle ba etmekte yapıcı bir yakla ıma sahip olmak sı ınaktaki ya amın önceliklerindedir. iddete izin verilmeyece i kuralını ilan etmek yeterli de ildir. iddetin olmadı ı bir ortamda ya amak için herkesin etkin bir eilde katkıda bulunması gerekir. iddete yol açacak olası bir çatı mayı sezmek, önlemeye çalı mak ve çatı maları ele alırken yapıcı bir tutum taşınmak iddeti görece azaltan yakla ımlardır. Bunun bir yönü kadın ve çocukların iddet kar ısında kar ı koymayı ö renme ihtiyacıdır.

Çocuklar ve gençlerin de sı ına ın iddete ho görü gösterilmeyen bir yer oldu unu ö renmesi gerekir. Dolayısıyla, iddet içermeyen bir e itim konusunda annelerle birlikte çalı malıdır.

8.3.2 Güç Dengesi

E itli i sa lama yolundaki tüm iyi niyetlere ra men, sı ınaklarda bile güç e it olarak da ılmamı tır. Sı ınak çalı anları sı ınaktaki kadınlardan daha güçlüyken, çocuklar da yeti kinlere göre daha zayıf bir konumdadır. Söz konusu ülkenin dilini konu abilen

kadınlar konu amayanlardan daha üstün durumdadır, vb. Sı inaktaki bütün bu e itsizlikleri ortadan kaldırmak imkânsızdır. Bu nedenle güç dengesinin etkin bir ekilde nasıl ele alınacağı konusu daha da önem kazanır.

Amaçlar unlar olmalıdır:

*Güç dengesizlikleri hakkında farkındalık yaratmak ve onlardan söz etmek

*Mümkün olan durumlarda bu e itsizlikleri dengelemek (örne in, i e karı ma ve sı inaktakilerin haklarını koruma yoluyla)

*Farklılık ve çe itlili i bir eksiklikten ziyade bir güç kayna ı olarak görmek (örne in bir kadının yerel dili konu amadı ını belirtmek yerine onun falanca dili belki bir ba kasını da - konu tu unu belirtmek)

*Gücün istismara sebep olmasını engelleme amacı üzerinde sürekli çalı mak.

*Yukarıda ana hatlarıyla belirtildi i gibi katılım ve demokratik yapıların i leyi i, gücün e itsiz da ılımının ve istismarının azaltılması ve iddetin engellenmesi için önemli yakla ımlardır.

8.3.3. Öneriler ve ikâyetler

Bir sı ina ın demokratik ve profesyonel örgütlenme özelliklerinden biri, sı inakta sunulan hizmetlerden faydalanan kadınlardan geri bildirim istenmesidir. Amaç, içeriden bir de erlendirme yapmak ve böylece standartları yükseltmektir (*bkz. bölüm 11*). Tepkiler sı inaktaki ya amın hem olumsuz, hem de olumlu yönlerini kapsamalıdır.

Geri bildirim toplamak için pek çok yöntem vardır. Bunlardan bir tanesi sı inaktan ayrılacak olan kadınların dolduracağı bir anket formudur. Ba ka bir yöntem, öneri ve ikâyetler için bir "mektup kutusu"dur. Geri bildirim isimsiz olmalıdır: sı inakta kalanlar çalı anların yardımına muhtaç durumdadır, bu nedenle ki isel ele tiri sorun yaratabilir.

Ayrıca sı inakta kalan birinin haklarının ihlal edildi ini dü ündü ü zaman ikâyetlerini bildirebilece i bir ki i veya kurum olmalıdır. Bu ki i yönetim kurulundan biri olabilir. Bundan ba ka, ikâyetlerin sı ina ın dı ndaki bir kuruma, örne in sı inakta kalanlar için soru turma görevini yerine getirebilecek ve çatı ma durumunda arabuluculuk yapabilecek Ulusal Sı inak A ı'na veya ba ka ba ımsız bir kuruma götürülebilmesi imkânı olmalıdır (birçok

demokratik ülkede ikâyetlerin bildirilmesi için vatandaş haklarını savunan bürolar vardır).

Sıınak bunu nasıl örgütlerse örgütlesin, temel fikir sıınakta kalanların ikâyetlerini nereye bildirebilece i hakkında bilgilendirilmesidir (örneğin, bu açıklamalar Sıınak Rehberi'nde yer alabilir). Sıınak çalı anları kendilerini a ırı derecede i lerine adamı olup ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalı ırlar. Yine de hata yapabilir ve i ler sıkı tı ı zaman kimilerinin sorunlarını fark etmeyebilirler. ikâyette bulunma hakkı demokratik toplumlardaki temel bir yurttaşlık hakkı olarak ciddiye alınmalıdır.

8.3.4. Dı De erlendirmelere Katılım

Düzenli dı de erlendirmeler sıınaklardaki hizmet niteli ini gözlemlenme ve geli tirme konusunda önemli rol oynar. Bu hizmetlerden faydalanan kadın ve çocuklar da bu türden de erlendirmelerde yer almalıdır. (Bu konuda daha fazla bilgi için bkz. bölüm 1)

8.3.5. Sosyal De i ime Katılım

Sıınakta kalan kadınlar sadece sıınak içi süreçlere ve ortak ya amin yapılarının ekillendirilmesine dâhil olmakla kalmamalı, buna ilaveten dı arıdaki faaliyetlere, halkla ili kilere ve farkındalık yaratma eylemlerine de katılmaları için onlara fırsat verilmelidir.

Tabii ki kimse katılması için mecbur bırakılmamalı ve kadınların güvenli inin ve kimlik bilgilerinin korunması öncelikli olmalıdır. Di er yandan, kadınlar toplumsal farkındalık sahibi etkin bireyler olarak görülmeli, ilgi ve çıkarlarıyla ilgili faaliyetlere dahil olmaları için özendirilmelidir.

Örnekler:

*Sıınakta kalanlar 8 Mart Dünya Kadınlar Gün'ünün ve Kasım 25'ten Aralık 10'a kadar süren “ iddete Kar ı 16 Gün” kampanyasının hazırlıklarına katılırlar.

*Politikacılarla yapılan toplantılarda sıınakta kalanlar sıınak çalı anlarına e lik eder.

*Sıınak Meclislerinde kadınların yoksullu u gibi konular tartışılır.

8.3.6. Çe itlilik

Sıınakların savundu u de erler bütün kadın ve çocuklara kar ı

saygı ve hoş görüyü ve çeşitliliğin kabulünü içerir. Pek çok sınıfta farklı uluslardan, dinlerden, kültürel ve etnik kökenlerden kadınlar bir arada yaşar. Bu çeşitlilik gerçeği yansıtır ve bir zenginlik teşkil eder.

Ne var ki, bu gibi farklılıklar çatışma, tecrit ve ayrımcılık gibi olumsuz tepkileri tetikleyebilir. Toplumun genelinde görülen ırkçı, cinsiyetçi, yabancılar ve eşcinsellere düşman eğilimler sınıfta yaşama da yansır. Bu gibi eğilimlere de inmek ve onları değiştirmek sınıfa önemli işlevlerinden biridir.

Sınıfta kültür ve dil konusundaki çeşitliliği benimsetmek için aşağıdaki öneriler faydalı olabilir:

*Sınıfta çalışanları değişik kültürel kökenlerden seçilebilir:

sınıfta kalanlar kendilerini ana dilleriyle daha rahat ifade edebileceklerinden onlara açılmakta zorluk çekmez.

*Göçmen ve azınlık kadınları sınıfta temsilciliğine seçilmek gibi katılımcı faaliyetler için özel olarak cesaretlendirilmelidir

*Sınıfta çalışanlarının eğitimi: değişik kültürlerden kadınlar sınıfta çalışanlarına kendi kültürlerini tanıtmaya davet edilebilir.

*Farklı din ve kültürlerin bayramlarını kutlamak: sınıfta kalanlar Ortodoks Noel'ini, yeni yılı, Müslüman ve Musevi bayramlarını birlikte kutlayabilir

*Belirli bir kültürel özelliği merkezine alan ortak faaliyetler: kırsal alanlardan kadınlar veya örneğin Roman veya Hintli kadınlar ev meclisinde kültürleri hakkında konuşabilir veya geleneksel bir yemek pişirebilir...

8.3.7. Dayanışma

Sınıftaki yaşama temel hedeflerinden biri de dayanışmanın desteklenmesidir. Ortak faaliyetler planlamak, karlı destekte bulunmak ve kadınların başarılarından geçenlerle ilgili sohbet etmek dayanışma duygusunu güçlendirmenin yollarından sadece bazılarıdır.

Uzunca bir süredir sınıfta kalmı olan kadınlar yeni gelenler için rol modeli olurlur. Bu kadınlar ortama alışmamış yeni gelen kadınlara akıl hocaları olarak bulunabilir ve yardımcı olabilirler. Sınıfta kalmı bazı kadınlar gönüllü veya sınıfta çalışanı olarak geri döner. Bunlar güçlenme sürecinde çok önemli unsurlardır.

9. HALKLA İLİŞKİLER VE FARKINDALIĞI ARTIRMA

Halkla ilişkiler ve farkındalığı artırmanın amacı, halk arasında ve medyada kadınsız inançları ve kadına karşı erkek iktidarının algılanma sürecini bastırmak ve etkilemektir. Halkla ilişkiler ihmal edilmemesi gereken bir konudur! Kadın aktivistler ve sızınanlarda çalışmaları bu konuya erişmezse, kadınsız inançları kimin umurunda olur? Kadınlara karşı erkek iktidari pek çok ülkede hâlâ tabudur. Halkın ilgisi yok gibidir. Tekil temaslar ve soyutlanmış destekçiler bir sızınanın inisiyatifi devamını sağlayamazlar. Sızınanlar çalışmaları halkla ilişkilerde başarılı olmak için destek almasına ihtiyaç duyar.

9.1. KADIN SIZINANLARI HAKKINDA BİLGİ SAĞLAMAK

Bir kadınsızınan kurarken, böyle bir sızınanın bile bir çeşit reklama ihtiyaç duymadığını akılda tutmak gerekir. Bir kadınsızınandaki çalışmaları hakkında bilgi sağlamak için bir kaç neden vardır. Bunlar:

*Bir kadınsızınanın varlığını halkın bilmesini sağlamak

*Böyle bir örgütlenmenin önemini ve faydalarını vurgulamak

*Yerel çevrede olumlu bir imge yaratmak

*Politik ve toplumsal çevrede güven oluşturmak

*Önemli ahısları ve halkı sızınanın kaygı ve hedeflerini desteklemeye ikna etmek

*Politik lobicilik ve mali destek amacıyla dayanışmaları oluşturmak

Kapsamlı bir bilgilendirme politikası geliştirirken ve iletişimi geliştirirken mutlaka hesaba katılması gereken beş nokta vardır. Birincisi tüzel bir kişilik geliştirmede belirleyicidir:

*Biz kimiz?

*Hedef gruplar kimler?

*Hangi yöntemlerle parasal olanaklarımızı en iyi şekilde artırabiliriz?

Ve son iki soru içerikle doğrudan doğruya ilgilidir:

*Sunduğumuz hizmetleri nasıl tanımlıyoruz? Veya sızınan/ bizim sızınamız nedir ve ne DEĞERLER?

*Sızınamız hakkında bilgi vermenin güvenlik ve gizlilik açısından nasıl bir sakıncası olabilir?

9.1.1 İletişim Kimin Tarafından Gönderiliyor?

Her şeyden önce iletişimi kimin gönderdiği açık olmalıdır. Sızınan nedir, ne gibi hizmetler sunabilir? Sızınan çalışmalarının ve sorumlu

kadınların kadın sınına ı hakkındaki fikirleri nelerdir? Bu sorular tüzeli bir ki ilik geli tirmede yardımcı olmalıdır. Sınınak çalı anlarının halkla ili kiler faaliyetlerinin amaçları ve içerikleri hakkında hemfikir olması önemlidir. Olumlu bir öz-imege (“Biz sınınak çalı anları yaptımı z i ten gurur duyuyoruz”) ve çözüm-odaklı (‘sorun-odaklı’ya kar ı) yakla ım, ba arılı halka ili kilerin olmazsa olmazlarıdır.

9.1.2 Hedef Gruplar

Edindi imiz bilgiye göre ideal olarak, kadın sınınaklarının kime hitap etmek istedi ini bilinçli olarak dü ünmekte yarar vardır.

İletimizin alıcısı kimdir? Bu, hem içerikleri hem de yöntemleri kayda de er ekilde etkileyecektir. Kadın sınına ının içindeki ve dı ındaki ilgili hedef gruplara odaklanması önerilir.

Çileti im ve bilgi akı ı sınınak çalı anlarına, yönetim kuruluna, dernek ve üyelerine, sınınakta kalan kadınlara ve öteki kadın sınınaklarında veya kadın destek hizmetlerinde çalı an meslekta lara yöneliktir. Çileti im ve bilgi akı ı bütün çalı ma alanlarını, yayınları ve ara tırmaları ve geli kin e itimin desteklenmesini kapsayan güncel bilgi malzemesini kapsamalıdır. Çileti imin odak noktası düzenli toplantılardır. Sınınak çalı anlarının haftalık ekip toplantıları, sınınakta kalan kadınların ise düzenli ev toplantıları vardır. Yönetim kurulu senede iki veya üç kez bilgilendirilir. Farklı kadın sınınaklarının çalı anları deneyimlerini payla mak ve gündelik sınınak çalı masının ötesine geçen kampanyaları veya giri imleri tartı mak için bulu acak veya e itim seminerlerine katılacaklardır.

Dı arıya yönelik halkla ili kiler üç temel grubu hedef almalıdır: birinci olarak uzmanlar ve uzman grupları, örne in belirli federasyonlardan, kurumlardan, politik partilerden, parlamentodan ya da parlamento üyelerinden ve danı ma kurullarından; ikinci olarak toplumdan ve i dünyasından destekçiler, örne in erkek iddetinin kurbanları/sa kalanları, öldürülen kurbanların akrabaları, destekçiler, sponsorlar, katkıda bulunanlar; üçüncü olarak haberciler, editörler, okuyucular veya radyo dinleyicileri gibi medya temsilcileri ve tüketicileri.

Sadece hedef grupların de il, aynı zamanda belirlenen konuların etrafında örülecek çekirdek iletilerin de bir listesini yapmak iyi bir fikir olabilir. Bütün grupların ve olası iletilerin bir listesini yaptıktan sonra aynı ileti im araçlarının pek çok grup için yararlı oldu u

fikrine varabiliriz, ama yine de bu karar bilinçli bir sürecin ürünüyse daha iyi sonuçlar alma ihtimalimiz daha yüksektir.

Bu gibi ele tirmelere bir kaç örnek verirsek:

Hedef Grup

iddet içeren ili ki ya ayan kadınlar

Çekirdek İleti

“Sizi desteklemek için buradayız”,
“Güvenlik içinde ya amak sizin de hakkınız”

Öteki kurumlar

(örne in Çocuk Esirgeme)

“Sı ınaklar dayak yiyen kadın ve çocukların güvenli ini sa lar”

Potansiyel ba ı ı çılar

“Dayak yiyen kadın ve çocuklar için güvenli bir çevre sa layabilmek ve onları güçlendirmek için deste inize ihtiyacımız var”

9.1.3 Yöntemler

Sı ınakların insan ve mali kaynaklarının sınırlı oldu undan hareketle, olabildi ince çok insana ula mak için halkla ili kiler yöntemlerinin belirlenmesi çok önemlidir. Fakat bunu yapmazdan önce iletimizi ulusal, bölgesel, ya da yerel izleyicilerden hangisine ula tırmak istedi imize karar vermeliyiz.

Bu karar verildikten sonra verili co rafi alanı kapsayabilecek de i ik basın-yayın türleri ve bu türlerin etkinlik dereceleri ve maliyetleri üzerinde bir beyin fırtınası yapmak faydalıdır. Örnek vermek gerekirse, radyo ve televizyonu kapsayan elektronik medya geni bir insan kitlesine ula ır ve hedef grup o bilgiyi, özellikle aramıyor olsa da alır. Aynı zamanda bu, en yüksek üretim maliyetine sahiptir; ayrıca elektronik medyada yayın süresi satın almak da genelde pahalıdır. Dolayısıyla, sı ınak e er bu seçenekte karar kılarlsa, para toplama faaliyetine, payla ılabilecek kaynaklara (örne in ba ka bir yerde üretilmi video spotları kolayca uyarlanabilir), ve televizyon ve radyo istasyonlarından mümkün oldu unca yardım sa lamaya çalı malıdır. Ba ka bir seçenek

medyada bedava gösterimi (bu konuda, bkz. Bölüm 9.3 kampanyalar ve özel durumlardaki öteki faaliyetler) hedeflemektir. Bu oldukça etkin bir yöntem olabilir. Ama daha önce yapılmadıysa, etkisi ba ı ekindeki veya satın alınmı yayın süresinden daha belirsiz olabilir.

Daha faydalı olabilecek bir yol açık fikirli ve eviçi iddet sorunuyla ilgilenen gazeteciler bulmaya çalı maktır. Bu gazetecilerle konu mak için vakit ayırıp eviçi iddetin ba lamını ve özellikle de sonuçlarını anlatmak önemlidir. Bütün basın organlarını haberdar etmek her zaman gerekli de ildir. Bunun yerine “güvenilir” gazetecilere bilgi sa lamak ve onlarla kendi basın-yayın organlarında eviçi iddeti nasıl i leyeceklerini tartı mak gerekir. Tartı lması gereken önemli bir mesele de iddet kurbanlarıyla nasıl söyle i yapılaca ıdır. Medyanın çalı ma ilkelerine göre bazı durumlarda kurbanın kendisiyle konu mak önemli olabilir. Gazetecileri duyarlı hale getirmek iki tarafın da ihtiyaçlarını kar ılamak için en faydalı yakla ımdır. Ve gazetecileri bireysel olarak e itmek, bütün bir meslek grubunu e itmeye çalı maktan daha gerçekçi ve faydalıdır!

Ancak çok etkin olan ba ka yöntemler de vardır ve bazen farklı sakıncaları olan iki ekonomik yöntemi birle tirmek harikalar yaratabilir. Buna örnek olarak kitapçık ve internet web siteleri verilebilir. Kitapçıklar çok ucuza mal edilebilir (ayrıca sayfanın bir kısmı ba ı çı listesine ayrılabilir; basımevlerinden yardım da alınabilir). Ancak çok miktarda üretilebilmeleri için küçük hacimli olmak zorundadırlar. İnternet giderek daha çok sayıda kadın tarafından kullanılmaktadır. Tek ba ına internet daha çok destekçilere hitap eder (bilgiye ula abilmek için bizzat aramak zorundasınızdır). Fakat e er kitapçık sı ına a ili kin sınırsız bilginin aktarılabilce i web sitesinin adresini belirtirse, iki ekonomik yöntemi ba ıyla birle tirmi iz oluruz. Bir internet web sitesini i letmek söz konusu oldu undaysa unu bilmek yararlı olabilir: Özellikle yeni kurulmu irketler sürekli referans olarak daha sonraki mü terilerine göstermek için bedava veya çok az para kar ılı ında mü teriler ararlar. E er sı ına ın bir web sitesi yaratmak için güvenebilece i bir çalı anı veya aktivisti yoksa böyle bir irketten yararlanabilirsiniz.

Halkla ili kilerde kullanılacak yöntem ve malzemededen örnekler:

*Otobüsler, taksiler ve toplu ta ıma araçları için pullama

- *Okullar, hastaneler, doktorlar, avukatlar, sosyal hizmetler, danışmanlık merkezleri için posterler
- *Bilgilendirici malzeme, el ilanları, kitapçıklar, dosyalar
- *Web sitesi
- *Düzenli bir bülten
- *Basın haberleri ve gazete köşe yazıları
- *Panellere, uzman toplantılarına, konferanslara veya siyasi konferanslara katılmak
- *Para toplama partileri, kamuya açık sergiler ve yürüyüşler düzenlemek
- *Siyasi partilerin, yerel derneklerin ve sosyal örgütlerin davetlerini kabul etmek
- *Radyo, televizyon ve gazete röportajları
- *Politikacılarla ve öteki karar mercileriyle işbirliği
- *Topluma seslenme (kurbanlar ve yakınlarının kamuya açık konuşmaları yapmasına imkân tanınması)

9.1.4 Tanımlar (nedir, ne DEĞİLDIR)

Elinizdeki kılavuzun hedefi sınırlanmışlarla ilgili belli standartları sağlamaktır. Ancak bazı ülkeler sınırlanmış diye tanımlanabilecek hizmetlere sahip değildir, bu yüzden bu ülkelerdeki hedef grubumuzun üyeleri adeta hayalidir ve bazen basın aracılığıyla veya yurtdışındaki doğrudan ya da dolaylı deneyimlerin aktarılması sayesinde haberdar olunmuştur. Tayfın öbür ucunda yoğun faaliyet içinde ve bazı durumlarda oldukça farklılaşmış hizmetler sunan ülkeler vardır.

Her iki durumda da hizmetlerimizi verili bir hedef gruba tanıtmayı planlarken “bizim” ve “onların” hizmetlerinin ortak bir tanımına sahip olunamayabileneğini hesaba katmak çok önemlidir. Bunu akılda tutarak, bir sınırağına NE OLDUĞU ve ne yapabileceğini ve ayrıca NE OLMADIĞI hakkında bilgi aktarmayı faydalı buluyoruz. Bu bilgiyi kapsamı sınırlı bir faaliyet alanı içinde sunacaksanız, sınırlanmış çalışanlarının ve gönüllülerin deneyimlerinden yararlanın ve sınırlanmış kalabilecek kadınlar, diğer hizmet sağlayıcılar ve potansiyel başarılar için geçmişte kafa karıştıran bölgesel kabul sınırları, azami kalıpsüresi ve “sınırlanmış aileleri parçalar” türünden mitleri kapsayacak şekilde açıklamalarda bulunun.

9.1.5 Engeller- Hangi Bilgiyi VERMEMELİ

Aşağıdaki sonuçlar yalnızca gerçek olaylardan elde edilmiştir. Bir

kitapçık, hatta resmi bir mektup elimizden çıktıktan sonra nerelere kadar ulaşılabileceğini bilemeyiz. Sadece sınırlanmış bir dolaşım alanı bir yazı bile olsa, bilgilendirici malzemenin kendine özgü bir hayatı vardır. Bunu akıldan çıkarmayarak, her gizli adres hizmetin önemli bir özelliği ise evin adresi veya fotoğrafını, antetli kâğıtlar dahil, bilgilendirici malzemenin hiç bir yerinde kullanmamak çok önemlidir. Sınırlanmış çalışanlarının kimliklerini açıklamamak başka bir güvenlik meselesini oluşturur; dolayısıyla, yıllık raporda sınırlanmış çalışanlarının fotoğraflarını otomatik olarak yayınlamadan önce birbirinize danışın. Finansman için görüşünüz insanlarla sınırlanmışınızı saklamak istediğiniz insanların hiç bir ortak noktası olmayacağını farz etmek gerçekçi değildir. Başarı toplamak için sınırlanmışın bir davet vermek fikri cazip gelse de, başka bir yer bulmaya çalışın. Başarı çözümler, sıkı bir gizlilik politikası yürüterek aslında işinizi yaptırın ve desteklerinin bedelinin hizmeti tehlikeye atması gerektiğini anlamak zorundadırlar.

9.2. SORUN HAKKINDA FARKINDALIK YARATMAK

Kadınlara karşı erkek şiddeti, şiddetin nedenleri, sonuçları ve kurtuluş stratejileri hakkında farkındalık yaratmak önemlidir; aksi takdirde kadınlara ve çocuklara karşı şiddet hiç bir zaman son bulmayacaktır.

Sınırlanmışın sınırlı kaynakları hesaba katıldığında, hedef grupları sorun hakkında bilgilendirecek etkin yöntemler geliştirirken göz önüne alınması gereken iki mesele vardır. Bunlardan ilki olan çoğalma bir önceki alt-bölümde “Yöntemler” başlığı altında bilgilendirme kampanyaları ile ilgili olarak tartışıldı. Ancak kampanyalar farkındalık yaratmanın yegâne yolu değildir. Özetmenler, çeşitli hizmetler veren profesyoneller, polis örgütü gibi belirli gruplar, bir başka deyişle kurbanlarla ve sakat kalanlarla bizatihi ilgilenen veya bakıcılarını bu konuda emeğinden kesimlerden insanlarla da iletişimi kurmak son derece faydalı olabilir. Diğer mesele ise ortaklaşa çabalardan güçlenerek farklı düzeylerde işbirliğidir.

Ulusal işbirliği

İşbirliğinin en açık ekli türden örgütler arasındadır. Bu durumda işbirliği sınırlanmışın kadınlar veya kadınlara karşı şiddetle mücadele eden öteki kadın örgütleri arasındadır. Yükü ve mali zorluklar paylaşarak, hedef grupların soruna dikkatini çekmek için daha fazla para ve emek ayrılabilir.

Paylaşım ve işbirliği için bazı öneriler:

*Metinler, desenler, vb. bir kez hazırlandıktan sonra masraftan tasarruf etmek için bu tür tanıtım malzemesi bir ya da daha çok sayıda örgüt tarafından kullanılabilir

*Co-rafî bakımdan bölünmüş hedef gruplar arasında eş güdümlü faaliyetler ya da işbirliği içindeki örgütlere bağlı kimi kurumlar

*Ortaklaşa para toplama

*Aynı konu hakkındaki farklı deneyimleri bir araya getirmek (örneğin, sınıklar kadınların hikâyeleri hakkında daha derin bir değerlendirme imkânına sahipken, acil durum hatları bu sorunun toplumdaki algısını hakkında daha farklı deneyimlere sahiptir).

Bir bakımdan genel işbirliği biçimi ise sektörler-arası işbirliğidir. Bu farklı tipteki sivil toplum örgütleri arasında olabileceği gibi, sivil toplum örgütleri ile belediyeler ya da devlet kurumları arasında olabilir. Bu durumda da en çok kullanılan model sınıkların uzmanlık ve konu hakkındaki nicel ve nitel verileri sağlaması, buna karşılık ortak örgütün güçlü bir ana akım etkisiyle sınıklar tarafından kolayca ulaşılamayacak grupları konu hakkında etraflıca bilgilendirmesidir. Farklı sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini örnek olarak Uluslararası Af Örgütü'nün kadınlara karşı işbirliği iddet konusunda çalışılan bölgesel ve ulusal stratejik ortaklar seçtiği, küresel kadınlara karşı iddet kampanyası gösterilebilir. Sivil toplum örgütleri ve devlet kurumları arasındaki işbirliği konusunda ise şu ana kadar en başarılı örnekler eğitim seminerleri ve polisle birlikte örgütlenen faaliyetler olmuştur.

9.3. KAMPANYALAR VE ÖZEL DURUMLARI İZLETİYEN ÖTEK FAAL YETLER

Pek çok örgüt için, özellikle de sınıklar gibi doğrudan hizmet sağlayanlar söz konusu olduğunda, medyada ücretsiz yer alma kamuya ulaşmanın çoğu zaman tek yoldur. Eğer anlarsanız, yerel ve ulusal basın bazı konularda sizin sesinizin duyulmasının önemini zaten biliyordur. Eğer durum böyle değilse, belirli konulardaki durumu uzun ne olduğunu basının bilmesini sağlamanız gerekebilir. Soru bunu nasıl etkin bir şekilde yapabileceğinizdir.

Gazetecileri düzenli olarak bilgilendirmeniz önemlidir. Bu, bilgilendirici malzemenin nitelikli olmasını (kısa ve öz) ve güncellenmiş istatistik ve bilgi dosyalarını gerektirir. Düzenli basın bildirimleri güncel olayları kapsamalıdır. Yerel, bölgesel ve

ulusal gazeteler, televizyon kanalları, radyo, yerel dernekler, tek tek gazetecilerle ili kiler için ayrı listeler hazırlamak yardımcı olacaktır. Listeleri daima güncelleyin!

9.3.1. Engeller

Basının ilgisini çekmeye çalı mı herhangi biri gayet iyi bilir ki, bir basın bülteni hatta bir basın açıklaması konu ne kadar önemli olursa olsun- basın için özel olarak çekici de ildir. Basın belirli bir haberle ilintili olaylar arama e ilimdedir. Ama yerinizde oturup, halka sıradan gelen eviçi iddeti dı ında bir trajedinin olu masını beklemek istemezsiniz. Olası bir strateji, gündelik basını yakından izleyip bu konuda bir haber çıktı ında uygun bir demeç vermektir.

9.3.2 yi Uygulama

Uzun süreli kampanyaların etkisi her zaman kısa kampanyalardan daha güçlü olur. Uzun süreli kampanyaların muhakkak daha pahalı olması gerekmez. Böyle kampanyalar için çok i e yarar fırsatlar vardır. te bazı örnekler:

Her yıl kadın haklarını kutlayan ve kadına kar ı iddet konusunu i leyen bazı uluslararası günler vardır. Böyle bir ba lamda, basın konuyla "ilgili" bulaca ı için, basın açıklamanızın alıntılanması daha olasıdır.

Uluslararası nsan Hakları Günü, Uluslararası H V/A DS günü, vb gibi yazılı ve elektronik basının haber yaptı ı ba ka ulusal, uluslararası günler ve yıl dönümleri de vardır. NANE'nin deneyimine göre, bu günler her yıl tekrarlandı ı için gazeteciler meseleye farklı açıdan yakla makta zorlanır. Bu nedenle, bu gibi günleri takvimde önceden i aretleme ve basına söz konusu günle eviçi iddet arasındaki ba lantıya dair bir basın açıklaması göndermek i e yarayabilir.

Ayrıca, sı na ın açılı ının yıl dönümü gibi kendi özel günlerinizi yaratmak da mümkündür.

Yukarıda sayılan günlerden herhangi birinde, sadece bir basın açıklaması yayınlamak yerine özel bir faaliyet düzenlerseniz medyada daha çok yer bulma nsınız artar.

Sessiz Tanıklar Sergisi örneği

NANE Kadın Hakları Derneği Sessiz Tanıklar projesini 1998'te, her yıl katılımcı kamusal etkinliklerin düzenlendiği, "Toplumsal Cinsiyete Dayalı İddete Karşı 16 Gün" ile çakıcı olacak şekilde başlattı. Sessiz Tanıklar Sergisi fikri aynı adı taşıyan ABD merkezli kampanyadan alınmıştır. Serginin orijinal düzenleyicileri ile ilgili kiye geçtik ve bizi yüreklendirdikten başka çok miktarda malzeme de gönderdiler. İlk on beş heykeli tamamıyla başka ve gönüllülerin çalması sayesinde kendimiz yarattık. Orijinal sergi malzemesi açık havada yıprandı için sayıları oldukça azalmıştır.

2002'de OSI-NWP 16 günlük medya kampanyası fonunu her yıl eviçi iddet sonucu öldürülen kadın sayısını (haftada en az bir kadın) temsil eden 40 figürlük bir Sessiz Tanıklar Sergisi düzenlemek için kullandık. (Bu, başka ülkelerdeki örgütler parayı televizyon reklamları ve billboard posterleri için kullandı ndan, fon parasını sergi için kullanmak alı ılmadık bir yoldu.) Ancak, sağlanan azami fon bile Macar medyasını göz önüne aldı mızda ufak bir miktar oldu undan ve Macar medya irketleri (televizyonlar veya billboard reklam irketleri) çok yardımsever olmadı ndan, stratejimizi medyanın dikkatini çekecek bir faaliyet yaratmak üzerine kurmu tuk. Proje, OSI-NWP fonunun sağ layamayacağı çetlilik ve miktarda ücretsiz medya gösterimi sağ layarak beklentilerimizi karşı ladı. 2003 Kasım'ında gerçekleşen ilk yürüyüşü ve sergiden sonra bütün gece yayın akışı nda sergi, çalınanlar ve kurbanlarla röportajlar yayınladı. Ertesi gün günlük gazetelerin hepsinde, hatta kimilerinde bir hafta boyunca haberler çıktı.

Sessiz Tanıklar Sergisi'nin olay yaratacak şekilde sunulması, sağ landı rı görsel malzemeyle birleştirilince başarılı bir taktik oldu unu kanıtladı. Aslında, geçmiş tecrübelerimizden bu etkinin giderek sönmüneceğini biliyoruz. Bu sene Uluslararası Kadınlar Günü'nde Tanıklar'ı gene kullandık ve gene hatırı sayılı bir medya ilgisi gördü.

Başkaları da bu projenin yararlılığı konusunda ikna oldu. Sergimizi uluslararası forumlarda (Budapeşte'deki Avrupa Gençlik Merkezi gibi) gören ya da OS 'nin sunumlarından öğrenen yabancı sivil toplum kuruluşları üyeleri de bu fikri benimsedi ve Orta-Doğu Avrupa bölgesindeki pek çok sivil toplum kuruluşu kendi sergilerini oluşturdu.

Bir kadın, be ya ındaki o luyla, figürlere bakıyor ve hikâyelerini okuyordu. O luna dedi ki: “Bak, ben de onlardan biri olabilirdim.” Orta ya lı bir kadın: “Burada çok önemli bir i yapıyorsunuz. Yirmi yıl önce ben de bu durumdaydım. Konu acak kimsem yoktu. Ama imdi anslı oldu umu görüyorum. Ya ıyorum ve sa lıklıyım.” (Sergideki insanlardan alıntılar).

9.4. KONFERANSLAR, SEM NERLER, DANI MANLIKLA LG L TOPLANTILAR

Konferanslar düzenlemenin çe itli faydaları olabilir. Her zaman oldu u gibi çarpım faktörünü, yani sınırlı kayna ın en fazla verimi sa layaca ından emin olmayı, hesaba katmak zorunluluktur.

Konferanslar bizatihi medyada yer alarak özel haber olabilirler. Böyle bir konferans için yapılan ba arılı bir halkla ili kiler çalı ması, ilk günden itibaren, katılımcılardan daha fazla insanın konferanstan faydalanmasını garantiler. Konferanslar genellikle geleneksel faaliyetler olarak addedildi inden, eviçi iddet, sı ınakların rolü vb. hakkında bir konferansın düzenlenmesi bundan haberdar olan insanlar arasında bir ana akım etkisi yaratabilir.

Gene de, konferanslar ve benzer türden toplantılar her eyden önce katılımcılara fayda sa lamak amacını ta ır. Etkin bir toplantı düzenlemek için (*bkz. Bildiri*).

9.5 E T M PROGRAMLARI

9.5.1 Ç e itim programları

Sı ınakta çalı mak için standartla mı bir diploma olmadı ından, pek çok sı ınak yeni i e alınanlara personel veya gönüllü e itimi verir. imdilik bu yöntem, hizmetin devamını sa lamanın en iyi yoludur. Bu gibi e itim programları yeni gelen insanların ekibe uyum sa lamasında rol oynayabilir; bu yüzden, deneyimli personelin veya gönüllülerin e itmen olarak e itime katılması önerilir.

9.5.2 Ortaklar için e itim programları

Sı ınakların, 24 saat açık bir acil durum hattı olsa da olmasa da, iddet ma duru kadınları sı ına a yönlendiren ya da sı ınakta kalan kadın ve çocuklara hizmet veren kurulu lardan destek

almaya ihtiyaçları vardır. Sı ınak tarafından ya da öteki hizmet, organ ve kurumlarıyla ortakla a verilen e itim programları çok faydalıdır. erik verili ko ullara göre önemli de i likler gösterebilir: Bazı ülkelerde eviçi iddet hakkındaki farkındalık di erlerinden daha fazladır. Dolayısıyla, bazı e itim programları, sı ınakta kalanlar için yapılanlarla ilgili daha fazla ayrıntıya girerken, bazıları da eviçi iddet konusundaki temel noktaların üzerinde durur.

Bu türden e itim programları hakkında bazı neriler:

*E itim programlarının, mümkünse, katılımcıların her zamanki i yerlerinden farklı bir yerde düzenlenmesi önemlidir.

*E itim programlarında, e itmenin ders vermesi yerine,  renmeyi kolayla tırıcı, uygulamaya dayalı, küçük gruplardan (azami 15 ki i) olu an ve herkesin katılımını ngren bir yöntem izlenmelidir.

*E itim ekibi hem sı ınak e itmeni hem de e itim verilen sektörden bir e itmenden olu malıdır. Kadın ve erkek karma gruplarda, e itici ekip de karma olmalıdır.

rnek: WAVE Egitim Rehberi

9.6 BA I YAPANLAR VE FON SA LAYANLAR  N ÖZEL H ZMETLER

Ba ı ıllara ve potansiyel ba ı ıllara, sı ına ın i ledi ini ve ba ı larının hedefine ula acak ekilde kullanıldı ını gösteren halkla ili kiler faaliyetleri yürütmek çok önemlidir.

Bunu yapmanın bazı yolları:

*Düzenli bir bülten (zaten yapmanız gereken mali raporların bir özetini vermek yeterli olabilir) ıkarın ve bu bülteni ba ı ıllardan (ve potansiyel ba ı ıllardan) olu an güncelle tirilmi listenizdeki adreslere gönderin,

*Düzenledi iniz ya da katıldı ınız bütün kamusal faaliyetlere desteklerinizi de davet edin;

*Sponsorlarınızın isimlerini ve onların verdi i deste in önemini (rne in, web sitenizde, yayınlarınızda)belirtin

Engeller

Pek çok sı ınak bir sivil toplum kurulu u gibi i ler. Bu tarz bazı alanlarda göreli ba ı msızlık sa lar. Ancak aynı zamanda mali zorluklarla da kar ıla ılabilir. Dahası, bazı ülkelerde politik parti ba lantılı ya da sivil toplum kurulu larının i leyi tarzını sömüren yoz, kara para aklayıcı örgütlerin çoklu u nedeniyle, sivil toplum kurulu larına genellikle güvenilmez.

10. LET MA İKURMA VE B RL

Kadın sıına ı çalıması, e er temsilcileri eviçi iddetin özel dinamikleri hakkında kapsamlı bir eilde bilgilendirilirse, istismara u ramı kadınlar konusunu destekleyebilecek bir kurumlar ve hizmetler a ı içinde yer alabilir. Sıınak çalıanları, hangi i lemlerin gerekli olabilece ini, hangi kurumlara ba vurulabilece ini ya da hangi kurumların destek verebilece ini hizmet verdikleri kadınlarla tartımalıdır. Sıınak çalıanları, e er isterlerse, bu kurumlardan bazılarına giderken kadınlara e lik ederlerörne in karakol ya da mahkeme. Bu nedenle, kadın sıınakları öteki kurumlarla yakın ve sürekli i birli i içindedir. Dolayısıyla, gerekti inde ba vurabilmeleri için, i birli i ve ileti im a ı kurma stratejilerinin zamanında geli tirilmesi önerilir.

10.1 LET MA İKURMA VE B RL NDE KADIN Sİ İNAKLARININ ROLÜ

Kadın sıınaklarının arasında ileti im a ları kurulması ve i birli i iki düzeyde gerçeke lir:

*Öteki kadın sıınaklarıyla ve eviçi iddetin önlenmesi alanında çalıan, kadınlara destek hizmetleri veren kurulu larla ileti im a ları kurmak çok önemlidir. Bu destek hizmetleri, kadın danı manlık merkezleri ile yerel ve ulusal kadın yardım hatlarını içerir. stismara u ramı kadınlar ve çocukları için destek hizmetleri a ı, i eride bir destek ve dertle me imkânıyken, dı arıda kadınlara yönelik iddete kar ı yükseltileen ortak bir sese dönü ür. Bu, konuya özgü koalisyonlar ve kadın hakları için ortak bir cephe olu turmak adına öteki kadın STK'ları da kapsayacak eilde geni letilebilir.

*Kurumlar arası i birli i, istismara u ramı kadınları ve çocukları desteklemek ve genel olarak eviçi iddeti önlemek için gerekli bir araçtır.

Kadın sıınakları bilgi ve deneyimlerini kamu hizmetlerinde ya da devlete ba lı hizmet alanlarında çalıan sosyal yardım ve sa lık uzmanları, polis, hâkimler, savcılar ve ö retmenler gibi uzmanlara aktarırlar.

Sıınakların (uzmanlar için e itim programları ve benzer faaliyetler düzenlemek hükümetin görevi olsa da), toplumda e itim ve farkındalı ı artırma faaliyetlerinde görev almaları önemlidir. Sıınaklar aynı zamanda bu gibi faaliyetleri ba latabilirler.

Sıvınak çalıanları bağıka kurulu larla i birli i yaparak hizmetler alanında ve toplum içinde kurbanların haklarını destekleyebilirler.

Öteki kurumlarla i birli inde zorluklarla karşılaşılabilir.
Buna ilikin bazı nedenler:

*Ortakların çalıması, hedefleri ve sorunları hakkında bilgi eksikliği sektörden kaynaklanan ket vurucu önyargılar (ya da bölgeye özgü önyargılar)

*Egemen olma tutumu

*Olumsuz rekabet

*Mali kaynak eksikliği

*Sorunlu davranışlar, önyargılar ve olumsuz deneyimler.

10.2 LET MA İKURMA VE BRL N GEL TRME YOLLARI

Sıvınak çalıanları ile kurumlar, hizmet alanındaki ve öteki uzmanlar arasındaki i birli ini geli tirmenin farklı yolları ve yöntemleri vardır.

Bunlar:

*Çok boyutlu uzmanlık e itimi, disiplinler arası seminerler

*Ortak projeler

*Çe itli uzmanlardan oluşan çalıma grupları

*Koordinatörlerin iletişim a ı kurması

*(Özel ilikilerde) kadınlara yönelik iddetin önlenmesi için yerel hareket planları

10.3 LET MA LARI KURMA VE BRL Ç N HEDEF GRUPLARI

Yalnızca tekil vakalar üzerinden kurulmak istendi inde i birli i tatmin edici değildir. Kadın iddet kurbanları ve çocukları için destekleyici yapılar, hizmete ulaşmak için kişisel ve profesyonel ilikiler ve destek a ları gereklidir.

Sıvınaklar ve öteki kadın hakları örgütlerinin oluşturu a lar

Kadın sıvınaklarının yerel, ulusal ve Avrupa düzeyinde a ları vardır. Ba lıca amaç deneyim alı veridir. Dahası, sıvınak a ları birbirine destek sunar, kampanyalar düzenler ve politik aktörlerle lobi yapmak için ortaklaşa hareket eder.

Örnek: Bazı ulusal kadın sığınakları ağları
(ayrıca bakınız Ek: WAVE Odak Noktalar):
İngiltere Kadınların Yardım Federasyonu,
www.womensaid.org.uk
Avusturya Kadın Sığınakları Ağı, www.a oef.at
ROKS, www.roks.se
Kuzey İrlanda Kadınlarla Yardım, www.niwaf.org
ZIF- Zentrale Informationsstelle der autonomen
Frauenhäuser, www.zif-frauen.de
LOKK (Danimarka) , www.lokk.dk
Örnek: Kadın hakları ağlarının öteki örnekleri:
WIDE Avrupa Gelişme içinde Kadınlar,
www.wide.org
EWLA Avrupa Kadın Avukatlar Derneği,
www.ewla.org
EWL Avrupalı Kadınlar Lobisi,
www.womenlobby.org
Doğu-Batı Kadınlar Ağı, www.neww.org
Profem, www.profem.cz
Baris ve Özgürlük için Uluslararası Kadınlar
Birliği, www.wilpf.int.ch
Siyahlı Kadınlar, <http://womeninblack.net>

Çocuk koruma hizmetleri

Sosyal hizmet çalışanlarının çocukların korunmasıyla ilgili aile danışmanlık merkezleri, aile rehberlik klinikleri/kurumları, gençlere yönelik sosyal yardım kuruluşları vb. ile işbirliği çok önemlidir. En önemli öncelik kadınların ve çocukların güvenli olmasıdır.

Sosyal yardım hizmetleri

Amaç, az geliri ya da geliri olmayan kadınlar için mali destek sağlamaktır.

Göçmen kadınlar için destek hizmetleri

Amaç, genel olarak dayanın toplumsal etkisi hakkında bilgi paylaşmak ve söz konusu ülkede kadınların hakları ve yasalar hakkında bilgi vermektir.

Göçmenlik kurumları

Genel olarak hedef, göçmen kadınların çoğunlukla yasal statülerinden kaynaklanan, içinde buldukları duruma özgü korunmasızlıkları ve sorunları konusunda farkındalık yaratmaktır.

Sa lık hizmetleri

Bu alandaki i birli inin ana hedefi, kurbanların ilaçla tedavisini önlemek (örne in, dayak kurban açısından psikiyatrik bir problem de ildir), kurbanlara yönelik tıbbi tepkileri etkilemek ve kadınlara yönelik fiziksel, cinsel ya da psikolojik iddetin tıbbi olarak kaydedilmesini te vik etmek için sa lık uzmanlarını desteklemektir. Bu, daya ın (iddetin) kadın ve çocukların sa lı ına etkileri hakkında bilginin payla ılmasıyla gerçekle tirilir. Sı ınak çalı anları tıbbi muayenelerde kadınlara e lik ederler.

Polis

Temel amaç, kadınlara yönelik iddetin etkileri hakkında genel olarak bilgi paylaarak kurbanların yasal haklarını desteklemektir. Dolayısıyla polis güçlerinin e itimi arttır.

Yasal sistem

Temel amaç, kadın kurbanlar için duyarlı yakla ımların ve hizmetlerin geli tirilmesini desteklemektir.

Barınak için ba vurulacak yerler

Temel hedef, kadınlar için güvenli bir barınak bulmak ve ekonomik ba ımsızlı ını desteklemektir.

Siyasi kurumlar

Amaç, karar mercilerine kurbanların sorunları ve ihtiyaçları hakkında bilgi vermektir; korunmanın gereklili ini vurgulamaktır.

Aynı zamanda çok sayıda kurumla i birli i

birli i her zaman birebir olmak zorunda de ildir. Eviçi iddetle ba etmeye çalı an pek çok kurumu bir araya getirmek, önleme çabasını kesinlikle etkiler. Ancak çok sayıda kurumun katılımıyla sa lanan i birli ini düzenli bir temele oturtmak önemlidir.

Basarili iletisim ağı kurma ve müdahale projesi örnekleri:

*BIG (www.big-intervenzionszentrale.de)
İsviçreli müdahale projeleri (www.frauenhaus-schweiz.ch/d_links.html#bip)
İngiltere'de Eviçi Sıddet Fora
(www.womensaid.org.uk/network/a-z_for_a.htm)
Almanya ve baska ülkelerde yuvarlak masa grupları
Avusturya'da Eviçi Sıddet Müdahale Merkezleri
(www.interventionsstelle-wien.at)*

10.4 KARILIKLI SAYGIYA DAYALI ORTAKLA MALIKLER KURMAK

Her uzman grubun önleme çalımlarına yönelik kendine özgü bir yaklaşıma vardır. Her uzman grubun tarzını, rollerini ve sorumluluklarını açıkça ortaya koyması ve öteki grupların sınırlamalarını ve sorunlarını öğrenmesi önemlidir. Öteki uzmanların çalımlarına saygı duyulmazsa i birli i ba arılı olamaz.

birli i için bazı genel öneriler

*Sözünüzün arkasında durun.

*Söz almadan önce ötekilerin dü üncelerini açıklamasına fırsat verin.

*Kendi konumunuzu savunun.

*Do ru oldu unu dü ündü ünüz bir ey hakkında karar vermekte tereddüt etmeyin.

*Kendi duygularınızı ifade etmeden önce ba kalarınınkini anlamaya çalı n.

*Sorunlar krize dönü meden önce konu arak çözmeye çalı n.

*Sorunlarla ve kararlarla dürüstçe yüzle n.

*Kendinizi güçlü ve becerikli ama genel olarak di erleriyle e it görün.

*Duruma ve gerekli eyleme göre sorumluluklarınızla yüzle n.

Kaynak: Birlikte çalı an insanlardan örnekler. Çalı mada i birli i için fikirler. eviçi iddet konusunda disiplinlerarası proje.

Kanada'dan kaynak malzemesi

birli i geli tirmenin dokuz adımı

1. Ortak bir felsefi yönelim, ilkeler ve amaçlar yaratmak. En önemli ilkeler kurbanların güvenli i, iddet uygulayanın sorumlulu u ve kurbanı suçlamaktan kaçınmadır.
2. Ortak süreçler yaratmak. Kurbanın ba ından geçenlere duyarlılık.
3. Konuyla ilgili uzmanların sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamak için vakaları izlemek. Her uzman grubun rolünün açıkça betimlenmesi; tekil vakaların izlenmesiyle sorumlulukla ilgili bo luklar ortaya çıkarılabilir.
4. Gizlilik kuralları ve paylaşılan bilgiler konusunda ortak bir anlayış geli tirilerek uzmanlar arasında bilgi alı veri inin düzenlenmesi.
5. Kurbanlar için kaynak ve hizmet sağ lanması.
6. Faillere yaptırımlar ve kısıtlamalar uygulanması, hizmet sağ lanması.

7. Çocukların zarar görmesini önleyici ve ya adıkları travmayı sa altıcı çalı malar geli tirmek.

8. Hukuk sisteminin yakla ımını de erlendirmek:

- polisin tepkisi
- savcı ve hâkimlerin tepkisi
- gözetim hizmetlerinin tepkisi

9. Sürekli e itim.

Saygılı ve yapıcı i birli i güvene ve anlayı a dayanır. Güven ve anlayı , birbirinin görü lerini ve deneyimlerini payla ıp tartı makla kurulabilir. Yalnızca hataları vurgulamak birlikte i yapma yolunda ilerleme sa lamaz. Engeller ortaya çıktı ında en iyi yol, i lerin nasıl daha iyi yapılabilece i konusunda kafa yormaya devam etmektir.

Ortak ili kiler kurarak bu ili kilerin uyumlu bir biçimde sürdürülebilmesi için a a ıdaki adımlar uygulanabilir:

*Her sefer bir ya da iki meslek grubundan olmak üzere çe itli hizmet dallarından uzmanlarla toplantılar ve tartı malar düzenlemek. Kalabalık gruplarda insanlar çekingenlik gösterir; dolayısıyla güven ili kisi kurmak uzun zaman alabilir. Böyle bir yöntem zaman alsa da etkili i birli inin temelini olu turabilir.

*Bu toplantıların ardından tüm uzmanları/yetkilileri kapsayan toplantılar yapılabilir.

*Önemli meslek gruplarıyla yapılan toplantılardan sonra, bu grupların rolleri ve sorumlulukları belirlenebilir.

*E güdümü sa layacak aktivist seçilir.

*E güdüm a ına ve bunun nasıl çalı aca ına karar verilebilir.

*Aktivistlerden olu an bir merkez çalı ma grubu kurulabilir ve daha geni ili ki a ları kuracak faal çalı ma grubu tanımlanır.

*Merkez çalı ma grubu düzenli ve daha geni olan faal çalı ma grubundan daha sık olarak toplanır.

Sı ınak çalı masının toplumda yeni oldu u ve di er sektörlerce bilinmedi i, özellikle de hizmetler arasında i birli i faaliyetlerinin olmadı ı ya da yetkililer arasında iktidar ili kilerinden kaynaklanan sorunların ya andı ı durumlarda bu yararlı bir yöntem olabilir. (Kaynak: Waltz/Derry 1999)

Örnek: Beklenti Diyaloglari (BD): Bunlar Refah ve Sağlık için Ulusal Arastırma ve Gelistirme Merkezi (STAKES) tarafından geliştirilmiş bir dizi yöntemi içerir. Bu yöntemler Finlandiya'da Stakes tarafından, birçok sehrin ve uzmanların işbirliğiyle uygulamaya konulmuştur. Bu yöntemler

kaynak merkezli olup iliski aglari kurmaya yöneliktir. Amaçlari, sektör sınırlarını asmak, toplum ve sağlık hizmetleriyle ilgili sivil toplum örgütlerini işin içine katarak önleyici çalışmalar yapmaktır. Yöntemler büyük ölçüde yapılandırılmış olup, yuvarlak masa tartışmaları iki bağımsız kolaylaştırıcı tarafından yönetilir. AD çeşitli uygulamaları içerir; örneğin, hizmet alanlar yuvarlak masa toplantılarına ve geliştirme çalışmalarına katılabilir. Hizmet alanın arkadaşlarını ya da güvendiği kişileri beraberinde getirmesi teşvik edilir (bakınız Arnkil/Eriksson/Arnkil 1999 ve Seikkula/Arnkil/Eriksson 2003).

11. KALİTE YÖNETİMİ, BELGELEME VE DEĞERLENDİRME

Kalite yönetimi bir kadının içindeki yönetim sorumluluğu alanlarından biridir. Amacı, sağlanan hizmetlerin düzeyinin yüksek kaliteli olmasını sağlamak ve bu düzeyi korumaktır. Belgeleme ve değerlendirme, çalışmaya ve çalışmayla ilgili denetim süreçlerinde zorunludur. Ayrıca, sponsorlara ve kamuya verilen bilgi ve raporların da temelini oluşturur.

Değerlendirme sürecinde kadının hizmetlerinden faydalanan kadın ve çocukları da içinde katmak önemlidir. “Nihai yararlanıcılar” olarak, neyi faydalı buldukları veya neyin düzeltilmesi gerektiği hakkında geri bildirim sağlayabilirler. Kalite güvencesinin temel amacı kadındaki hizmetlerin değerlendirilmesi ve yapılan iyileştirmelerin kalıcı olması için çaba göstermektir. Hem belgeleme hem de değerlendirme önceden planlanmalı ve sistematik engellemek için dikkatle uygulanmalıdır.

11.1 KALİTE YÖNETİMİ

“Kalite yönetimi” kavramının köklerinin ekonomik ve ataerkillik dünyada olduğunu ve bu yüzden kadınlara ve onların ilkeleri söz konusu olduğunda sorun yaratabileceğini hatırlamak önemlidir. Kalite yönetimi kavramını, bir kadının içindeki gerçekliğin uyarılmasını için feminist kadınlara ve araştırmacıların yaratıcı yaklaşımlar geliştirmesi gerekmektedir. Dahası, bazı sponsorlar yüksek standartların artırılmasına masrafla mal olacaklarını iddia ederek asgari standartlarda ısrar edebilir.

Brigitte Sellach (2000, 262) buna çözüm olarak iki yönlü bir strateji önermektedir. Bir tarafta, sı nın ne pahasına olursa olsun, uyulması zorunlu kesin ve üzerinde uzlaşılabilir standartlar belirler. Buna ek olarak, söz konusu sı nın sponsorluğunu izniyle - etkinliklerine göre ayrı bir değerlendirme ve denetime tabi olacak azami (başarıyla uygulanan) standartlarla ilgili bir taslak oluşturabilir.

Elinizdeki kılavuz, 25 yıllık deneyime dayanan uygulamaya ilişkin standartları tanımlamaktadır. Kalite standartları belirgin temel değerlendirilme üzerine inşa edilmek zorundadır (*bkz. bölüm 3*). Kalite güvencesini sağlayan temel değerlendirilme sı nın barınmak zorunda olan kadınların hakları olarak görülmelidir.

Sellach (2000, 280) bu hakları şöyle tanımlar:

"Kadınların

*Bedensel ve ruhsal bütünlük hakkı

*Devlet tarafından korunması, kendileri ve çocukları için güvenli kalacak yer ve ileri düzeyde uzmanlaşmış profesyonel personelden yardım alma hakkı

*Kendi kaderini tayin etme, güçlenme ve onurlu yaşam hakkı vardır. (Yukarıdaki sayfayla AYNI yerde olmalı!)

Maja Heiner (Sellach 2000, 277) bütüncül kalite yönetimini şöyle tanımlamaktadır: "sürekliliği olan, kendi kendine örgütlenmiş ve dört özyeterlilikle sahip bir öğrenme süreci:

*Kalite standartlarının geliştirilmesi (kavram)

*Bu kalite standartlarının profesyonel faaliyetlerde ve/ya uygun çözümler sırasında tatbiki (uygulama)

*Bu uygulamanın sonuçlarının değerlendirilmesi (değerlendirme/öz-değerlendirme); ve bunun içinde

*Kalite standartlarının gözden geçirilip düzeltilmesi (kavram)"

Bir sı nın, kalite kontrolü için bir kavram geliştirirken üç temel husus yol gösterici olabilir

Kalite kontrolü unlara yardım etmelidir:

*Sı nın çözümlerinin kadınları güçlendirmek amacıyla geliştirilmesi

*Profesyonellerin, değerlendirmeden iddet görmüş kadınlara yönelik davranışlarını etkileyecek sı nın çözümlerinin geliştirilmesi

*Toplumda kadınların haklarını güçlendirecek stratejiler geliştirilmesi.

Bu amaçları gerçekle tirmek için kullanılabilir yöntemler unları içerir:

*Çalı mayı düzenli olarak gözden geçirmek ve yardım talebindeki kadınların ve çocukların ihtiyaçları do rultusunda kavram ve uygulamaları uyarlamak

*Çalı maları gözlemek için sı nıklarda unlar yapılabilir:

1. kurbanlar için (isim belirtilmeyen) anketler
2. kurbanlarla söyle iler
3. sosyal hizmet alanında çalı an uzmanlar için anketler
4. okullardaki, vb. toplantılardan sonra geri-bildirim
5. dı ardan de erlendirme

*Kadın kurbanlara çalı mayla ilgili olarak yorumda bulunma ve de erlendirme imkânı verilir.

Kullanılan belgeleme ve de erlendirme yöntemleri çerçevesinde, veri koruma kurallarına uyuldu unun ve sı nıakta kalanların isimlerinin saklı tutulması zorunlulu unun dikkate alındı nın vurgulanması çok önemlidir. Bu süreçlere dahil olan herkes tüm bilgileri gizli tutmakla yükümlü olmalıdır.

11.2 BELGELEME

Sı nıklarda belgelemeyle ilgili de i ik uygulamalar vardır. Ancak, belgeleme genellikle öyle gruplandırılabilir:

*Ki ilere ili kin veriler

*Sı nıkla ilgili (iç) istatistikler

*Raporlar

11.2.1 Ki ilere li kin Veriler

Kadınlara etkin hizmet sa layabilmek için olguları belgelemek gerekir. Ancak, bütün bilgiler ciddi bir ekilde gizli tutulmalıdır. İddet uygulayan e in bilgilendirilmemesi özellikle önemlidir. Kamu görevlileri ise ancak kadınların onay vermesi durumunda bilgilendirilmelidir. Kadın ve çocukların ya amları veya sa lıklarıyla ilgili bir tehdit söz konusu oldu unda istisnalarda bulunulabilir (*bkz Bölüm 3*). E er danı man, kadın (ve çocuklar) için durumun tehlikeli veya aleyhte olaca nı sezerse, ma dur izin vermi olsa bile, bilgi vermekten kaçınır. Bazı bölgelerde/ ülkelerde, yerel yetkililerden mali destek almak için sı nıakta kalanlar hakkında bilgi vermek gerekebilir. Kimi zaman sı nıakta kalanların günlük giderlerini belediyeler kar ıladı ı için kadınlar kayıt yaptırmak zorunda kalabilir. Bu tür finansman sa lama çok sorunludur, çünkü kurbanın gizlilik ko ullarında korunmasını tehlikeye atar.

Pek çok kadın sı na ı, sı naktaki kalan kadınlarla çocuklarının durumu hakkında veri toplar. Ayrıca, kadının güvenli iyle ilgili olarak iddet uygulayan adamlara dair de veri toplanır (saldırmanın tehlikelilik derecesinin de erlendirilmesi).

11.2.2 statistik

Bir sı naktaki kadınların isimlerinin ve tüm ki sel verilerin gizli tutuldu u iç istatistikler çok önemlidir. Ne türden ayrıntıların toplanıp tahlil edilece ine ve toplanan bilgilerin ne derecede ayrıntılı olması gerekti ine ili kin karar temel olarak tek tek sı namlara aittir. Bu, sı namların özel ihtiyaçlarına göre belirlenmelidir.

Ana hatlarıyla, istatistikler a a ıdaki hususları içermelidir:

- *Sı naktaki (günlük/ haftalık/ aylık temelde) kaç ki inin kalmakta oldu u (kadınlar ayrı, çocuklar ayrı sayılarak)
- *Kadınların kalma süresi
- *İlk kalı ları (ikinci, üçüncü, v.b.) olup olmadığı
- *Ya ları
- *Kaç çocukları oldu u ve çocukların ya ları
- *Sı naktaki kadınların evlilik durumları
- *Faiile ili kilerinin niteli i
- *İstismarın, kadın sı na a ba vurmazdan ne kadar önce ba ladı ı
- *Kadınların ne tür iddete maruz kaldı ı
- *Çocukların ne tür iddete maruz kaldı ı
- *Çocukların ne kadar zamandır istismar edildi i
- *Sı naktan hangi ko ullarda ayrıldı ı (faile geri dönme,yeni ev,vb.)

statistiklerde ek bilgiler:

- *Kadının milliyeti
- *kametgâhı
- *Yasal durumu

Ancak, yukarıdaki örneklerin hassas, açıklanması sakıncalı veriler olma ihtimali yüksektir. Hangi verilerin kamuya açık olaca ı ve hangilerinin salt iç i le ilgili olarak kullanılaca ı kararı iyi dü ünülerek verilmelidir.

11.2.3 Raporlar

Mali destek sa layan pek çok kurulu (genellikle yıllık) rapor ister. Raporlar, sı na ın sa ladı ı hizmet ve faaliyetlerin tamamının ayrıntıyla açıklanmasını sa layan iyi bir olanaktır.

11.3 DE ERLENDİRME

Bir sınıfa inileyi inide erlendirilmesi içeriden ya da dışarıdan yapılabilir. Bu, izlenen yöntem ve özellikle de amaçlara bağlı olarak sürekli ya da düzenli aralıklarla (örn. her beş yılda bir) yapılabilir.

Sosyal hizmetlerde de erlendirmede bulunmak, hizmet verilene odaklı bir yaklaşımı destekleme aracı olarak görülür. Hizmet sağlanırken, hizmet alan kadınlar merkezdedir ve de erlendirme için bilgi toplama sürecine onlar da dâhil edilmelidir. Bu faaliyetlerin mahiyeti düşünüldüğünde, sosyal hizmet alan kadın ve çocukların ihtiyaç ve fikirlerini bilmek, kendilerinin yaptıkları de erlendirmenin önemini anlamak önemlidir.

Sınıflarda böyle bir de erlendirme, kadınların sınıftan ayrılırken doldurdıkları bir anket formu ile gerçekleştirilebilir. Standartlaştırılmış bir görüşme de yapılabilir. Ancak, kadınların açık ve dürüst bir şekilde konu abilmeleri ve kendilerini rahat hissetmeleri için geri bildirimde isim kullanmamak gerekir.

Bu sorun ayrıca sosyo-kültürel bir bağlam içinde ele alınmak zorundadır; bazı ülkelerde, tamamıyla isimsiz anketler görüşmelerden daha yararlı olur.

11.3.1 De erlendirme Anketine Bir Örnek

Finlandiya'daki Espoo Sınıfı'ndaki bir kadınla yapılan çalışmanın etkisinin de erlendirilmesi:

Aşağıdaki sorular kadına sınıftan ayrılmazdan önce sorulmuştur. Kadının danışmanının görüşüne katılmaması önerilir. Görüşme Espoo'da sınıfın yöneticisiyle bir kadın arasında geçer. Yönetici ayrıca sınıftaki çalışmanın kalitesinin artırılması için gereken araçları geliştirmekle de yükümlüdür.

Sorular:

*En çok hangi tür destekten yarar gördünüz?

*Sınıfta çalışanlarla konu malarınızda neler hissettiniz?

*Sınıfta kalan öteki kadınlarla karışıklılıklarınızda neler hissettiniz?

*Sınıfta çözmek zorunda kaldığınız ne gibi basit sorunlarla karşılaştınız?

- *Sı inak çalı anlarından hangi konularda yardım aldınız?
- *Sı inakta kaldı inız süre boyunca yeni eyler ö rendiniz mi?
- *Size en çok fayda sa layan bilgi hangisi?
- *Sı inaktaki çalı maları geli tirmek için neler yapmayı dü ünürsünüz?

11.3.2 De erlendirme Çalı malarının çerikleri ve Uygulanmaları

De erlendirme, sı inak çalı anları veya dı arıdan biri tarafından yapılabilir. kinci durumda, yazılı bir sözleşme yapılmasında yarar vardır. Sözleşme, planlanan de erlendirme süreci, a amalar ve sonuçlar, yani de erlendirme raporu madde madde sıralanmalıdır. Dı arıdan bir de erlendirici seçerken, önlem olarak de erlendiriciye yapılacak politik baskının derecesi hesaba katılmalıdır. De erlendiricinin ba ımsızlı ı önemlidir. De erlendirme bir toplumsal eylemdir. Bu nedenle, müdahil olan herkesin oldukça farklı olabilen ihtiyaç ve çıkarlarının incelenmesi zorunludur. Yazılı sözleşme imzalanmazdan önce, de erlendirmeyle ilgili etik sorunlar, ihtiyaçlar ve çıkarlar tartışılmalıdır.

Ayrıca, de erlendirme iç ve dı de erlendirmeleri birle tirebilir. Öz-de erlendirmenin olumlu yönü kurumun kendi faaliyetlerini de erlendirmeyi ö renmesi ve bu bilgiyi verdi i hizmetleri daha da geli tirmek için kullanabilmesidir. Öte yandan, öz-de erlendirmenin tehlikesi, i içinde olan insanların sorunları, bunların sebeplerini ve birbirleriyle ba lantılarını görmekte zorlanaca ı gerçe idir. Öz-de erlendirme dı arıdan de erlendirmeden daha masrafsız olabilir. Ancak, sı inak çalı anlarının de erlendirmeyi yapmak için harcadı ı mesai göz önüne alınarak, dikkatli bir hesaplama yapılmalıdır. E er öz-de erlendirme uygulanacak tek yöntemse, kalitesine özel ilgi gösterilmelidir.

Kaliteli bir de erlendirmenin özellikleri unlardır:

- * De erlendirmenin amacı açıkça tanımlanmı tır;
- * De erlendirmenin hedefi tanımlanmı tır;
- * De erlendirme odaklanması gereken unsurlara yöneliktir;
- * Sonuçlar gerçe e uygun ekilde de erlendirilir;
- * Nihai sonuçlar geni bir perspektiften ele alınarak ilgililere sunulur.

Öz-de erlendirme daha çok sı ina ın geli mesiyle ilgili güncel ihtiyaçların ortaya çıkmasına yardımcı olur. Buna kar ın, dı arıdan

de erlendirme dı arıdan görü belirtme avantajına sahiptir. Sı inak çalı anlarının motivasyonu genellikle yüksek oldu undan, kimi zaman ihtiyaç duyulan nesnel davranı ı gösteremeyebilirler. Para sıkıntısının üstesinden gelmenin bir yolu dı arıdan de erlendirmeyi bir doktora tezi olarak yaptırmaktır.

De erlendirme, sı ina in sundu u hizmetlerin, i letme politikasının, faaliyetlerinin ve bunların etkilerinin incelenmesini içerebilir. Etkiyi de erlendirmek genellikle zordur, ama de erlendirmenin zorlukları abartılmamalıdır. Etki, hizmet alan kadının bu hizmeti kullandıktan sonra hayatındaki gözle görülür de i iklerde kendini belli eder.

Önemli olan, de erlendirme ölçütlerinin ve göstergelerinin, ölçümün ve bilgiye dayalı de erlendirmenin formüle edilmesidir.

Ölçütler, örne in, hizmeti alanların ihtiyaçlarına, eylemlerin ve faaliyetlerin amaçlarına, uygulayanların hedeflerine, profesyonel standartlara, genel uygulamalara ve modellere, yasaya, etik de erlere, ko ullara veya giderlere ba lı olabilir.

De erlendirmenin uygulanması ihtiyaç ve ilkelerce yönetilir. Hizmet faaliyetlerinde anahtar durumunda olanlar hizmet alan kadınlardır, bu yüzden onların ihtiyaçlarının de erlendirme ve uygulanması sürecinin belirlenmesi gerekir. De erlendirme katılımcılara bir ses ve alan verilmesi anlamına gelebilir. Hizmet alan kimselerin katılımını vurgulayan güçlendirme de erlendirilirken, hizmet alanlar, de erlendirmenin hem uygulayıcısı, hem de de erlendirme hedeflerini ve kriterlerini koyanlardır. Güçlendirme de erlendirmesi, hizmet alanların katılımına ve ö renmesine yardım eder ve aynı zamanda da ba ımsızlık alanlarını geni letir. Amaç, bir insanın kendi hayatının gidi atını yönlendirme yetisini artırmaktır.

12. EK TOPLUMSAL HT YAÇLAR, ÖNER LER

Kadınlara yönelik iddet vakalarında, yardım ve müdahale kapsamlı olmanın yanı sıra, kadın ve çocukların özel durumlarını da göz önüne almalıdır. Önemli olan kriz deste inin orta ve uzun erimli destek stratejileriyle sürdürülmesidir. Kadın sı inakları bir önleyici eylem ve faaliyetler sistemine dahil edilmelidir. A a ıdaki bölümde, bu tür bir sistemin en önemli evrelerinin kısa bir özetini bulacaksınız.

24 SAAT YARDIM HATLARI

Destek ve kriz danı manlı ı sa layan ve kadınları sı inak, danı ma merkezleri ya da polis gibi yüz yüze hizmetlere

yönlendiren **ücretsiz 24 saat yardım hattı**, kadın iddet kurbanları için destek hizmetlerinin temel parçalarından biridir. Bir yardım hattından alınan destek ço u zaman daha güvenli bir hayata ilk adımdır.

Her ülkenin en az bir ulusal kadın yardım hattı olmalıdır. Daha büyük ülkelerde bölgesel yardım hatları da bulunmalıdır. Avrupa Birli i Bakanlar Konseyi kararında belirtildi i gibi, ulusal yardım hatları, istismara u ramı kadınlara önemli bir ilk danı manlık sa lar (15 Mart 2001 tarihli kurbanların ceza davalarındaki durumu hakkında Konsey Çerçeve Kararı). Bu yardım hatları ulusal hükümetler tarafından finanse edilmeli ve iddet kurbanlarına danı manlık ve destek sa lama konusunda deneyimli kadın STK'lar tarafından i letilmelidir.

Örnekler: Avusturya'da erkek iddetine kar ı kadınların yardım hattı (www.frauenhelpline.at), Finlandiya'da Ulusal Kadınlar Hattı (www.finnishwomenline.com), ngiltere'de Eviçi iddet Yardım Hattı (http://www.womensaid.org.uk/help/national_helpline.htm).

Sİ İNAK DI İNDAK KADINLARA DANİ MANLIK VE DESTEK

iddete maruz kalan kadınlar, sı inakların yanı sıra, sı inak dı nda da danı manlık hizmetlerinden yararlanabilmelidir. Pek çok kadının danı manlık ve yardıma ihtiyacı vardır ancak (henüz) bir sı ina a ta ınmak istemezler. Dolayısıyla layıkıyla hizmet verecek bir danı ma merkezleri a ı olmalıdır. A ır travma geçiren kadınlar ve çocuklar için ek tesisler- birkaç saat dinlenebilecekleri travma merkezleri gibi- gereklidir. Travma merkezleri danı manlık, çocuk bakımı, yemek, tıbbi bakım ve kriz deste i sa lamalıdır. Pek çok ülkede hâlâ böyle merkezler bulunmamaktadır.

UZUN ER ML DESTEK VE TERAP

iddete maruz kalmı kadınlar için uzun erimli destek sa lanmalıdır. Bazı vakalarda bu destek bir yıl ya da daha uzun süre gerekli olabilir. Herman ("*Trauma and Recovery/* Travma ve yile me") adlı kitabında, travmanın ancak kadının kendini güvende hissetmesinden sonra tedavi edilebilece ini söyler. Kadın, iddet içeren bir ili kiyi terk etmesinin ardından ruhsal bunalımlar ve depresyon geçirebilir. Böyle kadınlar için uzun dönemli terapinin ücretsiz olarak sa lanması önemlidir.

ÇOCUKLAR ÇİN DESTEK VE KORUMA

Daha önce belirtildi i gibi çocuklar eviçi iddetten, mutlaka do rudan ya da dolaylı olarak etkilendikleri için bakım ve deste e muhtaçtırlar. Uzun erimli hasarın önlenmesi için, tüm çocuklar kriz deste inden ve terapiden yararlanmalıdır. Bu nedenle, danı manlık ve bakımın çocukları da kapsaması bir sı ına ın vazgeçilmez standartlarından biri olmalıdır.

iddete (ve/ya cinsel istismara) maruz kalan çocukların fark edilmesi ve onlara destek olunabilmesi, örne in okullara yönelik yöntemler ve uygulamalar geli tirmek de önemlidir.

DDET UYGULAYAN BABALARIN VELAYET VE Z YARET HAKLARININ DONDURULMASI

Özellikle babadan ayrılma a amasında çocukların iddete maruz kalma riski yüksektir. ngiltere'de yapılan bir ara tırma (Hester 1998) babanın ziyaret hakkını kullandı ı sırada çocukların çe itli iddet biçimlerine maruz kalabilece ini gösterir. Erkekler karılarından intikam almak için çocuklarına iddet uygulayabilir.

iddet uygulayan bir baba çocuklarına zarar verir ve dolayısıyla babalık rolünü hakkıyla yerine getirmemi olur. Velayet ve ziyaret haklarını kullanmadan önce iddete son vermeli, iddetle ilgili bir sorunu oldu u gerçe iyle yüzle meli (örne in iddet kar ıtı bir e itim kursuna yazılarak) a ır a ır ve hiç baskı kurmadan çocuklarının kendisine (yeniden) güven duyması için onlara yardımcı olmaya çalı malıdır. Yani ayrılı ın ilk evresinde iddet uygulayan bir babaya ziyaret hakkı verilmemelidir. Ancak iddet sona erdikten ve baba sorununu çözmek için çaba göstermeye ba ladıktan sonra -e er çocuklar onu görmek istiyorsa- çocuklarla ili kisi a amal olarak yenilenmelidir.

GÖÇMEN KADINLAR VE DDETTEN KORUNMA

Göçmen kadınlar anadillerinde ya da rahat anla abildikleri bir dilde danı manlık ve terapiden yararlanabilmelidir.

Yasalar, göçmen kadınlara kocalarından ba ımsız oturma izni ve çalı ma izni verilmesini, ayrıca sosyal yardım almalarını sa lamalıdır.

Yasal oturma statüsü olmayan ve iddete maruz kalan kadınlar polise gitmeye çekinir. iddet uygulayan ki i ço u zaman durumu soru turmaya u ramadan atlatırken, kadınlar sınır dı ı edilme riski ta ır. Bu durumdaki kadınlar sınır dı ı edilmemeli ve onlara insani nedenlerle oturma izni verilmelidir.

ENGELL KADINLAR

Engeli kadınlara yardımcı olmak ve destek sunmak için, tekerlekli sandalye ile rahatlıkla dola ılabilen kadın sı ınakları, danı ma merkezleri, görme ve duyma özürlü olan kadınların ihtiyaçlarına göre hazırlanmı bilgilendirici malzeme ve zihinsel özürlü kadınlar için özel e itimli destek personeli gibi hayatlarını kolayla tırıcı çözümler üretilmelidir.

A İLE TERAP S İN VE ARABULUCULU UN İDDET ÇEREN K İLERARASI L KLER Ç İN UYGUNSUZLU U

Ki ilerarası terapi, aile terapisi ve arabuluculuk, iddet içeren bir ili kiyle ba a çıkmak için uygun olmayan yakla ımlardır; çünkü kurbanı yönelik tehdidi ve iddet uygulayan ile kurban arasındaki güç dengesizli ini ya çok az hesaba katar, ya da hiç katmazlar. Kadına yönelik eviçi iddet, ili kideki bir sorun de il iddet uygulayanın sebep oldu u bir sorundur. Dolayısıyla iddeti sonlandırmaya yönelik çalı ma, iddet uygulayanla sınırlandırılmalıdır (a a ıya bkz.).

İDDET UYGULAYANLARLA ÇALI MAK

iddeti sonlandırmak için iddet uygulayanla çalı mak gerekir. Faile ili kin programlar, müdahalenin yalnızca bir çe ididir; bu programların genel bir müdahale emasının içinde yer alması ve kurbanı yönelik yasal koruma ve destekle birlikte sa lanması gerekir.

(Gondolf 2001, Logar/Röseman/Zürcher 2002).

Kurbanın ihtiyaçları ve güvenli i, fail programlarının ilk önceli i olmalıdır. Fail programları daima kadın destek hizmetleriyle yakın i birli i içinde çalı malıdır.

Örnek: Erkeklerin Danışma Hizmeti ve Viyana Müdahale Merkezi 1999'dan beri ortaklaşa uluslararası standartlara uygun siddet karsiti bir eğitim programı yürütmektedir (www.interventionsstelle-wien.at).

DDETE KAR I YASAL KORUMA VE YARDIM

iddete maruz kalan kadınlar kadın dayanışma merkezlerinde ücretsiz yasal danışmanlık ve hukuki destek alabilmelidir.

Yasalar etkili koruma sağlamalıdır. Bu, polislin iddet uygulayanı evden uzaklaştıracak ve kurbanın orada kalmasını sağlayacak güçle donatılmış olması anlamına gelir. Bu türden yasalar Avusturya, Almanya ve Lüksemburg'da yürürlüktedir. İspanya, İtalya ve Türkiye'de de kurbanı iddetten koruma konusunda yasalar kabul edilmiştir, ancak yasaların uygulanması için yapılan hazırlıklar yetersizdir.

MÜDAHALE PROGRAMLARI

Yasaların sadece yazılmış olması kimsenin işine yaramaz, bunların uygulanması gerekir. Eğer bu olmazsa, iddet kurbanlarının onları koruduğu varsayılan yasalardan neden yararlanamadıkları sorusunu araştırmak gerekir. İddetten koruma yasalarından başka, kurbanlara etkin destek sağlayacak dayanışma merkezleri kurulmalı ve kurbanlar yararına çalışan müdahale merkezleri arasında etkin katılımı sağlamalıdır (bakınız Logar www.interventionsstelle-wien.at). Avusturya gibi İsviçre ve Almanya'da da müdahale programları hazırlanmıştır (bakınız Gloor 2000, Kavemann 2001).

EV ÇIKIŞI İDDETLE İLGİLİ SORU TARTIŞMA

İddet uygulayana karşı ikâyetle bulunma sorumluluğu sadece kurbanın değil, devlete de ait olmalıdır. Kurbanın faile bağımlılığı iddüyü önülürse, istismar edilen kadınlar için emellerine karşı yasal hak talebinde bulunmak çok zorlukla zordur.

Faile karşı kurbanın değil devletin yasal işlem başlatma sorumluluğu ilkesi pek çok uluslararası belgede yer almıştır. Birleşmiş Milletler Suç Önleme ve Ceza Adaleti Komisyonu Genel Kurul tarafından kabul edilmiş örnek stratejiler geliştirmiştir (Birleşmiş Milletler, 1997).

Yasalar bir toplumun neyin doğru, neyin yanlış olduğunu konusundaki açık kararları olarak görülebilir. Ülkelerin ve AB gibi uluslararası kuruluşların hukuk sistemleri kadınlarla erkekler arasındaki eşitsizliği ve hoşgörüyü gösterilmeyeceklerini ve özellikle de kadınlara

yönelik iddetin suç oldu unu açıkça belirtmeli ve kurbanların azami koruma ve destek almasını sağlamalıdır.

Kadınlara yönelik iddetin tüm biçimleri hukukun ihlali olarak ilan edilmeli ve dolayısıyla devlet tarafından soruşturulmalıdır. Bu evlilik içi tecavüz, izleme, kadın ticareti, kadın cinsel organlarının sakatlanması, zorla evlendirme, fahi eli e zorlama, vb. içermelidir (Logar, Keeler 2000 içinde).

DEVLET SAVCILARI VE MAHKEMELERİN ÖZEL BÖLÜMLERİNİN ÇALIŞMA REHBERİ

Devlet savcılıkları ve ceza mahkemeleri için eviçi iddetle mücadele rehberi, polis tüzüğüne uygun olarak hazırlanmalıdır. Özellikle geniş kentsel alanlarda, ilgili tüm uzmanların kadınlara karşı iddet konusunda eğitilmeleri mümkün değildir, dolayısıyla özel birimler kurulması önerilir. Bunun yapıldığı yerlerde -örneğin Berlin'de- eviçi iddet daha fazla ciddiye alınmakta ve hayatta kalanların durumuna ve suçun geçmişi üzerine daha çok önem verilmektedir (Logar, Keeler içinde, 2000).

KURBANLARA YARDIM VE DESTEK

AB üyesi ülkelerin her biri, ceza davalarında kurbanların durumuna ilişkin 15 Mart, 2001 tarihli Konsey Çerçeve Kararı'nı uygulamakla yükümlüdür. Bu, eviçi iddete maruz kalan kadın ve çocuklara davayla ilgili duruşmalar sırasında destek sağlamayı içerir.

Ceza davaları iddet kurbanları için yeniden travmaya uğramama riski taşıdığı için, davalarda destek kuruluşlarından uzmanlar kurbanlara eşlik etmelidir. Toplumsal cinsiyet duyarlılığına sahip avukatlar genellikle bu gibi işleri ücretsiz yapar. Kurban faille karşılaşmak durumunda kalmamalı, bir defadan fazla tanıklık etmek zorunda bırakılmamalı ve dava sırasında tazminat talep etme hakkına sahip olmalıdır (bkz. Konsey Çerçeve Kararı).

MALİ DESTEK VE EV SAKLAMAMA

Stismara uğramayan kadınlar iddete karşı korunabilmek ve iddet uygulayandan ayrılmak için mali desteğe ihtiyaç duyar. Bir kadının sırtına ağıttığında ya da iddet uygulayan evden uzaklaştırıldığında (az gelirse ya da hiç geliri yoksa) hemen sosyal yardım almalıdır.

Yerel yetkililer kurbanlar için barınacak yer sağlamakla da yükümlü olmalıdır. Kadınlar bütçelerine uygun ev bulamadılar diye sınırlamak, "yolun sonu" olmamalıdır.

KADINLARA NİTELİK KAZANDIRMA VE EĞİTİM BULMA

Ekonomik bağımsızlık ve yoksulluk, kadınların iddete maruz kalma riskini artırır. Kadınların bağımsızlığını desteklemek için çeşitli nitelik kazandırma ve eğitim programlarına ihtiyaç vardır. Aynı zamanda eğitim, kadınların kendi durumlarını ve bunun sosyal koşullarla olan bağlantılarını anlamalarını kolaylaştırır, dolayısıyla toplumsal değişime sürecine katılmalarını sağlayan, kişisel gelişim için önemli bir unsurdur.

HALKLA İLİŞKİLER VE İDDET ÖNLEME ÇALIŞMALARI

İddet önleme çalışmaları toplumun her katmanında kesin bir etkiye sahiptir, çünkü iddeti kökünden halletmeyi hedefler. Çeşitli uzman gruplar için eğitim programları, okullarda dersler, bilgilendirici malzemenin derlenmesi, vb. çalışmalar yapan kadın dayanışma örgütleri, bazen devlet kurumlarıyla birlikte farkındalık artırma kampanyaları türünden eylemlerle bu konuda öncü bir rol oynarlar. Bu hedefler için yeterli mali destek sağlamak önemlidir, çünkü kadınlara yönelik iddet sorunu yalnızca kurbanlara bireysel destek sağlamakla çözülemez.

*Kampanyalardan örnekler için, bakınız WAVE internet sitesi:
www.wave-network.org.*

OKULLARDA VE GENÇLİK MERKEZLERİNDE ÖNLEME/FARKINDALIK ARTIRMA PROGRAMLARI

İddet toplumlarımızın doğasında olduğu için, çocukların ve gençlerin anlamazlıkları çözmek için iddet içermeyen yollar bulmaya, birlikte yaşayarak kimi sorunlarla erken yaşlarda başa çıkmaya alışması elzemdir.

İddet dışı faaliyetler, çocuk eğitiminin her düzeyinde yer almalıdır. Kadın örgütlerinden uzmanlar/ kadın hakları uzmanları programların, müfredatın vb. hazırlanmasına ve uygulanmasına müdahil olmalıdır.

UZMANLAR Ç N E T M VE YEN DEN E T M

iddete maruz kalmı kadın ve çocuklarla çalı an uzmanlar, kadınlara kar ı iddetin bir suç oldu unun farkında olmalıdır. Nasıl davranacaklarını ve en elveri li deste i nasıl sa layacaklarını bilmeleri gerekir. Kadınlara yönelik iddet konusunda bilgilendirme, kendini geli tirme ve yeti tirme, istismara u ramı kadınlar ve çocuklarla çalı an her uzman grubunun alması gereken temel bir e itimdir. Bu onların yeniden e itimlerinin ayrılmaz bir parçası olmalı ve seçme bir konu/ders olarak kabul edilmemelidir. Bu gruplar adalet, hukuk, sa lık, e itim, sosyal hizmetler vb. alanlarda çalı an uzmanlardan oluşur. Ayrıca, özellikle uzmanlıklarını geli tirmek isteyenler için sürekli e itim imkânı olmalıdır. 2000'de WAVE Ofisi -DAPHNE Giri imi'nin mali deste i ile- uzmanlar için kapsamlı bir e itim programı hazırladı.

E TL K ÖNLEMLER

Hem uluslararası kurulu lar, hem de kadın STK'ları iddetin temel nedeninin kadınlar ve erkekler arasındaki tarihsel e itsizlik oldu unu belirtirler (bkz. bölüm 2). Dolayısıyla cinsler arasında e itsizlik oldu u sürece, toplumsal cinsiyete ba lı iddetin devam edece ini varsaymak do rudur. E itli i sa lamak için önlemler ekonomik hayat (özellikle de i gücü piyasası) gibi çe itli ba lamlarda uygulanmalıdır. Kadınların, ba ımsız ya amalarını mümkün kılacak kendilerine mahsus bir gelire sahip olmaları hayatidir; özellikle de çocukları oldu u zaman. Dahası, i gücü piyasası kadınlara mahsus ihtiyaçlara göre düzenlenmelidir. Kadınların ekonomik dayatmalar yüzünden hayatlarının kısıtlanması ho görülemez. Çocukların yükü genellikle kadınların üzerindedir. Devlet çocuklar için yeterli ve nitelikli bakımevleri sa lamalıdır. Az gelirlili ya da geliri olmayan kadınlar için bu hizmetler ücretsiz olmalıdır.

KADIN STK'LARIN KATILIMIYLA UYGULANMASI GÜVENCE ALTINA ALINAN ULUSAL EYLEM PLANI

Kadınlara yönelik iddet konusunda acilen bir Ulusal Eylem Planı yapılması gerekmektedir. Be inci Dünya Kadın Konferansı'nda tüm devletler kadınların durumunu iyile tirmek ve ayrımcılıkla mücadele etmek için eylem planları hazırlama ve uygulamayı taahhüt ettiler (bkz. Birle mi Milletler 1996). Ulusal eylem planı konuya verilen politik önceli in göstergesidir.

Örnek: 2001'de İspanya'nın Andalusia eyaleti, kadınlara yönelik şiddetle mücadeleye 2004 yılının sonuna kadar 38 milyon Euro'nun üstünde kaynak ayıran bir eylem planını onayladı. Örnek: Almanya da kapsamlı bir hareket planı hazırladı ve planın uygulanma sürecini denetlemek için federal düzeyde ortak bir çalışma grubu kurdu.

GENEL GÖRÜNÜ

Son yıllarda pek çok Avrupa ülkesinde kadınlara yönelik şiddetle mücadelede büyük adımlar atıldı. Avusturya gibi bazı ülkeler polise, şiddet uygulayanları konuttan uzaklaştırma yetkisi veren ve kurbanı kendi evinde yaşamaya devam etme hakkı tanıyan yasalar çıkardı (Dearing/Haller 2000, Logar 1998). Bazı Avrupa ülkelerinde farkındalık artırma kampanyaları yürütüldü (Heiliger/Hoffmann 1998, Heiliger 2000). 1999'da AB, kadınlara yönelik şiddete karşı Avrupa çapında bir kampanya başlattı.

Bu çabalara rağmen, pek çok önyargı ve peşin hüküm sürüyor ve kurbanların ihtiyacı olan desteğe kavuşmalarını engelliyor. Kurbanı suçlama - şiddetin suçunu kurbanı yüklemeye eğilimi - bütünüyle ortadan kaldırmada il. Kadınlar, polise ve hukuk sisteminde, sonuçta kadınların aleyhine ve erkeklerin yararına olan önyargılarla karşılaşmaya devam ediyor. Önyargı ve kurbanı suçlama kadınlara yönelik şiddetin devamlılığında başta gelen etmenlerdir, çünkü erkeklere davranışlarına göz yumulduğunu hissi verirler.

Kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetle mücadele için çok sınırlı bir bütçe ayrılması da başta gelen sorunlardan biridir. Bunun insan hakları açısından ciddi sonuçları olduğu açıktır, ancak bu aynı zamanda iktisadi bir sorundur çünkü şiddet büyük masraflara yol açar (terapi, tıbbi tedavi, hastalık izni, polis operasyonları, ceza davaları, hapis süreleri vb.) (bkz. bölüm 2). Eğer kurbanlar ya da aile üyeleri, yardım sağlamadıkları ve yaşam, sağlık ve özgürlük için korunması hakkını güvence altına alan uluslararası hukuku ihlal ettiğini için devleti dava ederse, devlete bunun bir maliyeti olacaktır (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, CEDAW). Devlet, derhal ve etkili önlemler alıp müdahalede bulunarak ve dolayısıyla şiddetin sürmesini önleyerek, uzun vadede masrafları azaltacaktır. Hiç bir masrafa girmeden terörle mücadele etmeye çalışmak ne kadar

etkili olabilirse, hiç masrafa girmeden eviçi iddetten korunma çabası da o kadar etkili olur.

Gelecek on yılda AB ve tüm Avrupa ülkeleri, iddete göz yuman ve kar ı çıkmayan toplumsal davranı ları ortadan kaldırmayı öncelikli hedef olarak belirlemelidir. Bu AB'nin kadınlara yönelik iddetin sonlandırılması konusunda ba layıcı ilkeler belirlemesini ve ulusal hükümetleri, kadın sı ınakları ve destek örgütlerinin, farkındalık yaratma kampanyaları, e itim programları ve önleme çalı maları için yeterli mali kaynak sa lamaya te vik etmesini gerektirecektir. Çünkü “kadınlara yönelik iddet bir insan hakları ihlalidir ve kadınların e itli ine kar ı bir engeldir”.

EK 1

ULUSLARARASI KURULU LAR TARAFINDAN YAYINLANAN B LD RGELER, KARARLAR VE ÖNER LER

B RLE M M LLETLER

Birle mi Milletler'in Kadınlara Yönelik iddete Kar ı Bildirgesi (1993) :

“Bu Bildirge'nin amaçları çerçevesinde, “kadınlara kar ı iddet” ifadesi, ister özel ister kamusal alanda gerçekleşsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veren veya verme ihtimali olan toplumsal cinsiyet temelli herhangi bir iddet eylemi, baskı ya da özgürlükten mahrum bırakmak da dâhil olmak üzere, böyle bir eylemde bulunma tehdidi anlamına gelir... (Birle mi Milletler 1993b, madde 1 ve madde 2).

Bildirge, kadınlara yönelik iddetin ortadan kaldırılmasında kadın hareketinin ve sivil toplum örgütlerinin rolünün önemini vurgular. Bu konuda, Bildirge'de u ifade yer alır:

“Hükümetler (...)

Kadın hareketinin ve sivil toplum örgütlerinin kadınlara yönelik iddeti yatı rırma ve bu konuda farkındalık yaratma konusunda dünya çapında önemli bir rol oynadı nı kabul eder; Kadın hareketinin ve sivil toplum örgütlerinin çalı malarına yardımcı olur ve geli tirir. Onlarla yerel, ulusal ve bölgesel düzeylerde i birli i yapar.” (Birle mi Milletler 1993b, madde 40 ve p)

Birle mi Milletler Üyesi Devletler kadınlara yönelik iddetle

mücadelede yeterli miktarda mali destek sağlanmasını öngörür:

“Hükümetler (...)

Hükümet bütçelerinde kadınlara yönelik iddetin ortadan kaldırılmasıyla ilgili faaliyetler için yeterli kaynak ayırır.” (Birleşmiş Milletler 1993b, madde 4h)

Eylem Platformu unları belirtiyor:

“Kadınlara yönelik iddet ehtilak, gelişme ve barış hedeflerinin gerçekleşmesi yolunda bir engeldir. Kadınlara yönelik iddet, kadınların insan haklarını ihlal eder, temel özgürlüklerden yararlanmalarını engeller, zayıflar ve korkutur veya hükümsüz kılar. Kadınlara yönelik iddet bağlamında, bu hak ve özgürlükleri koruma ve destekleme konusundaki uzun zamandır süren başarısızlık, devletlerin tümünün sorunudur ve bu konu gündeme alınmalıdır... Tüm toplumlarda gelir, sınıfsal ve kültürel farklılıklar gibi unsurlar de iştirik ölçülerde bertaraf edilerek, kadınlar ve kızlar fiziksel, cinsel ve psikolojik istismara uğramaktadır. Kadınların düşük toplumsal ve ekonomik statüsü, kadınlara yönelik iddetin hem nedeni hem de sonucudur.” (Birleşmiş Milletler 1995, madde 112)

“Kadınlara yönelik iddet, kadınların erkeklere oranla daha ağırlıklı bir konuma itilmesini sağlayan temel toplumsal mekanizmalardan biridir. Çoğu zaman, kadınlara ve kızlara yönelik iddet, iddete karşı çıkılmayan aile veya ev ortamında meydana gelir. Fiziksel, cinsel ve cinsel istismar, cinsel saldırı, kız çocuklarına ve kadınlara aile fertlerince veya aynı evde yaşayan hısımlar tarafından tecavüz edilmesi; bunların yanı sıra ebevelelerin veya baba erkeklerin istismarı genellikle duyurulmaz ve böyle bir durumun farkına varılması zordur. Bu tür iddet olayları ikâyet edildiğinde bile, genellikle madduri koruma veya failleri cezalandırma konusunda başarısız olunduğu gözlenmektedir.” (Birleşmiş Milletler 1995, madde 117)

“Hayat döngüleri boyunca kadınlara yönelik iddet temel olarak kültürel örüntülerden, özellikle de bazı geleneksel veya töresel uygulamalardan ve kadınlara ailede, işyerinde, topluluklarda ve toplumda tanınan ağırlıklı statüyü pekiştiren ırk, cinsiyet, dil ve dinle bağlantılı ayrımcılık eylemlerinden kaynaklanır. Kadınlara yönelik iddet, toplumsal baskılar, özellikle de kadınlara karşı yönelen bazı suçların açığa çıkarılmasının utancı; kadınların yasalara ilişkin bilgiye, yardıma ve korumaya ulaşamaması; kadınlara karşı iddeti etkin

bir ekilde önleyecek yasaların olmayı ; var olan yasaların iyile tirilmesi konusundaki ba arısızlık; kamu yetkililerinin farkındalık yaratmakta ve yasaları uygulamadaki yetersizli i, e itim ya da ba ka yöntemlerle iddetin neden ve sonuçlarının belirlenmesine ili kin eksiklikler yüzünden a ırla ır.” (Birle mi Milletler 1995, madde 118)

Birle mi Milletler ayrıca kadınların iddete kar ı daha savunmasız oldu una da dikkat çekmekte:

“Azınlıklara mensup kadınlar, yerli kadınlar, mülteci kadınlar, kadın göçmen i çileri ve göçebe kadınlar, kırsal veya ücra topluluklarda yoksulluk içinde ya ayan kadınlar, muhtaç kadınlar, akıl hastanelerindeki veya hapisanelerdeki kadınlar, kız çocukları, sakat kadınlar, ya lı kadınlar, göçe zorlanmı kadınlar, sınırı dı edilen kadınlar, yoksulluk içinde ya ayan kadınlar ve silahlı çatı ma, yabancı i gali, taciz sava ları, iç sava lar, terör ortamında rehin alınan kadınlar iddet kar ısında özel olarak savunmasızdır.” (Birle mi Milletler, madde 116)

Eylem Platformu'nda taraf ülkeler kadınlara yönelik iddetle mücadele etmek için geni bir önlemler yelpazesi uygulama konusunda taahhütte bulunur. Belge,

... “yerel yönetimleri de kapsayacak ekilde hükümetler, toplumsal örgütler, sivil toplum kurulu ları, e itim kurumları, kamu ve özellikle de i çevreleri ile medya ba ta olmak üzere özel sektör” tarafından uygun ekilde gerçekte tirilecek eylemleri ayrıntısıyla sıralar:

“ iddete maruz kalan kızlar ve kadınlar için maddi dayana ı olan sı ınaklar ve kurtarma yardımı, gerekti inde tıbbi ve psikolojik destek, ihtiyaç duyulan danı ma hizmetleri, parasız veya dü ük ücretli hukuki destek sa layın ve kadınlara ya amlarını sürdürebilmeleri konusunda da yardımcı olun;

Toplumsal cinsiyet temelinde iddet kurbanı olan kadın göçmen i çileri de kapsayacak ekilde, göçmen kadınlar ve kızlar için anahtarları ve kültürlerinde kolay eri lebilir hizmetler sunun;

Kadın göçmenlerin ve kadın göçmen i çilerin iddet ve öteki istismar biçimleri kar ısında savunmasızlı ını teslim edin; yasal statülerinden ötürü ev sahibi ülkenin i verenleri tarafından sömürülebilecekleri ihtimalini dikkate alın;

Kadınlara yönelik iddet hakkında farkındalık yaratmak ve kadınlara yönelik iddetin yok edilmesine katkıda bulunmak için kadın kurulu larının ve sivil toplum örgütlerinin çabalarını destekleyin.” (Birle mi Milletler 1995, madde 125)

AVRUPA KONSEY

Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan öneriler üye devletlerle STK'lar arasında sıkı i birli inin gereklili ini vurgular. Avrupa Konseyi, “üye devletlerin hükümetlerine u önerilerde bulunur:

1. Yasalarını ve politikalarını a a ıdaki görü le gözden geçirmeleri: (...)

3. Tüm önlemlerin ulusal çapta e güdümünün sa lanması ve kurbanların ihtiyaçlarına odaklanması; ilgili devlet kurumlarının ve STK'ların özellikle bu öneri metninde yer alan gerekli önlemlerin geli tirilmesi ve uygulanmasında i birli i yapması;

4. Kadınlara yönelik iddetle mücadelede eden STK'ların her düzeyde yüreklendirilmesi ve onlarla, uygun lojistik ve mali destek de dâhil olmak üzere, etkin i birli i sa lanması (...)” (Avrupa Konseyi 2002, s. 5)

Önerilerde ayrıca unlar belirtilir:

“Üye devletler (...)

23. ikâyette bulunsun bulunmasını, kurbanlara, hiçbir ayrımcılık yapmadan, tıbbi muayene ve tedavinin yanı sıra, travma sonrası psikolojik ve sosyal destek; hukuk danı manlı ını da kapsayacak ekilde e güdümlü olarak, disiplinlerarası ve profesyonel nitelikte acil ve kapsamlı yardımda bulunabilmelidir. Bu yardımlar gizli, ücretsiz ve gece gündüz aralıksız sa lanmalıdır” (Avrupa Konseyi 2002, s.9).

Paragraf 24 'e ek:

“Üye devletler, özellikle, eviçi iddet kurbanlarına sa lanan tüm hizmetlerin ve hukuki çözümlerin, talepte bulunmaları durumunda, göçmen kadınlara da sa lanmasını güvence altına almalıdır”.

AVRUPA B RL

Polisin Kadınlara Yönelik iddetle Mücadelesi Konulu Uzmanlar Konferansı'nın Standart ve Önerileri- Baden, Aralık 1998

36. Kadınlara yönelik iddet sorununu kamusal alanda ilk kez açıklayan ve kurbanlara yardım ve destek sunan kadın kurulu larıdır. Tüm devletler bu kurulu ların de erini takdir etmeli ve yaptıkları i e önem vermelidir.

37. Devletler, sık dokulu bir kadın kurulu ları a ı yaratmak ve bu kurulu ların faaliyetlerine mali destek vermekle sorumludur. Avrupa Parlamentosu'nun Kadın Hakları Komitesi'nin önerisine uygun olarak, iddete u ramı kadınlar için, her 10.000 ki ilik nüfusa, en az bir sı inak* gerekmektedir.

40. Hem kadın örgütleri hem de kadınlara yönelik iddetle mücadeleye kendini adamı bütün örgütlere en temel ihtiyaçlarını kar ılamak için mali destek sa lanmalıdır.

** Kadınlara Yönelik iddet Hakkındaki Avrupa Parlamentosu Kararları'na dayanarak ilk metnin düzeltilmesi, Doc A2-44/86*

Kadınlara Yönelik iddet Hakkında AB Konferansı Uzman Forumlarının nerileri- Köln, 29 ve 30 Mart, 1999

Uzman Forumu 4: Yardım rgtleri ve kurumlarla i birli i, Avrupa a ları

Tüm ulusal hükümetler, kadın STK'ların yönetimi altında, istismara u ramı kadınlar ve çocukları için yasal statülerini kale almaksızın, kapsamlı ve ücretsiz destek sa lamak ve giderlerini kar ılamak zorundadır. Uzman Forumu 4'te, bu amaca uygun olarak geli tirilmi standartlar ı ı nda, böyle bir destek ancak kadın sı inakları, kadın danı manlık merkezleri, acil durum örgütleri, hukuki ve toplumsal yardım örgütleri, çocuklar için yardım ve müdahale örgütlerinin devreye sokulmasıyla mümkündür.

Kadınlara Yönelik iddetle Mücadele için AB Uzman Toplantısı'nın nerileri- Jyvskyl (Finlandiya) 8-10 Kasım, 1999

Sı inakların standartlarıyla ilgili öneriler

nemli nko ullar; Kadınları ve çocukları koruyacak yasaların olması zorunludur. Kurbanlar, eviçinde iddete u radıklarında, evlerinde kalma hakkına sahip olmalıdır. Bu durumda evden uzakla tırılması gereken faildir. Kadın evden ayrılmayı tercih ederse ona sı inakta yer temin edilmelidir.

Hedefler

- *Engelleme- nihai hedef iddetin engellenmesidir
- *Koruma- kurbanların korunması (o andaki iddetin durdurulması)
- *Hazırlık- hizmetlerin kar ılanması ve kadının güçlendirilmesi

Ikeler

- *Kadınların güçlendirilmesi esastır.
- *Kurbanların gizlili i güvence altına alınmalıdır
- *Kurbanların sı ınakta kalma hakları mali durumlarına ba lı olmamalıdır, kalma süresi kadının seçeneklerini de erlendirmesi için gereken süre kadar değildir.
- *Sı ınaklar, herhangi bir iddet biçiminin kurbanı olan çocuksuz kadınlar ve göçmen kadınlar da dahil olmak üzere bütün kadınlara açık olmalıdır.
- *Çocuklar faillerden ve iddetten korunmalıdır.
- *Sı ınaklar feminist bir bakı açısına sahip ve kadınların kadınlara yardımına inanan kadın STK'lar tarafından i letilmelidir. Ancak, kadın ve çocuk hakları perspektifi çerçevesinde örgütlenmi ba ka modeller de vardır.

Hizmetler

- *Erkek iddeti kurbanları için sı ınaklar kolayca ula ılabilir olmalıdır.
- *Savunma ve destek hizmetleri, yardım hatları, u rama merkezleri, kadın grupları, kendi kendine yardım, önleyici hizmetler (farkındalı ı artırmak için toplumu aydınlatıcı faaliyetler), ayrılma sonrası yardımın ve dayanı manın sürdürülmesi ve ücretsiz hukuk yardımını kapsamalıdır.

Ula ılabilirlik

Her 10.000 nüfus için en az,1 ailelik sı ınak yeri ve her 50.000 nüfus için 1 u rama merkezi gereklidir.

Çalı anlar

- *Sı ınak çalı anları eviçi iddetin dinamikleri konusunda bilgi sahibi olmalı ve sürekli e itim almalıdır.
- *Sı ınak çalı anları, emeklerinin kar ılı nı hakkıyla almalıdır.
- *Her sı ınakta, çalı anlar arasında en az bir tane vasıflı çocuk bakıcısı bulunmalıdır (verili herhangi bir zamanda sı ınakta ya ayanların yakla ık 2/3'ünü çocuklar olu turdu u için).

E itim ve ara tırma

*Eviçi iddet kurbanları ile ili kide olan tüm çalı anlar (sosyal hizmet ve sa lık görevlileri, polis, vb. dahil olmak üzere) eviçi iddet kurbanları ile çalı mak için özel e itim almalıdır.

*Erkek iddeti kurbanlarıyla çalı an herkese sürekli e itim sa lanmalıdır.

*Kurbanlar için hukuki yardım sunanlar aile yasında uzmanla mı olmalıdır.

*Kadınlara ve çocuklara yönelik bütün iddet biçimleri üzerinde daha fazla ara tırma gerekmektedir.

*Verilen hizmetler sürekli olarak izlenmeli ve de erlendirilmelidir.

Finansman

*Hükümetler, istismara u ramı kadın ve çocuklar için, yasal statülerini kale almaksızın, kapsamlı ve ücretsiz yardımda bulunmak ve mali destek sa lamak zorundadır.

* iddetin sorumlulu u kesinlikle faile yüklenmelidir.

*Kadınlar sı na ın sa ladı ı olanaklara dolaysız ula abilmelidir.

15 Mart 2001 tarihli Ceza Davalarında Kurbanların Konumuna dair Konsey Çerçeve Kararı (2001/220/JHA)

Madde 4

Bilgi edinme hakkı

1. Üye Devletler, kurbanlar, özellikle güvenlik görevlileriyle ilk kez temasa geçtikleri andan itibaren, çıkarlarının korunmasıyla ilgili gerekli bilgilere, uygun yollardan ve mümkün oldu unca herkesin anlayabildi i dillerde, ula ababileceklerine dair (kurbanlara) güvence vermelidir.

Bilinmesi gereken bazı hususlar:

(a) destek için ba vurabilecekleri örgütler ve yararlanabilecekleri hizmetler;

(b) alabilecekleri destek tipi;

(c) suç u nereye ve nasıl bildirecekleri;

(d) bu bildirim izleyen süreçler ve bu süreçle ili kili olarak kadınların rolü;

(e) nasıl ve hangi ko ullarda koruma alabilecekleri;

(f) a a ıdakilere ne kadar ve hangi ko ullarla ula ababilecekleri;

(i) hukuki bilgilendirme, veya

(ii) hukuki yardım, veya

(iii) ba ka herhangi bir öneri,

e er madde (i) ve madde (ii)de belirtilen durumlarda, almaya

hakları varsa;

(g) tazminat hakkı alabilmek için neler gerektiği;

(h) başka bir devletin vatandaşları iseler, çıkarlarını korumak için kendilerine sağlanan özel düzenlemeler. (...)

3. Üye Devletler, kovuşturulmaya uğrayan veya hüküm giyen fail salıverildiğinde, kurban için tehlikeli olabilecek böyle bir durumda, en azından güvence vermek amacıyla, gerekirse kurbanı haberdar etmek için karar alınabileceğine dair gerekli önlemleri alacaktır.

Madde 6

Kurbana özel yardım

Her Üye Devlet, kurbanların Madde 4 (1) (f) (iii)'de belirtilen durumlardaki rollerine dair tavsiyelere ulaşabilmesini (yetkili durumlarda ücretsiz olarak), kurbanların ceza davalarında taraf olabileceği hallerde Madde 4(1)(f)(ii)'de belirtilen hukuki yardımı temin edecektir.

Madde 8

Korunma hakkı

1- Her Üye Devlet, ilgili mercilerin ciddi bir misilleme riski veya özel hayata tecavüz konusunda ciddi bir kasıt olduğunu varsaydığı durumlarda, özellikle güvenlikleri ve mahremiyetlerinin korunması ile ilgili olarak kurbanlara ve gerekirse ailelerine veya benzer durumdaki kişilere gereken düzeyde koruma sağlayacaktır.

2- Bu amaca ulaşmak için, her Üye Devlet dördüncü maddeyi çiğnemediği takdirde, mahkeme işlemlerinin parçası olarak, kurbanların ve onların ailelerinin veya benzer durumdaki kişilerin mahremiyetlerinin veya fotoğraf görüntülerinin korunmasıyla ilgili uygun önlemlerin alınmasını sağlayacaktır.

3- Her üye devlet, ceza davalarının böyle bir teması gerektirdiği durumlarda haricinde, mahkeme salonunda kurbanlarla saldırganların temas etmemesini sağlayacaktır.

4- Her üye devlet, kurbanları özellikle de en savunmasız olanları açık bir mahkemede tanıklık etmenin etkilerinden korumak gerektiğinde, mahkeme kararıyla ve temel hukuk ilkelerine uygun olacak şekilde, onların tanıklık etme hakkını güvence altına alacaktır.

Madde 9

Ceza davalarında tazminat hakkı

1- Her üye devlet, duruma göre makul bir süre içinde kurbanı suçlu tarafından tazminat ödenmesi kararının çıkmasını garantileyecektir; ancak bazı vakalarda, ulusal mahkeme bu

tazminatın ba ka bir ekilde ödenmesine karar verebilir.

2- Her üye devlet, kurbanlara yeterli tazminat ödemesi konusunda suçluyu te vik etmek için gerekli önlemleri alacaktır.

3- Ceza davalarının acilen gerektirmedi i durumlarda, kurbanlara ait olan ve mahkeme sürecinde el konulmu geri alınabilir mallar, gecikme olmaksızın sahibine iade edilecektir.

Madde 13

Uzman hizmetleri ve kurban destekleme örgütleri

1- Her üye devlet, dava sürecinde ya kamu hizmetlerinde yer alacak özel e itimli personel sa layarak ya da kurban destek örgütlerini görevlendirerek ve finanse ederek, kurbanların ilk kar ılanmalarını düzenleyecek ve daha sonra kurban yardım ve destekle sorumlu kurban destekleme örgütlerinin müdahil olmasını sa layacaktır.

2- Her üye devlet, özellikle a a ıdaki hususlarda yardımcı olacak personeli veya kurban destek örgütlerini çalı malarında yüreklendirmelidir:

(a) kurbanlara bilgi sa lanması;

(b) kurbanlara acil ihtiyaçları do rultusunda yardım edilmesi;

(c) e er gerekli ve mümkünse, kurbanlara ceza davalarında refakat edilmesi;

(d) ceza davaları sona erdikten sonra, istekleri do rultusunda, kurbanlara yardım edilmesi.

Madde 15

Kurbanın duru malardaki konumuyla ilgili uygulama ko ulları

1- Her üye devlet genel olarak duru malar ve özellikle de ceza duru malarının yer alaca ı alanlarda, yeni bir ma duriyeti önlemek ve kurbanları gereksiz baskı altına sokmaktan kaçınmak için, gerekli yapıcı önlemleri destekler. Bu özellikle kurbanların duru ma salonuna ilk kabulü sırasında söz konusu alanlarda uygun ko ulların yaratılması içindir.

2- Paragraf 1'in amaçları do rultusunda, her üye devlet mahkemelerde, polis merkezlerinde, kamu hizmetlerinde ve kurban destek örgütlerinde uygun tesislere sahip olacaktır.

EK II

GÜVENLİK PLANLAMASI

E er sı naktada kalmayan kadınlar için sı naktadanı manlık hizmeti sunuyorsa ve ba vuran ki i saldırganla aynı evde ya ıyorsa, onunla a a ıdaki noktalar üzerinde durun:

*Durumundan kimlere söz edebilir? (okuldaki ö retmenler, akrabalar, vb.)

*En önemli e yalarını ve özellikle önemli belgelerini bir çantaya koymalı ve güvendi i birine emanet etmelidir. Ev ve araba anahtarlarını her zaman yanında ta ıması hatırlatılmalı.

*E er evde silah varsa, onları evden çıkarmanın yollarını ara tırın.

*Acil durumda kimi arayabilir?

*Acil durumda güvenli i nasıl sa lanır?

* İddet yeniden ba larsa polisi arayacak mı? Polis ça ırmak ya da yardım istemek için evde telefon var mı? Çocuklar veya kom ular vasıtasıyla bir i aret verebilir mi?

*Geçici olarak kaçması gerekirse nereye gidebilir? Acil durumda gidebilece i yerleri gözden geçirmesine yardım edin. Adresleri ve telefon numaralarını yazın ve bunları saldırgandan saklamasını tembih edin.

*E er evden kaçmak zorunda kalırsa hangi yollardan kaçabilir?

* İddetli bir saldırının ortasında en iyi yolun bazen kaçmak, bazen saldırganı sakınle tirmek oldu unu; yani, kendisini korumak için en çok ne i e yapıyorsa onu yapması gerekti ini ona hatırlatın.

E er saldırgandan ayrılmayı dü ünüyorsa, ba vuran ki iyle a a ıdaki noktaları gözden geçirin:

*En güvenli biçimde nasıl ve ne zaman ayrılabilir? Arabası, parası, gidecek yeri var mı?

*E er polis ça ırmak gerekirse, bunu serinkanlılıkla yapabilir mi?

*Ayrılmak konusunu kime açacak? Kimlere söylemeyecek?

*E inin onu bulmasını engellemek için ne gibi önlemler alınabilir?

*Dayanı ma a ındaki insanlardan hangilerinin onu koruyaca ına güveniyor?

* e ya da çocukları almaya okula giderken güvenli ini nasıl sa layacak?

*Hangi yasal/toplumsal kaynaklar kendisini güvende hissetmesine yardım edecek? Adresleri ve telefon numaralarını yazın ve bunları saldırgandan saklamasını söyleyin.

*Yerel sı na ın telefon numarasını biliyor mu?

*Hangi velayet ve ziyaret ko ulları onun ve çocuklarının güvenli ini tehlikeye atmayacak?

*Saldırkanı uzakla tırma kararı i e yarar bir seçenek mi?

E er iddet gören kadın saldırkanı evden uzakla tırma sa ya da yalnız ya iyorsa, a a idaki noktaların üzerinde durulmalıdır:

*Kapı ve pencerelerdeki kilitleri de i tirmek

*Mümkünse daha iyi bir güvenlik sistemi kurmak (pencerelerde parmaklıklar, kilitler, daha iyi aydınlatma, yangın söndürücü, vb.)

*Çocuklara ya da aile ve arkada lara tehlike durumunda polisi aramalarını söylemek

*Okuldaki ö retmen ve çocuk bakıcılarıyla kimin çocu u alma yetkisi oldu u konusunda konu mak ve çocukları korumak için ba ka özel önlemler almak

*Kurbanları destekleyecek bir sosyal ili ki a ı kurmak; örne in kurbanı ve çocukları koruyan velayet, ziyaret ve bo anma hükümlerini ö renmek için eviçi iddet konusunda bilgili kadınlara destek hizmeti veren kurumları bulmak, vb.

*Evden uzakla tırma kararı çıkarmak

Ba vurana, e er kaçması gerekirse a a idakileri yanına almasını önerin:

*Pasaport, do um belgesi (aslı ya da kopyası)

*Sosyal güvenlik/sigorta belgeleri

*Evlilik cüzdanı, ehliyet ve arabaya ait evrak

*Banka hesap numarası, kredi kartları, hesap defterleri

*Sosyal yardım ve göçmenlik belgeleri

* İaç ve reçeteler

*Bo anma kararı ya da öteki mahkeme belgeleri

*Aile, arkada lar ve sosyal kurumların adres ve telefonları

*Kendisi ve çocukları için sokak ve ev giysileri

*Anahtarlar (ev, araba)

*Kalı ı kolayla tırmak için çocukların en sevdi i oyuncaklar

*Okul kitapları, v.b.



